

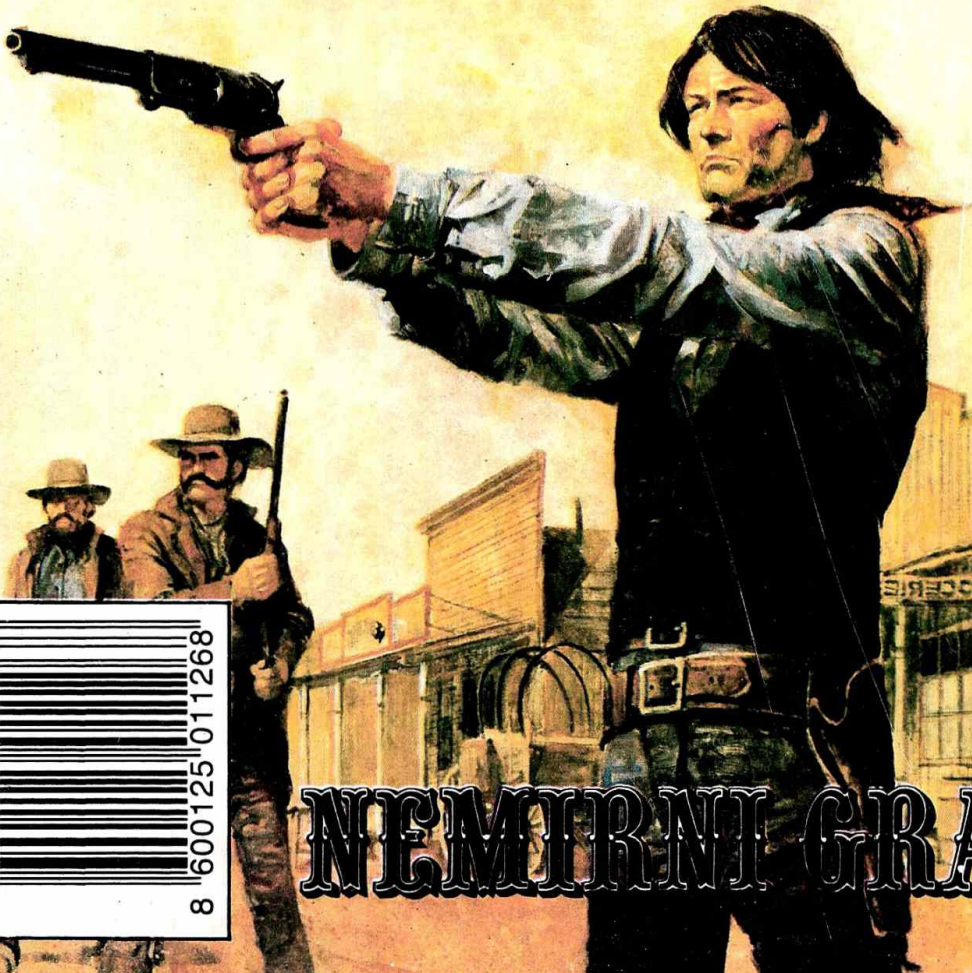
EMERSON DODŽ

DOCK HOLIDAY

CENA 400 DINARA

BROJ 199

DOŠAO JE TIHO
I UŠAO U LEGENDU

NEMIRNI GRAD

8 600125 011268

*** DOK HOLIDEJ ***

199

EMERSON DODŽ

NEMIRNI GRAD

NIŠRO FORUM OOUR MARKETPRINT

**EDICIJA VESTERN ROMANA
DOK HOLIDEJ**

Broj 199

**Glavni i odgovorni urednik
Slvako DRAGINČIĆ**

**Urednik
Zorka CIRIĆ**

**Naslov originala
Emerson Dodge
THE DEAD ARE MANY**

**Recenzija
Radomir MILOSAVLJEVIĆ**

**Adaptacija i prevod
Dragoslav MILOSAVLJEVIĆ**

**Lektor
Sava DAMJANOV**

**Tehnički urednik
Lajoš ILES**

**Naslovna strana
Ferenc BARAT**

**Korektori:
Barija Buranji
Marta Mladenović**

Štampa: 22. VII 1987.

Tržište: 7. VIII 1987.

Izdaje i štampa NIŠRO FORUM — OOUR MARKETPRINT, Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Glavni i odgovorni urednik: Slavko DRAGIČIĆ; Urednik: Zorka CIRIĆ. Naslov originala: Emerson Dodge — THE DEAD ARE MANY. Copyright: UNIVERSUM PRESS.

Sva prava se zadržavaju, uključujući prava na reprodukovanje ove knjige u celini, ili delimično, ili na bilo koji drugi način.

Oslobodeno osnovnog poreza na promet, mišljenjem Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, nauku i kulturu SAP Vojvodine, broj 413-279/73. od 10. maja 1973. godine.

U kristalno jasnoj noći bez daška povetarca, ukrašenoj blistavim mesecom koji je neštedimice prosipao svoju blagu srebrnastu svetlost, trebalo je da na groblju grada Trinitija vlada mir i spokoj.

Ali, nije bilo tako.

Nešto se ipak kretalo između nadgrobnih spomenika pravednika i grešnika ovoga sveta, koji su počivali na groblju. Među senkama belih kamenova, drveća i bokora rastinja, pojavila se neka još tamnija senka, silueta koja je, čim se udaljila od debelih stoletnih stabala koja su kao stražari čuvala ulaz u groblje, postala jasnija i uobličila se u figuru nekog čoveka.

Taj čovek, neznamac u Trinitiju, bio je visok grubih crta lica uokvirenog čupavim bakenbardima i odmah na prvi pogled ostavljao je utisak osobe kojoj opasnosti svakodnevnog života nisu nepoznate. Na sebi je imao širok zeleni ogrtač, tamnosmeđ šešir i pantalone, teške čizme potkovane klincima i opasač sa revolverom, a u ruci je nosio pušku repetirku marke „vinčester“, kalibra 32.

Kakva je čudna potreba gonila tog nepoznatog čoveka da se u te kasne sate mirne i tihe noći ne samo nečujno kao lopov šunja tim posvećenim mestom, već da to čini naoružan do zuba, kao da od onih koji tu spavaju večnim snom očekuje protivljenje ili čak otpor grubom silom? Možda su mermerni anđeli, koji su gledali sa krova mauzoleja najbogatijeg građanina Trinitija, znali nešto o tome, ali i ako su znali, oni ništa nisu rekli. Stisnute su ostale i mermerne usne an-

đela koji je raširenih krila čuvao mir večnog utočišta udovice Milahan, čekali su i mali kameni golubovi koji su raširenih krila kružili u bešumnom okamenjenom letu iznad groba Džeremjaha Plejsa, osnivača grada Trinitija. Nemi i nepokretni, oni su posmatrali uljeza koji je u jednom momentu zastao pred groba na čijoj je nadgrobnoj ploči, zaklonjenoj njegovom senkom, krasopisnim slovima pisalo:

„Bet Rafner

Imao je malo prijatelja.”

Nepoznati je odmahnuo glavom i nastavio dalje. Zemni ostaci Beta Rafnera ostaće noćas u miru.

Na sledećoj ploči je pisalo:

„Luk Henri

Ubijen kao pljačkaš banke 1809.”

Sa grimasom nestrpljenja na grubom licu, nepoznati se uputio ka trećem nadgrobnom spomeniku, na kojem je stajalo obaveštenje namenjeno svetlu da tu počiva Bili Dulin, linčovan od strane Klantonove bande. Pred tom pločom je zastao i dok je gladio uglačani drveni kundak puške, na um mu je došla misao da napisi na nadgrobnim spomenicima otkrivaju veoma burnu i nasiljem ispunjenu prošlost grada, koji je, nasuprot tome, sada izgledao veoma tiho i miroljubivo. Sa izuzetkom udovice Milahan, na čijem je spomeniku pisalo da je umrla od zapaljenja bubrega, svi grobovi na koje je naišao izgleda da su čuvali ostatke neke osobe koja je život završila nasilnom smrću.

Okrenuo je veliku ružnu glavu i pogledao prema usnulom gradu. Kada je nešto ranije toga dana

svratio tamo da se raspita ono što ga interesovalo, na njega niko nije obratio pažnju i niko nije čak ni zapazio ožiljak od metka, koji mu je ostao kao uspomena na teške trenutke iz prošlosti. On sam bio je čovek grube sile i nasilja, ali mu je ovoga puta odgovarala atmosfera uspavanosti i mira. Ona se potpuno uklapala u uspeh poduhvata zbog koga je ovamo došao, s tim da posle obavljenog posla brzinom đavola odmagli iz Trinitija i države Teksas, a da o tom njegovom poslu niko ništa ne sazna. Čak ni mladi, snažni šerif.

Kada ga je prvi put video u salunu „Poslednja šansa”, neznanac grubih crta lica dugo i pažljivo je od glave do pete odmerio šerifa Baka Longstrita i odmah mu je bilo jasno da Triniti i sada još izgleda fin i miran grad pogodan za život zahvaljujući stilu življenja koji je nametnuo raniji šerif, koji se nekoliko godina pre toga povukao da u miru gricka, doduše skromnu, penziju i plodove od naplaćenih kazni. Novi mladi šerif Longstrit bio je čovek energično stisnutih vilica, širokih ramena i verovatno snažan, ali nije posedovao autoritet svog prethodnika. Zaključio je to po ophođenju ljudi prema njemu. Stariji građani odnosili su se prema šerifu sa familijarnošću koju ljudi pokazuju prema sinu ili mlađem bratu i ma koliko samouvereno izgledao, Bak Longstrit je bio samo prijatan mlad čovek, a ne predstavnik zakona koga se treba bojati.

No, nije bilo razloga verovanju da u tom momentu, ma kakav bio, šerif Bak Longstrit ne spava mirno sa glavom na jastuku, kao i svi drugi u gradu. A baš to je nepoznati čovek žarko priželjkivao.

Krenuo je dalje i na njegovo zadovoljstvo, prvi sledeći nadgrobni

spomenik bio je upravo onaj zbog kojeg je prešao stotine milja i koji je već pet godina želeo da vidi.

Ali, na tom teškom velikom nadgrobnom spomeniku nije pisalo ništa.

Ni ime, niti datum smrti, niti bilo kakva informacija o tome zašto i kako je taj čovek doživeo svoj kraj. Neki građani Trinitija zastupali su mišljenje da je velika sramota da takva nadgrobna ploča postoji na njihovom groblju, ali većina je ipak bila zadovoljna načinom na koji je postupljeno sa pljačkanjem banke pet godina pre toga, leta gospodnjeg '74.

Niko tada nije saznao njegovo ime, a ni sada, pet godina kasnije, nije bačeno više svetla na njegov identitet. Bandit je izgubio život u pucnjava koja se odigrala u pogrebnom preduzeću Monroa Jungmena iste one noći kada se desila velika pljačka i završio je život sa samo pedeset dolara u zlatu pri sebi, uprkos činjenici da je još to isto posle podne prokrcio sebi put iz Južne Depozit banke sa zadimljenim „koltom” u jednoj ruci i vrećicom od nepromočivog platna, u kojoj se nalazilo deset hiljada dolara, u drugoj ruci.

Zlatan novčić od 50 dolara našli su zamotan u kratko pisamce u njegovoj čarapi kada su mrtvom banditu skinuli čizme pre sahrane. Taj novac, kako je u pisamcetu stajalo, bio je namenjen za pristojan pogreb u slučaju da njegov vlasnik umre iznenadnom nasilnom smrću, što je, obzirom na njegovo zanimanje, bila razumna predostrožnost. Na papiru nije bilo nikakvog imena, ničega sem zahteva da oni koji novac nađu uvažavaju poslednju želju mrtvog čoveka i pristojno ga sahrane.

Pošto su se prethodno pouzdano uverili da zlatnik od pedeset dola-

ra nije deo opljačkanog bančinog novca, šerif, bankar i gradonačelnik jednoglasno su se složili sa postavljenom željom pljačkaša i obezbedili mu pristojan pogreb u organizaciji pogrebnika Monroa Jungmena, u koji je bio uključen mrtvački kovčeg od kedrovine, cveće i nadgrobna ploča.

Posle toga nastao je još jedan problem. Razmišljali su o tome da grob obeleže natpisom na nadgrobnoj ploči. Neko je predložio da se napiše: „Ovde leži bandit...” uz ostale činjenice, još manje laskave za pokojnika, ali su se na kraju svi složili da, ako su udovoljili banditovoj poslednjoj želji u pogledu pristojnog pogreba, nisu obavezni i ne moraju sebe mučiti dodatnom glavoboljom i troškovima u vezi sa upisom prigodnog natpisa na nadgrobnoj ploči.

I tako je nepoznati bandit ostao punih pet godina da leži neuznemiravan u grobu sa nadgrobnom pločom bez ijedne reči. Sve do noćas. Sve dok nije došao ovaj nepoznati čovek sa puškom u ruci i tamnim očima tvrdokornog izraza, i obasjan hladnom mesečinom Kolorada, izgovorio nekoliko čudnih reči koje su čuli samo kameni anđeli i mermerni heruvimi na grobovima.

— Tonere, stari đavole, znam da si ti tu dole. Znam sasvim sigurno...

Okrenuo se i kao vođen određenim ciljem, vratio se do drveća ha ulazu da bi se odmah potom ponovo pojavio noseći u ruci pijuk i lopatu. Došavši krupnim brzim koracima do neobeležene groba, prislonio je pijuk i pušku na praznu kamenu ploču, skinuo sa ramena široki zeleni ogrtač i nehajno ga bacio na žbun rastinja, a onda se dao na kopanje.

Sada više nije bilo potrebe za šunjanjem i hodanjem na prstima.

Našao je ono što je punih pet godina čekao da vidi i znao je da mu nepotrebna opreznost više neće koristiti. Sada je morao da kopa kao sam đavo i da se nada kako će ga sreća i dalje služiti u dva pravca: da ga niko neće videti i da će naći ono što je verovao da leži u zemlji tačno ispod njegovih velikih čizama.

Jedva da je iskopao nekih tridesetak santimetara dubine kada je lopata naišla na neki kamen. Sagnuo se da ukloni kamen iz zemlje i kada je pružio ruku, gromki prasak pušcanog pucnja prolomio je tihi zvezdanu noć.

Olovno tane velikog kalibra zviznulo je i probilo rupu na kruni njegovog šešira, oprlivši ga pri tom po temenu, a zatim je udarilo o težak nadgrobni spomenik i spljošteno palo na zemlju.

Neznanac je sekundu ili dve ostao zgrčen u sagnutom položaju i usta otvorenih od iznenađenja zurio u ogrebotinu koju je kuršum napravio na nadgrobnoj ploči, pedesetak santimetara daleko od njegovog lica. No dok se prolamajući grohot pušcanog pucnja kotrljao kroz noć ka uspavanom gradu ispod brežuljka, on se pribrao i odbacivši lopatu iz ruke, pružio se da dohvati pušku naslonjenu na obližnji spomenik.

U momentu kada je dohvatio pušku, još tri hica potresla su noć i on se bacio u zaklon iza nadgrobnog spomenika. Dva kuršuma su promašila cilj, ali treći nije. Zubima je na usnama zaustavio jauk bola, a lice mu se zgrčilo u bolnu grimasu kada ga je u levom ramenu presekao udar sličan ubodu usijanog noža; bio je pogođen u trenutku kada je primeo pušku ramenu tražeći nišanom metu.

Crvenkasti plamičak iz puščane cevi progrizao je crnilo noćne sen-

ke ispod linije šumarka pamukovog drveta, koji je pokrivao brdski prevoj desno od njega i nešto iznad groblja. Kada je olovno tane pljesnulo u ploču i odbilo se ostavivši iza sebe veo sitne kamene prašine, neznanač je prigrlio kundak puške uz obraz, hitro nanišanio niz cev i opalio, a onda brzo ubacio nov metak u cev i ponovo opalio, a zatim veštim, ne previše žurnim pokretima čoveka koji zna šta radi, nastavio da ponavlja taj isti pokret nekoliko puta uzastopce.

Strelac iz zasede uzvratio je palj-bom i skoro pun minut groblje grada Trinitija bilo je najmanje tiho i mirno mesto u celom Koloradu, jer ga je potresao ludi krešćendo pušanih pucnjeva prošaran zviždanjem odbijenih kuršuma i zveketom odvijanih komada kamenog nadgrobnog spomenika iza kojeg je čučao neznanač sipajući kuršume iz svoje „vinčesterke”.

Zatim je u kratkom predahu bitke iz pravca grada do neznanačevih ušiju dopro jedan drugi šum, ubrzan topot kopita konja u trku.

Pucnji sa prevoja ispod šumarka pamukovog drveta nisu se više nastavili. Pljačkaš groblja ostao je još nekoliko mučnih trenutaka zgrčen iza kuršumima iskrzanog nadgrobnog spomenika, posmatrajući u pravcu mesta odakle su pucnji dolazili, sve dok nije čuo jasan odjek topota konjskih kopita žustro gonjenog konja, koji je brzo zamro iza drveća, a zatim se digao iza svog zaklona i što je brže mogao potrčao ka svom konju, koji ga je čekao pored grobljanskih vratnica.

Uz brz topot konjskih kopita, udaljio se u noć i tamna šuma ga je progutala.

Kada je šerif Bak Longstrit stigao na groblje, zatekao je samo već retke oblačiće barutnog dima koji se kao tanka povesma dizao u

noć bez povetarca, kuršumima okrnjenu nadgrobnu ploču i nevelikuru na grobu nepoznatog pljačkaša banke u Trinitiju.

•

— Ne pamtim kada se nije obistinilo ono što vam kažem, šerife — rekao je zatvorski čistač i istovremeno ključar Džoe Tali, zvani „Veselko Džoe”, spuštajući čajnik sa vodom na okruglu bokastu peć da bi pripremio kafu. — Kada se desi nešto kao ono prošle noći na groblju, da neko uznemiri mrtve, onda se možete kladiti u poslednji par čizama da će to doneti nesreću i svima ostalima.

— Da, da.

Bak Longstrit je bezvoljno promumlao nešto što je značilo neodređeno slaganje. Sedeo je za svojim pisačim stolom i po ko zna koji put prevrtao u rukama alatke za kopanje, koje je prošle noći našao na groblju. Nije očekivao da će iz njih saznati nešto značajno, jer su i pijuk i lopata bili sasvim obične, svakodnevne izrade. Uzeo ih je otuda gde ih je našao više po navici da sve dokaze treba uzeti sa mesta zločina. Pa ipak, razgledao ih je detaljno, iako bez nekog određenog interesovanja. „Temeljit”, bila je reč koja je kružila Trinitijem kada se govorilo o šerifu. „Častan i odgovoran”, bila su još dva epiteta koja su se vezivala za njegovu ličnost.

— Mislim da je to zbog toga što takve svari pokreću razne sile onog sveta, koji mi niti poznajemo niti razumemo — nastavio je Veselko Džoe. — Hoću da kažem, uznemiravanje mrtvih nije isto što i pljuvanje po trotoaru ili psovanje tvrdoglave mazge. Ne, gospodine moj, naravno da nije. Iskopavanje grobova je greh protiv boga i pri-

rode i da znaš, za taj 'greh će doći vreme ispaštanja!

Ključar je svakog trenutka sve više uživao. Pravog držanja i štrkljast, žalosnih krupnih očiju i pevajućeg glasa kao u kentakijskih uličnih pripovedača, Džoe Tali je bio najsrećniji onda kada su stvari išle rđavo. On je uživao u krizama, često predviđao strašne događaje, koji su se rekto događali, i uvek je od svakoga očekivao najgore, a što je najvažnije, u ovom poslednjem retko kada je bio razočaran. Kada je Veselko Džoe imao običnu trboľju, on je uvek tvrdio da je to prvi smrtonosni znak neizlećivog stomaćnog obolenja. Kada bi se daleko na horizontu pojavio taman kišni oblak, onda je to za Džoa obavezno morao biti tornado. I naravno, kada neko pokuša da opljačka gradsko groblje, onda je to sigurno bio predznak gadnih događaja.

Mračne sile onoga sveta bile su omiljena tema Veselka Džoa i građani Trinitija su već davno izgubili račun o bezbrojnim njegovim pričanjima da će se te sile dići i izliti svoju zlobu na Gomoru ove ravnice i da će je pokopati u njenim sopstvenim ruševinama.

Na veliko ključarevo razočarenje, ta njegova predviđanja nisu se obistinila, bar do tada. No posle čudnog događaja od prethodne noći, on je bio uveren da je to sada samo pitanje vremena.

Nastavio je monotonim glasom da niže predskazanja dok je šerif i dalje sedeo zagledan u alatke.

Sa dvadeset pet godina starosti i dve godine šerifovanja, Bak Longstrit je ostavljao dobar utisak na površnog posmatrača. Visok preko pet stopa, širokih ramena a uzanih kukova, šerif je imao pošteno, suncem opaljeno lice, jasne sive oči i čist izgled koji je ulivao poverenje

u njegovu fizičku i duhovnu higijenu. Kada je prvi put prikačio šerifsku zvezdu na prsa, grad je bio uzorno miran, što je bio rezultat upornog rada i rizika ranijeg šerifa Randala Forda. Pre njega tri šerifa nisu uspela da od opšte zbrke naprave mesto vredno življenja. Na ulicama je tada besnelo nasilje, kradljivci stoke su harali prerijom, a oružane pljačke svud i na svakom mestu. Ford je nasledio brdo problema koji bi obeshrabrili manje energičnog čoveka, ali on se sa problemima suočio sa odlučnošću i temeljitošću, i ponekad surovošću, i tako život u gradu doveo u red. Zatekavši takvo stanje, mladi šerif je nastojao da ga održi i da na već stvoreni način života primeni istovetne metode. To mu je samo delimično polazilo za rukom, ali razlike je malo ko uočavao jer kritičnih situacija nije bilo. Događaj od prošle noći bio je prvo ozbiljno iskušenje za sposobnost mladog šerifa da se uhvati ukoštac sa zagonetkom, a samim tim i za njegov autoritet. Malo ko u gradu bio je spreman da se kladi kako će Bak Longstrit prozreti do dna tajnu noćasnog incidenta o kojem je brujać ceo grad, i Bak je to znao. Njegove muke još je uvećavao uvek pesimistički nastrojen Veselko Džoe.

Lonče za kafu je provrilo i Tali je prekinuo svoj monolog da bi odneo šerifu jednu šolju na njegov pisaći sto. Zastao je nekoliko trenutaka posmatrajući Longstrita, koji je prevrtao lopatu u ruci, a onda žalosno zavrteo glavom.

— To su sasvim obične alatke, kakve možete na tuce kupiti u trgovini Milera i Sina, šerife. Najobičnije. Možete ih gledati koliko god hoćete, one vam neće reći ništa što već ne znate.

Longstrit se zavalio na naslon stolice i uzdahnuo.

— Ako mene slušate, ja bih digao ruke od toga — rekao je Veselko Džoe Tali sa prizvukom sažaljenja u glasu.

Ali, Bak Longstrit je bio sve drugo samo ne čovek koji se da obeshrabriti. Osećao je da u istrazi nije uznapredovao, ali on nije bio od onih koji se lako predaju, pogotovu ne kada je u Talijevom glasu nazreo sažaljenje. Bio je spreman da učini sve samo da se ne obruka u očima svojih sugrađana. Stisnuvši vilice, ustao je energično.

— Ti pazi na kancelariju, Veselko — rekao je preko ramena. Onda je zastao na vratima. — Oh, ako misis Vilson slučajno opet navrati zbog njene izgubljene kokoške, reci joj da je istraga u toku.

— Razumeo sam, šerife. I ako bih smeo da predložim, onda vam savetujem da, ukoliko ništa novo ne čujete u salunu, prošetajte do šerifa Forda i porazgovarajte sa njim o prošloj noći.

Baku Longstritu to se nije dopadalo. Uspeo je da ugled Trinitija održi na pristojnom nivou bez Randalove ili ičije druge pomoći. Održavao je red i mir onako kako je umeo, na svoj način i svojim metodima, i pitao se koliko vremena će morati da prođe pre nego što ga ljudi prihvate kao doslednog sledbenika čoveka koga su svi stariji ljudi u gradu, a i mnogi mlađi, i dan danas spontano oslovljavali sa „šerife“ iako već odavno to nije bio.

Uzdahnuo je duboko i prinudivši se na osmeh, nastavio da hoda ka „Pravednoj šansi“. Pomislio je da ako i ubuduće ne bude imao ništa ozbiljnije što bi ga mučilo, onda njegov život ne bi bio previše loš.

Ušavši u salun, osetio je da su se svi pogledi okrenuli ka njemu. Većina stolova bila je prazna sem nekoliko za kojima su se igrale kar-

te, ali je zato za šankom i oko šanka stajalo mnoštvo ljudi, građana, farmera iz okoline, nekoliko rančera i kaubojja, i obavezno izvestan broj gradskih pijanaca i zazjavala koji su čekali da ih neko časti pićem. Kada je Longstrit ušao, za trenutak je zavladala tišina, a onda se galama obnovila.

— Ah, evo našeg šerifa — povikao je neko. — Sad ćemo čuti poslednje vesti o noćasnjem događaju. Jeste li uhvatili koga, šerife?

— Ne — odgovorio je Longstrit mrgodno.

— A imate li bar u vidu nekoga osumnjičenog? — ostao je uporan radoznalac.

— Ni to — rekao je šerif još smrknutije. Mahnuo je rukom krčmaru da mu natoči piće i kada je ovaj stavio pred njega čašu viskija, on je otpio gutljaj i dodao. — Vi, ljudi, nemate ni pojma koliko je teško tragati za nekim koga niko nije video ni čuo, niti zna kako izgleda. To je zagonetka koju ne bi mogao da reši ni šerif Randal Ford, a možda ni neko bolji i dovrtljiviji od njega.

Prisutni su klimnuli glavom, neki prihvatajući šerifovo objašnjenje a neki ne. No kada je od jednog stola u uglu ustao upadljivo elegantno odeven visok čovek mišićavih ramena, duge tamne kose koja mu je padala do vrata, oštih crta lica i sivoplavih očiju, i pošao ka izlazu, šanker ga je oslovio.

— Verujem da bi neko kao Vajt Erp ipak mogao da je reši, zar ne, mister Holideje?

Oslovljeni posetilac saluna, samouverenog džentlenskog držanja, niko drugi nego pustolov Dok Holidej, zastao je za trenutak i senka osmeha zaigrala mu je na uglovima usana. — Možda. Sve zavisi od toga kakve bi činjenice imao u rukama. No, ne sumnjam

da će i vaš šerif moći da se izbori sa tim problemom.

Namestivši šešir bolje na čelo, Holidej se okrenuo i izašao. Šerif Longstrit je pogledao za njim i kratko trepnuo. Ma koliko da je uvažavao glasovitog revolveraša i pustolova, ovaj put nije se složio sa njegovim mišljenjem, ali to nije glasno izrekao. Dok Holidej nije ni slutio koliko je mladi šerif daleko od otkrivanja prave istine.

Kada se pola časa kasnije Longstrit vratio u svoju kancelariju, na pisaćem stolu našao je kratko pisance koje je glasilo:

„Potražite me u mom hotelu zbog važnog razgovora.

Dok Holidej.”

Pismo nije govorilo mnogo i Longstrit nije mogao da savlada radoznalost i odmah se uputio ka hotelu udovice Bendžamina Rasela, koja je svoju kuću preuredila u dosta udoban hotel sa pristupačnim cenama. Pošto je od vlasnice saznao u kojoj se sobi Holidej nalazi, pokucao je na vrata i na poziv ušao. Našao se pred naperenim revolverom i Holidejem, koji je dokono leškario na krevetu.

— Sedite — rekao je Dok Holidej šerifu pokazujući rukom na stolicu. Vrativši revolver u futrolu koja je visila na postelji, dodao je. — Ovo je samo iz predostrožnosti. Čovek nikada ne zna ko je sa druge strane vrata.

Longstrit se spustio na stolicu prividno miran, ali nespokojan u duši. Znao je ko je Dok Holidej i sa nelagodnošću je očekivao da čuje zašto ga je zvao.

— Želeli ste da me vidite — progovorio je.

— Da — rekao je Dok Holidej. — U vezi sa vašim zagonetnim slučajem. Vi to možda ne znate, ali pre nekoliko godina u vašem gradu umrla je izvesna mis Amalija

Starp, jedna malo poznata ali izvršna umetnica koja nije postigla slavu velike pevačice samo zbog toga što je bila previše temperamentna i svojeglava. Kao što je normalno, ona je sahranjena na ovašnjem groblju. Kada sam to saznao, otišao sam da posetim njen grob. To je bilo danas pre podne.

Holidej je začutao i šerif se nelagodno promeškoltio na stolici.

— Njen grob je u blizini groba bezimenog bandita, pa sam tako sasvim slučajno zapazio neke pojedinosti — nastavio je Dok. — Šta ste vi tamo našli?

— Ništa posebno. Samo lopatu i pijuk. Potpuno nove alatke. Lopov je koristio samo lopatu, to se vidi po tragovima ruku na držalji.

— I kako je držao držalju lopate? Mislim, koliko visoko je hvatao? — zapitao je Dok.

— Dosta visoko iznad metalnog dela. Nekih tridesetak santimetara.

— Onako kako biste je vi držali?

— Da, tako nekako.

Holidej je nekoliko puta klimnuo glavom. — Vi ste visoki preko šest stopa, šerife. Ako su tragovi ruku na držalji na istoj visini na kojoj biste vi držali lopatu, onda to može da znači samo jedno — osmehnuo se i blagonaklono pogledao Longstrita. — Taj čova je dosta visok tip, visok koliko vi ili ja. To sada sigurno znamo. Neki niži rastom čovek hvatao bi lopatu niže od vas.

Longstrit je neko vreme zabezeknuto gledao Holideja, ali je brzo pokušao da prikrije nedostatak logičkog rasuđivanja. Nije mu se dopadalo što se između njega i ovog došljaka, bez obzira što je taj došljak bio glasovit Zapadnjak i čovek koji o hodađu po ivici zakona zna možda više nego bilo ko u državi, stvara neki odnos podređeno-

sti, sličan odnosu između njega i bivšeg šerifa Forda. Baš zbog toga prisilio je sebe da napravi ravno-dušno lice.

— Visok je preko šest stopa, pa šta? I to nam je neka velika pomoć! Šta da radimo? Da uhapsimo svakog nepoznatog čoveka u okruhu visokog preko šest stopa?

— Ne, ne. Samo onoga koji nosi čizme potkovane klincima i zeleni vuneni ogrtač. Ima repetirku „vinčesterku” kalibra 32 i ranjen je negde na gornjem delu tela, verovatno u mišicu ili rame — Holidej je manirom učitelja visoko digao kažiprst i ućutkao Longstrita, koji je nameravao da ga prekine. — A sada, šta ste hteli da kažete, šerife?

— Ali... otkuda sve to znate? — promucuo je Longstrit. — Zar ste sve to dokučili iz moje priče o lopati... i otiscima ruku na njoj?

— Ne samo na osnovu lopate i otisaka na držalju. Ti podaci govore samo da je naš čovek visok. Ostalo sam dokučio na osnovu tragova u mekanoj zemlji, čaura koje sam našao pored groba, krvave mrlje na nadgrobnoj ploči i nekoliko vunених vlakana zelene boje, zakačenih na trnje ružinog žbunja pored susednog groba. Eto vidite, šerife; to je ono što nazivaju detektivskim načinom razmišljanja u istrazi.

Longstrit se pogladio rukom po vrhu brade. — To je ona novotarija, je li? — iako mlad čovek, Longstrit je bio dosta konzervativan i novotarijom je smatrao sve što je mlađe od pola veka.

Holidej se jedva primetno osmehnuo krajičkom usana i prišavši prozoru, pogledao niz ulicu.

— Lep grad — rekao je — i dosta miran. Imam utisak da se u njemu da lepo živeti.

— Vratimo se na naše pitanje, šerife — rekao je Holidej okrećući

se od prozora. — Šta smo do sada zaključili?

Opet onaj isti superiorni stav, poput bivšeg šerifa Forda, pomislio je šerif Longstrit i osetio neprijatnu odbojnost prema onome ko mu je to nametao. No, prisilio je sebe da mirno odgovori.

— Prilično, ali ne dovoljno — rekao je tihim glasom, posmatrajući kroz prozor kako stari Osgurd Hardi uzaludno pokušava da tvrdoglavu mazgu ugura između rukunice kola na ulici. — Neko je u gluvo doba noći došao u grad i počeo da kopa grob nepoznatog bandita, a onda je neko drugi, takođe nepoznat, pripucuo nastojeći svim silama da ovog prvog ubije, bar na to ukazuje iskrzan nadgrobni spomenik. Onaj prvi nepoznati pretpostavljamo da je visok preko šest stopa, nosi „vinčesterku” kalibra 32 i ima na nogama potkovane čizme, a preko ramena zeleni ogrtač. Jesam li nešto prevideo?

— Ništa, bar što se tiče činjenica — Holidej se vratio do kreveta i sa noćnog stočića uzeo tabakeru sa cigarama. Odabrao je jednu i odgrizao vrh, a onda kresnuo palidrvce. Kada je odbio prve dimove, pogledao je šerifa, koji je sa očekivanjem gledao pustolova. — Visok čovek u grubim potkovanim čizmama, sa zelenim ogrtačem na leđima. Zar vas to ne podseća ni na koga, šerife?

Longstrit je zabezeknuto zurio u Holideja. — Onaj nepoznati iz saluna. Od prošle večeri. Do sto đavola, kako mi to ranije nije palo na pamet?!

— Ako se sećate, šerife — dodao je Holidej — taj nepoznati se mnogo interesovao za veliku pljačku banke u Trinitiju. — Mada se odigrala pre pet godina, pljačka Depozit banke u Trinitiju ostala je delom zagonetka jer deset hiljada

opljačkanih dolara nikada nisu bili pronađeni, pa su je možda i zbog toga meštani tada nazivali „velika pljačka banke“.

Longstrit je odskočio oduševljen novim saznanjima na koja mu je Dok Holidej ukazao. Bio je previše uzbuđen da bi mogao logično da razmišlja i Holidej je zaključio da mu mora dati još jedan putokaz.

— Jeste li zapazili nešto osobito na tom čoveku, šerife? — zapitao ga je.

— Ništa sem onoga na šta ste mi već ukazali.

— Nije čudo što niste zapazili, jer nije skidao šešir — rekao je Dok pravdajući ga. — Ali, ja sam slučajno pogledao kada se počeo po glavi. I znate šta sam zapazio?

Longstrit je ćutke odmahnuo glavom.

— Kratko podšišanu kosu — kazao je Holidej naglašavajući svaku reč.

— Kratko podšišanu kosu? Malo neobično, zar ne? — primetio je Longstrit. — U poslednje vreme ljudi veoma retko nose kratku kosu.

— Tačno, to nije u modi — rekao je Dok Holidej i dodao značajno. — Sem kod osuđenika u zatvorima. A izvesno vreme kratku kosu imaju i otpušteni osuđenici... bar dok im kosa ne izraste. Isto tako, otpušteni osuđenici znaju ponekad da zadrže i teške zatvorske čizme sa klincima... ako nemaju para da kupe nove... a obično nemaju novca i za to.

Longstrit se lupio šakom po čelu. — Tačno, bivši osuđenici imaju kratku kosu, a ponekad i takve čizme. Onaj čovek od sinoć sigurno je otpušteni robijaš. To treba proveriti — dodao je i grozničavo sjajnim očima pogledao Holideja.

— Da, treba nekako proveriti. Na vašem mestu, šerife, ja bih po-

slao telegrame zatvorima u državi i tražio podatke o otpuštenim kažnjenicima. Još nešto, šerife. Imate li dosije o „velikoj pljački banke“? — dodao je kao uzgred. — To bi valjalo ponovo proučiti. I još nešto — Holidej se prijateljski osmehnuo šerifu. — Mislim da niko ne mora da zna kako smo nas dvojica o ovome razgovarali, važi?

Longstrit je ćutke klimnuo glavom. U dubini duše bio je zadovoljan Holidejevim predlogom.

*

Upravnik državnog zatvora preleteo je pogledom po telegramu i pogledao svog dežurnog službenika.

— Šerif Longstrit iz Trinitija. Znaš li nešto o njemu?

— Samo to da je mlad čovek i da je relativno nedavno stupio na dužnost, upravnice.

— Da, da. Želi da zna da li smo u poslednje vreme nekoga otpustili iz zatvora. Izgleda da je neki od naših junaka opet zapao u nevolju, šta misliš?

— Moguće, ser. Da li da telegrafšem šerifu Longstritu da su jedina dvojica kažnjenika koji su otpušteni prošlog meseca Ejs Riči i Set Kodi?

— Naravno, dežurni — upravnik se naslonio na visok naslon svoje stolice i počeo dobovati prstima po površini stola. — Možes u telegramu dodati, radi šerifovog znanja, da smo uvek očekivali in čemo tu dvojicu ponovo videti nazad u zatvoru, šerife. To će mu biti rička vrsta upozorenja, tj. ako se desi da mu se nađu na putu.

— Ne bi mi se svidelo da sam šerif nekog malog grada i da imam posla sa bilo kojim od te dvojice, upravnice.

Upravnik državnog zatvora u Liksonu mogao je samo da klimne glavom u znak potpune saglasnosti.

Čak i u kaznenim zavodima, gde su se mogli naći samo pravi nevaljalci i zločinci, bivši sobni drugovi Set Kodi i Ejs Riči smatrani su za prave okorele pustahijske. Upravnik se nije mogao tačno setiti koliko puta je svaki od njih bio poslat da izdržava deo kazne u samici, ali znao je da se to desilo mnogo puta. A poslednjih godina često i zbog toga što su se između sebe tukli.

Način na koji su se dvojica bivših zatvorskih drugova u početku izdvajali, da bi kasnije postali ogorčeni neprijatelji, još uvek je za upravnika bio zagonetka. On ih je stavio zajedno u istu sobu, kao što je obično radio sa kažnjenicima koji treba da budu otpušteni u približno isto vreme, i nekoliko godina njih dvojica su se odlično slagali.

Onda je došlo do nesloge i svađe, a konačno i tuče, i što je bilo vrlo čudno, upravnik nije mogao da sazna ni preko mreže svojih zatvorskih špijuna šta je razlog razdora između dugajlije Ejsa Ričija i njegovog nešto punijeg prijatelja Seta Kodija.

Sumnjao je da je bilo ko od njih dvojice ikada glasno izgovorio razlog njihove svađe, a ponekad se pitao da li taj razlog uopšte postoji.

Zagonetno. No, konačno, bilo je mnogo zagonetki u polusvetu zločinaca i nasilnika kojima je on u tom zatvoru vladao.

II

Bol u ramenu ga je probudio.

Ejs Riči se pridigao na lakat, i ostao tako u tami pećine. Oprezno je dodirnuo ranjeno rame i zgrčio lice od bola prouzrokovanog dodirnom prstiju. Kuršum mu je prošao tačno, kroz nabrekle ramene mišiće a da srećom nije povredio kost,

ali pored toga, rame ga je pakleno bolelo.

Mada je vreme odmicalo, nije se osećao ništa bolje.

Bila je to činjenica sa kojom se Riči morao suočiti prilazeći ulazu u pećinu na Sovinom brdu, koja mu je služila kao skrovište. Po dolasku u pećinu očistio je ranu toplom vodom i viskijem, previo je pažljivo i vodio brigu o njoj onoliko koliko je mogao. Ali, rana ga je i dalje bolela i sada je rame oko nje bilo naduveno i crveno. Moglo se desiti da do sutra dođe do infekcije. U svakom slučaju, morao je poći da potraži lekara.

Otporan i izdržljiv, bivši zatvorenik nije strepeo od lekara, ali mu se nije svidelo da prede četrdesetak milja do najbližeg grada, koji se zvao Red Siti, i da iza sebe ostavi Trinitu.

To je takođe značilo udaljiti se četrdesetak milja od Tonerovog groba.

Od Tonerovog groba i ako nije grešio, četrdesetak milja od Kodija.

Gladeći u hodu vilicu obraslu dvodnevnom ili trodnevnom bradom. Riči je izašao na mesečinu sa izrazom duboke zabrinutosti u očima. Kada je na groblju u Trinitiju strelac iz mraka otvorio vatru na njega, on nije pomišljao na Seta Kodija jer je u tom momentu bio suviše zaukopljen spasavanjem glave. Ali, malo po malo od tada se sumnja počela uvlačiti u njegove misli i sada, u svom skrovištu u pećini iznad ravnice Trinitu, on je o svemu tome znatno drukčije razmišljao.

Nalazio je da se sve uklapalo.

Kodi je pušten iz državnog zatvora u isto vreme kad i on. Njih dvojica nikada nisu razgovarali o Toneru, ali je Riči smatrao da je u pogledu velike pljačke banke u Trinitiju i skrovišta za desetak

hiljada dolara, koji nikada nisu bili pronađeni. Kodi verovatno mogao doći do istih zaključaka kao i on. Ako bi bilo tako, Koliko bi mogao za kratko vreme doći u Trinitu u nadi da će prvi staviti šapu na tih nestalih deset hiljada dolara. No, kada je otkrio da je njegov nekadašnji sobni drug, a kasnije ogorčeni zatvorski neprijatelj, stigao pre njega na mesto događaja, on je učinio ono što je realno i očekivao da bi Set Kodi učinio. Pokušao je da ga ubije.

Riči se osećao da ga hvata groznica. Možda su sva ta njegova nagađanja bila podstaknuta groznicom koja ga je obuzimala, pomislio je. Možda je u tom istom času Kodi negde daleko u Meksiku, gde je rekao da će otići čim bude pušten iz zatvora. Možda je noćni strelac, koji je na njega pucao na groblju u Trinitiju, samo neki gradski čuvar ili šerifov pomoćnik. Može biti da je sve plod njegove bolesne uobrazilje.

To je nateralo Ejasa Ričija da se za kratko vreme trgne. Sada je tačno znao da mu groznica počinje zamračivati svest i da muti njegov smisao rasuđivanja. U roku od nekoliko sledećih časova moglo bi se desiti da mu se priviđaju bizoni koji lete i da uobražava kako se nalazi u starom dobrom Meksiku sa svojim nekadašnjim drugom Kodijem, hvatajući lepe senjorite mrežama za leptire popločanim srebrnim dolarima.

Bivšoj zatvorskoj ptici ne samo da je bio potreban lekar već mu je trebao vrlo brzo.

Kada je pojahao konja, on nije bio svestan činjenice da se uputio nazad ka Trinitiju, već je jednostavno išao tim pravcem manje-više polusvestan. Potegnuo je nekoliko puta iz jedne flaše i činilo mu se kako mu je to pomoglo da mu se svest suviše ne zamrača. U krat-

kotrajnim trenucima kada je bio potpuno svestan, razmišljao je o tome da bi veštim laganjem sigurno mogao otkloniti od sebe svaku odgovornost za ono što se desilo na groblju. Ljudi su mogli sumnjati i nagađati da je u tome imao nekog učešća, pogotovo kada vide njegovu ranu na ramenu, ali u svakom slučaju, ne moraju saznati šta ga je tamo odvelo...

Jahao je uporno prema severoistoku i posle još nekoliko pređenih milja ugledao je odsjaj mesečine na krovovima Trinitija.

Otpio je još jedan gutljaj viskija da ublaži groznicu. Zatim još jedan, jer mu se ukus viskija dopadao.

— Ovde gore me najviše žiga — rekao je Veselko Džoe Tali dodirujući se vrhom koščatog kažiprsta po uhu. — Žiga me naročito jako po hladnom vremenu, tako da se jedva da izdržati. Zlo jedno neviđeno.

Na licu lepe Džuli Silver, koja je stajala ruku oslonjenih na kuke, nije se mogla videti ni trun-ka saučešća ili simpatije. Ona je jednostavno rekla. — Gluposti!

Veselko Džoe je trepnuo sa nevericom. On i šerifova devojka nikada se nisu baš naročito slagali, ali Džuli Silver nikada do tada nije bila tako bezdušna prema njemu. To se zaista nije sećao.

Ključar se ispravio, ozbiljnog lica i prkosno isturio bradu. Izgledao je jako pogođen njenim rečima.

— Mis Džuli — glas mu je porhtavao menjajući intonaciju — žao mi je što ovo moram da kažem, ali mislim da vi niste prava dama.

— Možda i nisam Džoe Tali — odgovorila je devojka, koja je, budući kći mesnog kovača, odgajana u atmosferi napornog rada i otvo-

renog načina razgovora. — Ali, ja više volim da ne budem prava dama nego da svaki božiji dan u nedelji budem cmizdravko koji samo traži da ga ljudi žale.

Iz Veselkovog smežuranog lica nestalo je poslednje kapi krvi. — Časna reč, ovaj put ste otišli suviše daleko, mis Džuli. Ovaj put će šerif čuti kako vi sa mnom razgovarate.

— Da, da, samo mu reci, Džoe Tali, a ja ću mu sa svoje strane ispričati kako ti provodiš vreme čitajući kataloge o lekarijama dok je on odsutan i dok bi trebalo da čistiš i radiš druge poslove.

— To je presna laž — rekao je Tali žestoko pokrivajući krpom knjigu pod naslovom „Lekovi i lekovite trave“. — Bog će vas kazniti za ovo, mis Džuli.

— Gluposti!

Dva puta izgovorena reč „gluposti“ u roku jednog časa, bilo je više nego što je Džoe Tali mogao da podnese i bez ijedne reči više, on je natukao svoj veliki šešir do ušiju i izašao da potraži šerifa i da mu kaže kako ga njegova lepa ali jezična devojka čeka u njegovom uredu. Posle toga će možda otići do apotekara Džima Horama da ga zapita ima li možda nekih australijskih trava na lageru. U kukovima ga je bolelo kao da ga burgije vrte.

Izašavši na glavnu ulicu, držeći jednom rukom čvrsto Dona Vorda za okovratnik košulje, Bak Longstrit je ugledao starog ključara kako zamiče za ugao gradske štale, ali ga nije pozvao. Nije znao da ga Džoe traži, a sem toga, Don Vord mu je još uvek zadavao prilično muke.

Nadzornik kauboja na ranču Dabl Bar Tu, veliki Don Vord, bio je jedan od onih ljudi koji nikada ne bi trebalo da okuse ni kap alkohola. Trezan, on je bio jedan od najboljih momaka u oblasti. Pi-

jan, bio je pravi otrov, agresivan, prost na jeziku, tvrdoglav, kavgadžija, razuzdan i ratoboran. Na sveću, fizička konstitucija Dona Vorda dopuštala mu je samo jedan takav ispad u otprilike tri meseca, što su Trinit i njegov šerif smatrami da je više nego dovoljno.

Te večeri Vord je tako reći pokvario večeru svima u restoranu Grevi Ejda i nasrnuo na vlasnika. Zbog toga mu je već pretilo da provede noć u ćeliji i da plati dvadeset dolara kazne, a kazna je mogla biti i već ako ne bude prestao da razmahuje pesnicama.

— Prestani, Vord — grmnio je Bak na njega, izbegavši još jedan zamah pesnicom. — Još samo malo i moći ćeš da se ispavaš.

Simpatični i vredni Don Vord, koji je u pijanstvu bio krajnje nerazuman, zamahnuo je još jednom.

— Hapsiš pijance, Longstrite. Samo si za to dobar. Hapsiš bezopasne pijance, a one koji pljačkaju grobove i vode bitke po groblju puštaš da rade šta hoće. Zar to nazivaš održavanjem reda u gradu? Kad bih ja tako brinuo o govedima, onda bismo ovde uskoro gajili prerijske pse.

Bak je stisnuo vilice. Pucnjava na groblju bila je događaj koji u Trinitiju već godinama nije doživljen i šerif je znao kako je neuspehom da predre u suštinu tog događaja izgubio dosta od svog ugleda u gradu. Kod većine građana, onih koji su ga podupirali, on ipak nije izgubio poverenje, ali su oni koji su uvek tražili propuste u njegovom radu sada postali vrlo bučni. Ljudi kao što je, na primer, Met Kreg, vlasnik i urednik „Trube“. Ili agresivni pijanci, kao što je Don Vord.

— Šta je, začutao si, Longstrite? — probrbljao je Vord zaplićući jezikom. Zatim je glupavo zamahnuo

još jednom i udarac je ovog puta pogodio cilj.

Razlog za to bio je što je Longstrit bio zaokupljen pojavom bivšeg šerifa Forda, koji se na kolima pojavio u glavnoj ulici dva bloka zgrada niže.

Istog trenutka šerif se sagnuo da dohvati šešir koji mu je pao s glave. Pijanac je zaključio da je bolje udariti šerifa dva puta nego jedanput, pa je u tom trenutku ponovo zamahnuo desnom rukom.

Taj udarac, međutim, nije pogodio cilj. Longstrita je izdalo strpljenje i svom snagom je kratko zamahnuo levom rukom i uhapšenika udario u vrh brade. Zamah je bio kratak, samo dvadesetak santimetara, ali je bio snažan i odlično tempiran. Ustakljenih očiju, klimavih kolena, Don Vord bi pao na trotoar da ga Longstrit nije pridržao obgrlivši ga za ramena. Za pijanog Dona Vorda ta subota je bila završena i Longstrit ga je prebacio preko širokih ramena i odneo ga u zatvor. Tamo je šerif zatekao Džuli Silver i Randalu Forda, koji su ga očekivali.

Za samo pola minuta šerif je smestio pijanca u ćeliju. Kada se vratio u prednju kancelariju, Džuli je već pripremala kafu, a Randal Ford je stajao pored pisaceg stola i listao zatvorski dnevnik, koji je Bak to jutro sa mnogo pažnje razmatrao.

— Taj kauboj se nikada neće naučiti redu, Bak — rekao je Ford. — Pre pet godina ja sam ga hapsio dva ili tri puta godišnje, a evo ti sada radiš to isto — bivši šerif se osmehnulo. — Kako idu stvari, sinko? Upravo sam maločas došao sa ranča.

— Video sam te, Randle — odgovorio je Bak. Okačio je šešir na čiviluk i obgrlivši kratko Džuli oko ramena, osmehnulo joj se u prolazu i spustio se u stolicu za

pisačim stolom. — Sve je uglavnom kao i pre, sem one pucnjave na groblju. Verovatno si čuo za to?

— Ponešto — odgovorio je Ford uzimajući drugu stolicu. Skinuo je šešir i Bak je zapazio da mu se od njihovog poslednjeg susreta kosa nešto prorodila i progrušala. No čak i tako, Randal Ford je još uvek bio čovek impresivnog izgleda. Još uvek negde oko 45 godine starosti, bio je blizu šest stopa visok, lepo građen i bez trbuha. Lice mu je bilo oštro isklesano i ukrašeno prosedim brkovima. Fordove tamne oči gledale su oštro i inteligentno; bivši šerif je u sebi još imao oreol autoriteta, koji je za deset godina nošenja šerifske zvezde stvorio u Trinitiju.

Randal Ford je vremenski najduže bio šerif Trinitija, a po nekim malobrojnima starijim građanima, bio je i najbolji. On je bio primer na koga se Bak Longstrit ugledao i u početku službovanja nije mu smetalo da potraži Fordov savet u rešavanju slučajeva koji su bili komplikovaniji od običnih. Baku nije smetalo što je šačica građana ocenjivala Randalu Forda kao boljeg čuvara reda nego što je on. Randal Ford je zaveo red u Trinitiju i to mu je trebalo priznati, ali sada je većina davala svoj glas Longstritu i on je zbog toga smatrao kako nema razloga da bude ljubomoran na svog prethodnika.

Pijuckajući kafu, raspravljali su o incidentu na groblju. Randal je pažljivo slušao, a govorio vrlo malo, dok mu je Bak iznosio sve činjenice o događaju, a potom dokaze koje je našao i zaključke koje je izveo u pogledu identiteta bar jednog od učesnika događaja. Naravno, čuvao se dobro da spomene Doka Holideja, svoj razgovor sa njim, činjenice na koje mu je Holidej ukazao, izbegavajući tako da otkrije njegovu ulogu u

stvaranju kompletne slike događaja koju je Fordu izložio. Džuli, koja je Bak uvek voleo da vidi pored sebe u svakoj diskusiji zbog njene oštroumnosti i racionalnosti koju je unosila u sve što je radila, nije skidala pogled sa Forda, zbunjena ozbiljnošću i ćutanjem bivšeg šerifa. Randal Ford je bio dobar govornik, naročito kada se ticalo stvari zakona.

Bak nije mogao da odoli da sa ponosom ne izloži detalje telegrama koje je primio od upravnika državnog zatvora.

— Ejs Riči — rekao je lupkajući kažiprstom po žutom obrascu telegrama. — On odgovara slici koju sam konstruisao o uljezu sa groblja. Upravnik mi je javio da je pri otpustu Riči imao zeleni ogrtač... otprilike iste zelene boje kao onaj koji je nosio čovek sa groblja.

— Pre nego što smo počeli da se raspravljamo, Veselko mi je rekao za upravnikov telegram, Bak — rekla je Džuli dok je Ford čitao telegram. — Misliš li da je onaj drugi, Set Kodi, bio sa Ričijem kada je na njega pucano?

— Nema znakova da je prošle noći na groblju bilo više od jednog provalnika, Džuli — odgovorio je Bak. — Onaj drugi, strelac, pucao je iz šume. U svakom slučaju, uprkos činjenici da su Riči i Kodi otpušteni istog dana i da su u zatvoru bili sobni drugovi, u vreme otpusta oni nisu bili u prijateljskim odnosima. Upravnik je jasno naznačio da su se njih dvojica mrzeli i zbog toga mislim da možemo zanemariti Kodija i koncentrisati se na Ričija.

— Ako je to bio Riči — rekao je Ford.

Bak je pokazao da je iznenađen.

— Ti se ne slažeš da je to mogao biti taj bivši kažnjenik, Randal?

— Mislim da zasnivaš svoje razmišljanje na prilično klimavim do-

kazima, Bak. Hoću da kažem, nekoliko otisaka čizama, dva-tri zelena konca...

Ford je zastao u pola rečenice i sa omalovažavanjem slegnuo ramenima. Ne otkrivajući ni dalje da zaključci nisu njegovi, Bak je nastavio vatreno da brani ono na šta mu je Holidej ukazao.

— Randal, iz tih elemenata došao sam do pretpostavke da se radi o visokom čoveku u zelenom ogrtaču, koji nosi potkovane čizme. Kratka kosa i čizme podsetile su me na zatvor, pa sam telegrafisao državnom zatvoru i otuda dobio odgovor da je čovek koji odgovara pretpostavljenoj slici otpušten iz zatvora tri dana pre tog događaja, što je taman dovoljno vremena da stigne dođe vozom ili na konju. Za mene, to se uklapa.

— Moram da priznam kako delim Bakovo mišljenje, mister Ford — rekla je Džuli.

Ustavši sa svog mesta, Bak je počeo nervozno da šeta po sobi.

— Mora biti da tu postoji neka veza, ali šta je to, ne bih znao da kažem.

— Da li je moguće da neki ljudi veruju kako je opljačkani bančinovac još uvek negde ovde u Trinitiju, Bak? — zapitala je Džuli.

— Posle pet godina? — Bak je sa sumnjom zavrteo glavom. — To bi bila vrlo sumnjiva pretpostavka, Džuli, ali priznajem kako ne mogu sebi dopustiti da olako predem preko bilo koje mogućnosti. Šta ti kažeš na to, Randal?

Ford je ustao i prišao vratima.

— Želiš li stvarno moj savet? — zapitao je stavljajući šesir na glavu. Bio je to vrlo lep šesir. Sve na Randalu Fordu bilo je lepo i skupo. Nekada siromašan čovek koji se upinjao da živi od skromne šerifske plate, Ford je nekoliko godina ranije nasledio nekog bogatog srodnika i to mu je omogućilo da se povuče sa svog šerifskog polo-

žaja i da se ustoliči u udobnosti na lepom ranču Kros Bar severno od grada.

— Naravno, Randale — rekao je Longstrit. — Uvek sam smatrao da tvoj savet vredi koliko i US dolar.

— Onda digni ruke od toga.

Bak je začudeno zatreptao.

— Da dignem ruke? Jednostavno tako?

Ford ga je ozbiljno gledao.

— Ja mislim da se sve to što se odigralo desilo sasvim slučajno — rekao je. Najverovatnije da je neki skitnica u prolazu pomislio da bi vredelo okušati sreću sa raskopavanjem groba u nadi da će u njemu naći nešto što bi mogao da unovči. To se i ranije događalo u svetu. Što se tiče pucanja, moja je pretpostavka da je to najverovatnije prost slučaj svađe lopova.

Ford je raširio ruke.

— Oni su pobjegli, a nikakve štete nije bilo, Bak, sem ukoliko štetom ne smatraš što je nadgrobna ploča malo oštećena. Ja lično mislim da ti i neki drugi građani pravite pitanje ni oko čega. Ali, kao što sam rekao, to je samo moje mišljenje.

Dodirnuo je prstima obod šešira.

— Laku noć, misis Silver. Do viđenja Bak.

Bak nije verovao da bi ma ko bio toliki optimista da posle pet godina potraži tih deset hiljada dolara. I ako bi bio, da li bi groblje bilo mesto na kome bi taj neko novac tražio.

Dignuvši pogled sa dosijea, primetio je da ga Džuli zamišljeno posmatra. Digao je upitno obrve i ona mu je lagano prišla.

— Čudna stvar, Bak, ali ja sam večeras došla kod tebe da te pozovem da izađemo na večeru. Umesto toga, naljutila sam Veselka, a maločas sam od Randala Forda čula takav savet koji sam od njega

najmanje mogla očekivati — osmehnula se. — Možda bi trebalo da se vratim kući i da ponovo izađem ne bih li veče počela iz početka.

— Ti se ne slažeš sa onim što je Randal rekao, Džuli?

— O tome šta se desilo na groblju? Ne, ne slažem se. Priznajem da sam mislila kako se, šaljući telegram u zatvor, hvataš za slamku, ali odgovor koji si dobio dokazuje da je tvoja teorija bila tačna. Po onome što iz njega proizilazi, verujem da je tvoj čovek taj Ejs Riči, mada ne mogu da shvatim šta bi takva informacija mogla da ti vredi.

Bak je ustao, obišao oko stola i obgrlio je rukom oko sruka.

— Da li si ikada pomislila da smo provodili suviše vremena u radu, a malo u zabavljanju, Džuli?

— Znam ta šerifska lukavstva, Bak Longstrite — rekla je šaljivo. — Ti očigledno nešto smeráš. Šta je to?

— Pa dobro, šta kažeš na jednu večeru o kojoj si upravo govorila? To kao za početak?

— I to baš onda kada su moji roditelji u poseti tetki Mej u Red Sitiju, pa nam naša velika kuća zvrji prazna i u njoj nema nikoga sem jadne male Džuli...

Oboje su se glasno nasmejali i izašli na trem ispred zgrade zatvora. Izlazeći, ugledali su u polumraku siluetu nekog visokog čoveka koji je zastao na nekoliko koraka od njih. Samo jedan čovek u gradu nosta je šešir svetlogolubije boje, taman, dugačak sako od kariranog tvida, tanku kravatu i flanelske pantalone iste svetlogolubije boje kao i šešir, i po tome se razlikovao od svih ostalih građana Trinitija. Baku stoga nije bilo teško da odmah prepozna Doka Holideja. Iznenađeni njegovom pojavom, šerif i Džuli su začutili.

— Ah, dobro da sam vas uhvatio, šerife — Holidej je digao šešir pozdravljajući Džuli. — Izlazite li negde?

— Manje ili više — odgovorio je Bak. — Unutra u zatvoru imam jednog pijanca, ali kako mi se čini, njega neće biti potrebno mnogo motriti sve do jutra. Jeste li želeli da sa mnom o nečemu razgovarate, mister Holideje?

— Pa, prolazio sam ovuda i pomislio sam da ne bi bilo zгорега da vas nešto obavestim. Bio sam večeras u salunu kada je naišao doktor Dalton. Zamislite, ispričao je nešto zanimljivo — Holidej je začuao nekoliko sekundi i preleteo pogledom do Džuli, koja je napregnuto slušala. Kaže da je večeras previo nekog čoveka ranjenog pušcanim metkom... u rame. Opisao ga je kao visokog čoveka grubog lica i sa kratkom podšišanom kosom — dodao je naglašavajući reči.

Longstritu je zaigralo srce. — To je uljez sa groblja!

— Tako nešto sam i ja pomislio. Ali, trebalo bi ipak proveriti da li ima potkovane čizme i zeleni ogrtač.

Longstrit se obratio devojci. — Džuli, da li bi imala nešto protiv...

— Da li bih imala protiv? — prekinula ga je. — Za ime božje, Bak, pa i ja sam radoznala da vidim tog čoveka. Gde je on sada, mister Holideje?

— Koliko sam mogao da zaključim, još uvek je u doktorovoj ambulanti.

— Hvala, mister Holideje — rekao je Longstrit i uzevši Džuli za ruku, pošao sa njom ka kući doktora Daltona. Dok je ponovo pozdravio Džuli dizanjem šešira i pre nego što su odmakli nekoliko koraka, pozdrav propratio rečima.

— Još nešto, šerife. Doktor Dalton je pomenuo nekog Ejša Riči-

ja. Izgleda da je to ime njegovog pacijenta.

III

Jedan čas kasnije Bak Longstrit je završio pisanje svog izveštaja u zatvorskoj kancelariji. Džuli Silver je otišla svojoj kući, a Veselko Džoe Tali bio je poslat da iz ašćinice donese nešto pristojno pripremljene kafe. Don Vord je hrkao u svojoj ćeliji, a šerif grada Trinitija i bivši kažnjenik Ejs Riči sedeli su sami u kancelariji.

— Da vidimo da li sam sve korektno i tačno zapisao — promrm-ljao je Bak odlazeći pero i uzimajući ispisan papir sa Ričijevom izjavom. — Kažete da ste u sredu na noć pri odlasku iz grada zapazili na groblju neko sumnjivo kretanje. Prišli ste bliže da proverite i videli nekoga ko je pošao da pobegne od jednog groba. Kada ste tamo našli rupu i alatke za kopanje, pretpostavili ste da ste zatekli na delu nekog pljačkaša grobova. U tome je na vas neko pripucao, po vašoj pretpostavci verovatno čovek koga ste uznemirili. Vi ste na to odgovorili paljbom i posle nekoliko izmenjenih plotuna bili ste ranjeni. Tada je pljačkaš grobova odmaglio, a vi ste pošli u poteru za njim. Gonili ste ga sve do Sovinog brda, gde vam je pobegao. U to vreme počeli ste da osećate posledice rane i odlučili ste da se zadržite u nekoj pećini. Kada vam se rana na ramenu inficirala, vi ste se vratili nazad u Trinitu da potražite doktora Daltona.

Digao je glavu i pogledao Ejša Ričija.

— Je li tako?

— Tačno. Želite da to potpišem, šerife?

— Znaite postupak, zar ne?

— Ja sam bivši osuđenik, šerife. Nema smisla da se pravim nešto što nisam, je li tako?

— Po tome što ste se setili ko sam ja daleko pre nego što sam se pojavio. Za to je potrebno biti oštrouman.

Bak je još jednom obuhvatio pogledom Ričija od glave do pete. Otišao je kaznionice još se osećao u njegovom izgledu, počev od kratko podiššane kose do grubih potkovanih čizama.

— To je sve stvar iskustva — rekao je ustajući. — Srećan si što si živ, Riči.

Riči je rukom zagladio kratku kosu i ustao. — Zar mislite da ja to ne znam? — uozbiljio se kada se njegov pogled sreo sa Longstritom. — Dvostruko sam srećan što sam naišao na pametnog šerifa. Hoću da kažem, ja one noći nisam učinio ništa nečasno i protivzakonito, naprotiv, mislim da sam postupio ispravno. Ali, od toga se napravila velika buka. U stvari, mogu da vam kažem kako sam dosta razmišljao da li da se vratim ovamo, jer sam zazirao da ću imati neprilika zbog onog puškaranja, ali da sam znao kako je ovde na dužnosti čovek kao što ste vi, ne bih ni trenutka brinuo.

— Pa lepo, ako želiš da ostaneš u dobrim odnosima, Riči, onda treba da se ponašaš kao i svi drugi građani. Kako sam te razumeo, ti planiraš da ostaneš izvesno vreme u gradu?

— Nameravam. Dopada mi se vaš grad, šerife. Možda bih čak ostao da potražim i neki posao.

— Pa, obično ima posla za dobrog radnika — Longstrit je izašao iza pisaćeg stola i izvadio cigaru iz džepa na prsniku. — Je si li viđao Seta Kodija od kako ste otpušteni iz zatvora?

— Ne, ni govora. Zašto pitate, šerife?

— Samo sam radoznao. Dobro, možeš ići, Riči. Pazi kako se vladaš i nećemo doći u sukob. Jasno?

Bivši kažnjenik je salutirao zdravom rukom.

— Jasno kao dan, šerife Longstrite, i hvala još jednom.

Odbijajući dimove iz cigare, Longstrit je sa dovratka ispratio pogledom svog posetioca, koji se udaljio. Ako bi svi prestupnici bili tako jasni i otvoreni kao Riči, onda bi šerifski posao bio mnogo lakši.

No, možda je Riči bio previše jasan i otvoren?

Ta misao već izvesno vreme motala mu se u podsvesti i njegov instinkt policajca šaputao mu je da je priča Ejsa Ričija o događaju na groblju bila suviše kratka, jasna i bez nedoumice, kao da je dobro smišljena.

Želeo je da veruje u sve što mu je taj čovek rekao, što bi mu olakšalo da aferu sa groblja stavi ad akta i skoncentriše se na druge stvari. Ali, žaoka nedoumice nastala je da ga bocka sve dok konačno sa zapaljenom cigarom u ruci nije seo nazad u svoju stolicu za pisaćim stolom i ponovo otvorio dosije koji je sadržao priču o nepoznatom banditu i pljački Južne Depozit banke.

Čitanje ga je toliko zanelo da je potpuno zaboravio obećanje da će posetiti Džuli kada završi sa Ričijem. Rukom ispisan Fordov izveštaj o događaju koji se odigrao u Trinitiju onog vetrovitog popodneva u zimu 1874. čak i sada, posle pet godina, ostavljao je dubok utisak.

6. novembar 1874...:

Odblesak munja koje su se ukristale iznad Sovinog brda bacao je preteće svetlo na grad i petoricu bandita koji su jahali da opljačkaju banku: Vana Dajvera, Grejsa, Helera, Džermesa... i njihovog vo-

đu oštih crta lica, koji nije imao ime.

Vođa grupe brižljivo je skovao plan i sve se razvijalo u skladu sa tim planom. Osoblje banke i nekoliko clijenata bili su svezani u direktorovoj kancelariji, a Grejs i Džermes trpali su svežnjeve novčanica u vrećicu od nepromoćivog platna, dok je Van Dajver stajao pored konja u sporednoj uličici, a brzoruki Heler šetao ispred banke sa dva zapeta „kolta“ ispod kišnog ogrtača.

Bezimeni vođa je sve to nadziravao. On je bio mozak poduhvata i nije nameravao da se fizički angažuje ukoliko to ne bude neophodno.

No, morao je iznenada da stupi u dejstvo kada je hrabri blagajnik Stiv Bart uspeo da odveže ruke i dočepa se svog revolvera marke „Smit Veson specijal“.

Stiv Bart bio je jedan od najboljih strelaca u Trinitiju i to je dokazao kada je, skočivši na noge, skinuo Džermesa i Grejsa pred vratima trezora, a onda okrenuo revolver ka Heleru, koji je dotrčao unutra.

Heler i vođa bande sredili su hrabrog blagajnika u grmljavini „koltova“ onog trenutka kada se na grad stuštila oluja, ali šteta je već bila učinjena. Trinititi se trgao i zabrujao kao zoljino gnezdo. Ljudi sa puškama istrčali su na ulice u trenutku kada su Heler i vođa bande otrčali ka njihovim konjima.

Koprena jake kiše omogućila je banditima da pojašu konje i jurnu sporednom ulicom pre nego što je prvi metak pogodio svoj cilj. Van Dajver je bio ubijen i istog trenutka njegov konj je pao pokošen kišom tanadi koja je usledila.

Heler je uspeo da se dočepa jedne sporedne ulice, ali ga je na mace ispaljeni plotun izrešetao i

on je mrtav pao u žučkastu blatinjavu baru, a dva konja bez jahača istrčala su dalje na ulicu.

Dva konja bez jahača.

Negde između mesta gde je Van Dajver oboren iz sedla i ulaza u sporednu ulicu, gde je Džekson Heler pao mrtav, strmoglavce izrešetani sa mnogo vrećih kuršuma, vođa bande i vrećica od nepromoćivog platna nabijena banknotama su nestali.

Organizovani i predvođeni šerifom Randalom Fordom, razbesneli građani čvrsto su verovali da će uprkos oluji naći petog bandita. Ali, u tome nisu uspeali.

Samo vrlo vešt nevaljalac mogao se provući kroz tako gustu mrežu, ali preživeli bandit se i ranije nalazio u sličnim nevoljama. Izmakavši pogledima, on se sakrio na tavanu jedne napuštene pekare i tu ostao puna četiri časa dok se dole razvijala besomučna potraga za njim.

Mrak je zatekao bandita kako se šunja utihnutim sporednim ulicama, a cilj mu je bio pogrebna sala ukopnikovog preduzeća. Grad Trinititi bio je opkoljen; nije bilo izlaza, čak ni za čoveka veštog kao on. Pa ipak, bandit je bio uveren da će se spasti. U rukavu je imao više trikova nego neki mađioničar putujućeg cirkusa.

Kada je ušao unutra, zadnja prostorija iza svećane pogrebne dvorane bila je prazna i jarko osvetljena. Pogrebnik je upravo završavao zatvaranje poslednjeg kovčega u kojima su ležala tela četvorice bandita, blagajnika Stiva Barta i jednog građanina koji je poginuo na ulici.

Bio je tu i sedmi otvoren kovčeg; koji je pogrebnik Monro Jungmen spremio za svaki slučaj. Pored tog kovčega stajao je bandit malo kasnije, kada je pogrebnik ušao u sporednu odaju sa kratkom dvocev-

kom u ruci. Bio je čuo da se neko šunja u pomoćnoj prostoriji i čim je ugledao visokog, blatom zamazanog neznanca, odmah je znao ko je on i naredio mu da digne ruke uvis.

Po drugi put u toku jednog dana Trinit je potresla zaglušujuća pucnjava.

Prvi čovek koji je stigao na lice mesta, šerif Ford, našao je Monroa Jungmena i bandita mrtve na podu u lokvi krvi. Peti i poslednji bandit dobio je svoje.

No, nikada nisu saznali ko je on bio i nikada nisu pronašli šta je učinio sa deset hiljada dolara pre nego što mu je snop tanadi iz kratke Jungmenove dvocčevke razneo srce.

*

Pod mesečinom obasjanim krovovima ceo Trinit je spavao snom gluvog doma. Ceo Trinit, tj. svi sem čoveka koji se nalazio u sobi na spratu gradskog pansiona i jednog zakasnelog došljaka koji je tiho kucao na njegova vrata.

Ejs Riči se lagano trgao iz dubokog sna. Doktor Dalton mu je dao neko sredstvo za spavanje i od tada je on spavao snom odojčeta. Želeo je da nastavi da spava, ali se to pakleno kucanje produžilo.

— Ko je to, do vraga? — progundao je. Došavši više k sebi, pokazao je svoj pravi karakter. — Odlazi od mojih vrata, pasji sine, pre nego što u tebi napravim šest rupa.

Noćni posetilac je sigurno poznavao Ejasa Ričija i verovatno je znao da ne priča u vetar. Odmakao se u stranu od vrata i tiho progovorio.

— Čelija 99.

Sa rukom na revolveru, Riči se ukočio. Za trenutak se sasvim razbudio. Zapalio je stonu lampu i brzo prišao vratima. Otključavši ih,

stao je u stranu i uperio zapet „kolt” prema vratima.

— Uđi! — rekao je. Bio je spreman da ubije.

Vrata su se otvorila i unutra je ušao jedan debeljuškast čovek pre-rano sede kose, vrlo kratko podšišan. Šešir mu je visio na leđima pričvršćen tankim vezivnim kajasima, a na nogama je imao klincima potkovane čizme slične čizmama koje su izvirivale ispod Ričije-vog kreveta. I on je nosio „kolt”, kalibra 45, ali mu se ruka nalazila daleko od drške pištolja kada je zastao da osmotri mutno obasjanu sobu. Ugledavši naperen revolver, on se osmehnuo.

— Zdravo, Ejse, stari druže — mahnio je rukom i nogom zatvorio vrata iza sebe. — Taj revolver ti neće trebati.

Riči se ispravio i oborio cev pištolja. Spustio je obarač, ali je zadržao prst na okidaču. Samo potpuni idiot mogao bi verovati njegovom nekadašnjem sobnom drugu iz ćelije 99.

— Vražiji sine, Kodi — izustio je prilazeći preko odaje. — To si, dakle, bio ti?

— Šta sam bio ja, stari druže?

Riči je pružio ruku i uzeo „kolt” iz Kodijsve futrole. — A sad skriveni pištolj, Kodi.

— Kakav skriveni pištolj?

— Uvek si se hvalio da nosiš i skriveni pištolj, sijalo sunce ili padala kiša, Kodi.

— Imaš dobru memoriju, Eie.

Kodi je gledao žmireći očima. Oči su mu bile hladne, duboko crne, surove i lukave. Set Kodi nije bio najsnažniji i najkrupniji čovek u državnom zatvoru, ali je sigurno bio jedan od najsurovijih i najopasnijih.

— Ja ništa ne zaboravljam, Kodi — rekao je Riči. — Ni jednu jedinu stvar. Pogotovu ne mogu da za-

boravim kako si se bez ikakvog razloga okrenuo protiv mene.

— Riči, prokleti licemeru, dobro znaš zašto je to bilo.

— Najpre skriveni pištolj, Kodi. a onda ćemo razgovarati. Daj.

Uz šuman uzdah Set Kodi je pružio ruku do sare čizme i otuda izvukao mali kratki pištoljčić „deringer“. Pištoljčić nije daleko nosio, ali je iz blizine bio isto tako opasno ubistveno oružje.

Riči je uzeo pištoljčić i bacio ga na krevet. Zatim se nabraške povukao do kreveta, stavio „kolt“ na noćni stočić i seo. Opruge na krevetu su zaškrupale. Bila je to jeftina soba. U državnom zatvoru nisu se mogli hvaliti da kažnjenici-ma za njihov rad daju bogatu platu. Svaki uhapšenik kažnjenik bio je sretan ako otuda izađe sa dva-deset dolara u džepu.

— Trebao sam ti prosvirati kuršum kroz glavu, Kodi — rekao je Riči — i bih kad bih znao da ću se izvući. Ali, ti nisi vredan da zbog tebe čovek visi.

— Ružne reči, Ejse. A zbog čega ti to želiš da mi prosviraš kuršum kroz glavu?

— Prošle noći pokušao si da me ubiješ na groblju, pokvareni kurvin sine.

— Pričaš gluposti, ortače. Do vruga, samo što sam stigao ovamo!

— Lažljivče.

Kodi se spustio na stolicu, koja je zaškrupala. Njegov lukav pogled zadržao se neko vreme na Ričijevom ljutitom licu. Na kraju je progovorio. — Možda je vreme da budemo otvoreni, Ejse. Došao sam noćas da te potražim i da ti predložim da se udružimo baš kao nekad u ćeliji 99.

— Mi da se udružimo? Zbog čega?

Kodi je zažmirio očima.

— Pogodi, Ejse.

— Neću da pogađam. Reci!

— Još uvek nećeš da oprliš prste? Pa dobro, ja nikada nisam bio previše stidljiv i zato ću krenuti prvi — Kodi se nagnuo napred na stolicu i netremice se zagledao u Ričija. — Došao sam ovde da nađem onih deset hiljadarki, Ejse, baš kao i ti.

Napetost u Ričiju je splasnula. Sada, kada su stvari izašle na čistu, osećao se lakše. Namestivši zavoj na ramenu, naslonio se na ogradu kreveta i uzeo duvankesu.

— I ti si, dakle, mislio da Toner, Kodi? Pa naravno, uvek sam znao da misliš.

— Isto kao i ti, Ejse — Kodi se osmehnuo i ispružio svoje mišićave snažne noge. — Kakav smo mi par kažnjenika bili, a? Kada su Toner i njegova banda opljačkali banku, i jedan i drugi bili smo sigurni da znamo gde je Toner sakrio plen. Ali, pošto smo obojica po prirodi nepoverljivi i pohlepni, mi smo ćutali i, pretpostavljam, planirali da onoliko brzo koliko nas konj može doneti dojurimo ovamo i pokupimo tih deset hiljadarki. Ubrzo smo prestali da razgovaramo a odmah zatim došlo je i do hvatanja za gušu, tako da su nas razdvojili u posebne ćelije. Bilo je to budalasto, zar ne?

— Možda. Ali, žarko sam žudeo za tih deset hiljadarki, Kodi. I još uvek žudim.

— Ali, sada si voljan da ih поделиš, zar ne? Fifti-fifti?

— Hoćeš da kažeš da nas dvojica zajedno potražimo tu lovu, Kodi? — upitao je da bi bio siguran.

— Tačno, Ejse. Zaboravi na ono sinoć. Kada sam došao i video te da kopaš, ja sam jednostavno izgubio strpljenje i pomahnitao — Kodi se osmehnuo svojim širokim ali lukovim osmehom. — Nisam te

baš ozbiljno pogodio, zar ne, druškane?

— Preživeću.

— Možeš biti sigran u to... ako se udružimo.

Pretnja nije mogla biti jasnije izrečena. Ričiju se nije to dopadalo, ali je prihvatio stanje stvari. Polovina od deset hiljada je ipak bolje nego rat protiv Seta Kodija i možda opet zatvor ili čak dubok grob na groblju u Trinitiju.

Riči je uzeo „deringer” i zadržao ga nekoliko trenutaka u ruci, a onda ga bacio Kodiju, koji ga je nečujno uhvatio. Kodijevo lice razvuklo se u osmeh.

— Pretpostavljam da ovo znači kako smo opet ortaci, Ejse?

— Pogodio si, Sete. Za sada.

IV

Štale u kojima je Randal Ford držao svoje rasne konje koštale su više nego izgradnja dvosobne kuće u kojoj je živio deset godina kao šerif Trinitija. Izgrađene od cigle i drveta, sa ventilacionim sistemom koji je sam smislio, štale su se mogle zimi grejati, a ljeti hladiti strujanjem vazduha.

Ford se bavio odgajanjem rasnih konja i taj život mu se jako dopadao. Imao je ugovore sa vojnom komandom u Ford Linkolnu i s vremena na vreme isporučivao je bogatim rančerima punokrvne jahaće konje za njihovu ličnu upotrebu. Konji su bili arapske rase i na prodaju svi sem jednog pastuva na čijem boksu je bilo finim kitnjastim slovima ispisano ime Sultan.

Sultan je Forda koštao dve hiljade dolara i vredeo je tu cenu. Taj konj ne samo da mu je dao dobar porod već je bivšem šerifu postao i miljenik, najbolji drug na četiri noge, kome je poveravao tajne ko-

je inače nikada ne bi poverio svojoj ženi ili bilo kome drugom.

— Sultane — rekao je Ford tog jutra nudeći mu polovinu jabuke. — Lepi Sultane.

Kada je pre pet godina Ford okačio o kuku svoj „kolt” i zvezdu da bi preuzeo ranč Kros Bar, ranč je bio oronuo, zapušten i na rubu propasti. Imanju je bila potrebna injekcija novog novca, energije i ideja, i Ford je neštedice uložio svo troje. Njegova žena se žalila da Randal Ford više misli o svojoj zemlji i lepim konjima nego o njoj. On je to uglavnom poricao na svoj ozbiljan način, ali ponekad čak i nije. Njegova žena, kao i on sam, bila je sredovečna, a Kros Bar i konji na njemu bili su novi.

Ponekad, kao toga dana, Ford je stajao naslonjen na male vratnice i sećao se starih dana, kada se mogao pohvaliti samo sa dve košulje. Tada je često morao da rizikuje život za platu od pedeset dolara mesečno.

Davno bilo, nikada se ne povratilo.

— Randale!

Bio je to glas njegove žene. Ford se okrenuo ka kući sa hladovitom verandom i zasadom ruža iza nje. Žena mu je mahala sa prozora na spratu.

— Neki konjanik dolazi.

Randal se okrenuo ka putu. Iznad prevoja izronila je najpre glava, a zatim ramena i celo telo jednog konjanika koji se njihao u ritmu sitnog kasa. Konjanik je bio visok čovek sa svetlim šeširom na glavi, tamnim dugačkim sakoom i svetlim pantalonama nepogodnim za jahanje. Tanka kravata zatvarala je košulju svetlosive boje ispod svilenog prsnika.

Neprimetno mrštenje zamračilo je Fordovo lice kada se okrenuo i pošao praćen u stopu omiljenim pastuvom. Gost na njegovom ranču

bio je obično dobrodošao, ali danas to nije bio slučaj, a pogotovu zbog ličnosti samog gosta. Šta je kod njega mogao tražiti Dok Holidej, čovek sa kojim se jedva poznavao? To pitanje ostalo je bez odgovora, kao i razlog nekog neodređenog i neprijatnog osećaja koji ga je obuzeo.

Ford je zatvorio pastuva u njegov boks ispod štalske nadstrešnice i naslonjen na niske vratnice, nastavio neko vreme da ga miluje po mekanoj gubici. Topot kopita bio je sve bliži i konačno se konjanik zaustavio ispred nadstrešnice. Ford se okrenuo da dočeka posetio- ca i Dok Holidej ga je pozdravio dodirom prstiju po obodu šešira. Glas dubok i prijatan zvonko je odjeknuo kroz jutarnji miran vazduh.

— Dobar dan, šerife, ako smem da vas oslovim onako kako vas još uvek nazivaju vaši sugrađani. Jeste li željni da čujete poslednje novosti iz grada?

— Nisam baš mnogo zainteresovan za novosti — rekao je Ford nastojeći da mu glas ne zvuči hladno — ali sjašite kad ste već tu. Pretpostavljam da niko nije mrtav?

— Ne, ne, daleko od toga — rekao je Holidej i skočivši iz sedla, gipko se dočekaao na noge. — Naprotiv, poslednjih dana kao da i mrtvi žele da ustanu.

— Mislite li na slučaj sa grobljem?

— Da — rekao je Holidej i osmennuo se. Ford je žmirnuo očima tražeći ispod tog osmeha skrivenu nameru, ali su sivoplave Holidejeve oči ostale zagonetne. — U stvari, taj događaj kao da je oživeo neke stare zagonetke. Uzgred, znate li da je vaš naslednik Longstrit bio u pravu?

— A u čemu to? — zapitao je Ford oprezno.

— U Trinitiju se pojavio čovek koji je ranjen na groblju. Ispostavilo se da je to neki bivši robijaš po imenu Ejs Riči. Riči je došao da potraži lekarsku pomoć i dao izjavu da je, prolazeći pored groblja, video nekoga ko je hteo da raskopa grob i kada je pokušao da ga u tome spreči, ovaj je pripucao i ranio ga.

Dok je slušao Holidejevo prepričavanje Ričijeve izjave o pucnjavi, Ford je bio vrlo miran. Kada je Dok završio, on je rekao.

— Verujete li vi u Ričijevu priču, Holideje?

— Mi obojica dobro znamo da treba biti oprezan u pogledu svega što neki nevaljalac kaže, mister Forde — rekao je Holidej zabacujući šešir više na čelo. — Recimo da mislim kako bi Ričijeva izjava mogla biti istinita. Ali, tek to me onda zbunjuje. Ako Riči nije taj koji je pokušao da raskopa grob, ko je onda to pokušao? A onda se postavlja najvažnije pitanje. Zbog čega?

— Zaista ne znam — Ford je pružio Sultanu kočku šećera koju je izvadio iz džepa kožne jakne. — A zbog čega to vas interesuje?

— Začudićete se, Forde, ali došao sam na ideju da napišem novinsku priču o nekom interesantnom događaju. Učinilo mi se da bi ovo moglo biti pogodna tema.

— Raskopavanje groba? Smešno!

Holidej ga je pogledao na izgled naivno i začuđeno. — Možda i nije. Radi se o grobu nepoznatog pljačkaša i ako se to dovede u vezu sa velikom nerazjašnjenom pljačkom, onda bi sve dobilo interesantnu notu. Jutros dok sam jahao i razmišljao o tome, palo mi je na pamet da biste mi vi mogli pomoći.

— Ja? Kako?

— Vi ste bili direktan akter tog

događaja. Sinoć sam se uz čašicu do detalja prisetio svega što je o toj pljački napisano i što sam više razmišljao, sve više me je čudilo kako je novac nestao.

— Tako je bilo, nestao je.

— Znam to. Ali, ima li nečega čega se možete setiti, a što niste stavili u svoje zvanične izveštaje? Nešto što bi nudilo objašnjenje? Čak, recimo, neko vaše nagađanje? Znam da šerif ne voli da u zvanične izjave stavlja svoje pretpostavke i ako imate neku...

— Mislite da je događaj na groblju povezan sa nestankom novca? — prekinuo ga je Ford.

— Ništa drugo mi ne izgleda logično.

— Vi ciljate na nešto, mister Holideje. Šta je to?

Holidej je još malo zabacio šešir više na čelo. Izgledao je vrlo ozbiljan.

— Da je novac još uvek negde u Trinitiju.

— Nemoguće. Grad je pretresen ne jednom, nego deset puta. Nije se moglo desiti da ga ne nademo.

— Znam da vam ovo može izgledati luckasto, Forde, ali zar ne mislite da je taj poslednji bandit mogao imati novac sa sobom kada je sahranjen?

Ford je lagano odrečno odmahnuo glavom.

— Nije moguće da mi ozbiljno postavljate to pitanje, Holideje.

— Pa, rekao sam vam da će vam zvučati luckasto...

— Temeljno smo pretresli njegovu odelu u nadi da ćemo naći nešto što će ga identifikovati. Sahrnjen je u odelu koje je na sebi imao i pomoću onih pedeset dolara koje smo našli u njegovoj čarapi. Eto toliko smo ga temeljno pretresli.

— Vi kao da se ljutite, Randle. Nisam to nameravao.

Ford je kroz stisnute zube uzdahnuo.

— Uvek se ljutim kad sa suočim sa glupostima, Holideje — rekao je mrgodno. — Kako ste samo, do đavola, došli do te glupe ideje da je nepoznati bandit sahranjen sa novcem... — Ford je odjednom začutao i razrogačio oči kao da je nešto shvatio. — To je, dakle! Pokušaj raskopavanja groba. Vi mislite da je lopov tražio taj nestali novac? Je li tako?

— To je samo moja gola pretpostavka, Forde — Holidej se mirno osmehnuo. — Moram da priznam kako su moje pretpostavke skoro uvek vrlo smeće i neobične.

Nešto ozbiljnosti nestalo je sa Randalovog lica. Posle nekoliko trenutaka uspeo je i da se osmehne.

— Vi ste vrlo zanimljiv čovek, mister Holideje. Uživajte veliki ugled kao prvi revolver na Zapadu, a bavite se i ovakvim fantastičnim kombinacijama. Vi ste po prirodi realista i treba da budete dosledni tome. Rekao sam već i to ponavljam: mnogo se razmišlja o toj pucnjavi na groblju. Pustite vragu i nemojte to povezivati sa pljačkom od pre pet godina! Neko će pomisliti da ste neozbiljan lovac senzacija i na kraju možete zaraditi glavobolje.

— Može biti da ste u pravu, Forde. Ali, taj članak za novine mogao bi biti interesantan... — začutao je za trenutak. — Vreme je da se pođe.

— Zar nećete ostati da popijemo kafu? — zapitao je Ford.

— Žao mi je, ali hteo bih da se što pre vratim u grad — pogledao je prema suncu i dodao. — Ne volim da jašem po vrućini, sem u prekoj nuždi. Adios, i hvala na poklonjenom vremenu.

— Adios — šerif Ford se osmehnuo. — I sa srećom.

Dok je posmarao kako konjanik nestaje preko travne prerije, bivši šerif Trinitija izgledao je smiren i opušten. Ipak, kada ga je Sultan gurnuo gubicom u rame tražeći još šećera, Ford ga je udario šakom i opsovao. Iznenaden udarcem, pastuv je ustuknuo i zakolutao očima. Istog trenutka Ford se pokajao.

— Do đavola, izvini, stari moj — rekao je i pružio ruku da pomiluje konja po vratu. — Razmišljao sam o nečem drugom, Evo, uzmi još šećera. Uzmi sve.

Rzajući, beli ždrebac je pokupio kocke sa Randalovog dlana dok ga je ovaj milovao po ušima.

— Sultane, Sultane — mrmljao je Ford jer mu se zvuk tog imena dopadao. — Sultan se neće ljutiti na svog starog druga, zar ne? Ni u kom slučaju.

Ždrebac je zadovoljno zamahao repom i žena Randala Forda, koja je posmatrala sa prozora dnevne sobe, stisnula je ogorčeno usne. Bilo je to ludo, znala je, ali bila je skoro ljubomorna na tog velikog ždrepeca. Randal nikada nije tako postupao prema njoj, pomislila je ogorčeno. A onda joj je na um pala jedna činjenica: ona ga je koštala samo jedan zlatan venčani prsten i obećanje da će je voleti, poštovati i slušati celog života; ona ga nije koštala dve hiljade dolara. A žalosna činjenica njihovog života bila je da su se njenom suprugu, od kako je dobio ono nasleđstvo, važnim činili samo novac i stvari koje se mogu kupiti.

Često je u potaji želela da se vrati nazad u malu dvosobnu kućicu u Trinitiju i živi od pedeset dolara mesečne plate.

*

Zemlja na groblju Trinitii bila je tvrda crvena glina, vrlo teška za

kopanje, naročito kada je prolećni dan vruć i kada čoveka mori marmurluk.

Leroj Palmali prestao je da kopa i naslonivši se na držalju lopate, pljunuo nekoliko puta i progundao nešto sebi u bradu. Iz tri stope duboke jame koju je kopao za starog Etana Bonija, za koga je doktor Dalton rekao da broji poslednje dane, vidik je bio ograničen na nekih stotinu metara ispunjenih pužavicama, desetinama nadgrobnim spomenika, ogradom od zardale bodljikave žice i dalje brdskim prevojem nazubljenim krošnjama drveća, bez ijedne bele mrlje oblaka.

Sve je bilo tiho i mirno tako da se tišina skoro mogla čuti. Baš onako kako je Leroj Palmali voleo.

— Zašto ne nadeš neki pošten posao? — često ga je pitala njegova žena. — Kopaš i piješ, kopaš i piješ. Kakav je to način života za jednog časnog i poštenog čoveka? Zašto se ne priхватиš posla na liniji dilažanse, ili zašto ne podeš u seču šume sa Lesom Etkinsom? Sve bi bilo bolje od traćenja vremena tamo na brdu u društvu mrtvaca i posle toga pijančenja svake noći da bi zaboravio šta si toga dana radio.

Budući čovek dobre naravi, Leroj je strpljivo primao zvocanje svoje prve dame. Ona nije mogla da razume kako on voli da radi sam i kako voli tišinu groblja, sasvim različitu od svega drugog. Na groblju je mogao da radi svojim tempom, da časka sa duhovima ako je raspoložen i da čuti kad mu se ne razgovara. Što se tiče pića, njegova žena se i tu varala. On nije pio zato što je nesrećan, već zato što mu se to dopadalo.

Bilo je tako tiho na groblju da je grobar skoro progutao pikavac svoje cigarete kada je direktno iznad njegove glave odjeknuo nečiji glas.

— Dobar dan, prijatelju.

Palmali se okrenuo i digao glavu da bi ugledao nekog visokog čoveka u zelenom ogrtaču, koji je stajao pored rake tako da su mu vrhovi čizama izvirivali preko ivice. Čizme su bile potkovane klincima, a taj čovek mu je ipak prišao a da nije prčinio skoro nikakav šum.

— Sto mu muka! — prekoreo je Palmali došljaka. — Vi se tako šunjate da ste me preplašili, mister

— Izvinite, prijatelju. Navike se teško zaboravljaju. Ja se malo šetkam ovuda, imate li nešto protiv?

— Ovo je slobodna zemlja — Leroj je zažmirio očima. — Čujte, niste li vi onaj čova koji je prošle noći ovde ranjen? Riči, nije li tako?

— Jeste, tačno. Dodite gore i gurnite jedan gutljaj.

Palmali se ispetljao iz rupe. Dok je flaša šetala iz ruke u ruku, njih dvojica su diskutovali o novostima. Ejs Riči se kao uzgred interesovao da li su posle nedavnog događaja na groblju preduzele neke posebne mere sigurnosti? Ne, koliko je njemu poznato, bio je Lerojev odgovor, a on bi po tome trebalo da zna sve jer živi u kolibi na putu između Trinitija i groblja.

— Pa, jedino što čovek može da se nada to je da se sličan slučaj neće ponoviti — rekao je Riči dobronamerno, hitnuvši praznu bočicu u žbun požutelog rastinja. — Pljačkanje grobova je zločin prema bogu, to sam uvek govorio — uspravio se do pune visine. — Dobro, idem ja dalje u šetnju. Leroje. I nemoj previše kilaviti sa tom rakom.

— Hvala za piće, Ejse — odgovorio je Leroj, koji bi pun viskija mogao nastaviti da kopa kao budala. — Čuj, zar nećeš malo prošetati po groblju kao što si rekao?

— Viski mi je otvorio apetit —

rekao je Riči udaljavajući se. — Mislim da ću umesto toga otići u grad na još jednu čašicu.

— Baš si srećnik — promrmljao je Leroj vraćajući se nazad u raku. Pljunuo je u šake i prihvatio se lopate, ali je rekao sebi da će potući sve rekorde u kopanju raka da bi pre večere mogao da svrati koć „Poslednje šanse”. Viski je i njemu otvorio apetit.

Crvena zemlja je letela iz sve dublje jame kada se do njega dočetao drugi posetilac. Njegov doazak nije trgao Leroja. Iako je žurio da što pre završi kopanje, za Doka Holideja morao je naći malo vremena. Po Lerojevom mišljenju, koje su delili i mnogi drugi, Holidej je bio nesumnjivo najznamenitija ličnost koja je ikada nogom kročila u Trinitu i Leroj je razgovor sa njim smatrao privilegijom kojom će dugo moći da se hvališe.

Holidej je zapitao šta je Riči želeo i Leroj mu je ispričao.

— Je li vam ta skitnica važna, mister Holideje?

— Recimo da sam zainteresovan za njega, Leroje — Holidej je bacio pogled do velikog, kuršumima iskrzanog nadgrobnog spomenika nepoznatom banditu i njegove sivo-plave oči otkrile su da je duboko zamišljen. Zatim se okrenuo u suprotnom pravcu i pogledao ka gradu i krovu Palmalijeve kuće na putu.

— Leroje — rekao je posle kraćeg ćutanja — ako noćas primetiš neku aktivnost ovde na groblju, nemoj obraćati pažnju.

Leroj je podrignuo na viski i pokrio usta šakom. — Naravno, ako vi tako kažete, mister Holideje. Mislite li da se može desiti da neko noćas opet kopa po groblju?

— Možda.

— A mislite li da će opet biti pucnjave?

— Nikad se ne zna.

Leroj se ponovo naslonio na lopatu. — Zna, mister Holideje, čuo sam da se takve stvari događaju, ali u Trinitiju još nikada niko nije dirnuo ničiji grob. Baš zato mi se čini čudnim ovo što se desilo. Šta mislite, ko bi mogao biti zainteresovan da iskopa nekog mrtvacu posle pet godina?

— I ja se pitam. Jesi li ti nešto video one noći?

— Nisam. Zbog moje žene.

— Zbog žene? Kakve ona veze ima s tim?

— Čim je počela pucnjava, ja sam se spremio da vidim u čemu je stvar, ali ona se onesvestila!

— Onesvestila se?

— Da. Kao što znate, to su ženska posla. One uvek padnu u nesvest kad ne treba.

— Da, takve su — složio se Holidej. — Čuj, već sam te dosta zadržao. Pretpostavljam da ćeš, kada to završiš, poći do „Poslednje šanse“ na čašicu?

Palmali je izbegao da pogleda Holideja u oči. — Pa, nameravao sam, ali ne znam...

— Odlično — obodrio ga je Holidej i Palmali je živnuo. — Čašica viskija pre večere, to mu dođe kao lek, Palmali. Ali, kada već silaziš u grad, bilo bi dobro da nešto učiniš.

— Ako je nešto za vas, onda sa zadovoljstvom, mister Holideje.

Holidej se osmehnuo dirnut srdačnošću svog sagovornika. — Pa, nije baš za mene, ali je uopšte uzev dosta važno. Svakako bi trebalo da potražiš šerifa Longstrita i da mu ispričaš razgovor sa Ričijem. Jesi li zapamtio? Obavezno to uradi!

Palmali je klimnuo glavom začuđen što Holidej pridaje toliki značaj njegovom razgovoru sa jednim sumnjivim tipom. — Kad vi kaže-

te, mister Holideje, obavezno ću ga potražiti.

V

Set Kodi je znalački mljacnuo usnama. — Odličan viski.

— Više nego odličan — odgovorio je Ejs Riči.

— Kako bi čovek mogao da kaže nešto drugo? Posle zatvora čovek bi popio i sok od kaktusa kroz mrežu od bodljikave žice i posle toga bi se zakleo da je to najbolji viski koji je ikada prepečen, zar nije tako, druškane?

Odsutan duhom, Riči je klimnuo glavom i pružio ruku prema flaši. Dvojica bivših kažnjenika sedeli su za jednim stolom u zavučenom delu saluna. Noć je bila tiha. Pet igrača pokera, sedam pijanaca, tri salunske konobarice, dremljivi konobar i jedan klavirista koji je napetog uha osluškivao razgovor dvojice lopuža. Devojke su bacale kocku koja će se od dve mušice prva spustiti na abažur svetiljke iznad šanka; izgledalo je kao da se kreće jedino veliki zidni časovnik iznad ogleдалa iza šanka.

Divna noć za kopanje... ili za prepričavanje prošlosti da bi se ubilo vreme pre nekog poduhvata.

— Kada si ti prvi put ukopčao, Ejse? — zapitao je Kodi poverljivo. — Mislim, kada si prvi put ukopčao za pljačku ovdašnje banke?

— Pretpostavljam u isto vreme kada i ti — Riči je otpio gutljaj viskija i pogledao zaobljena bedra salunske zabavljačice. Posle svih tih godina u zatvoru, Ejs Riči je žudeo za mekim oblinama žene. Ali, sve u svoje vreme. Pet godina on je u sebi skrivao tajnu i čekao da mu se ukaže prilika da stavi šapu na deset hiljada dolara i sada, kada je ostvarenje njegove tajne bilo na vidiku, bio je rešen da svu

energiju koncentriše na to sve dok cilj ne bude postignut.

Za deset hiljadarki mogao je kupiti sve žene na ovom svetu. Ili, ako se desi ono najgore, za pet hiljadarki.

— To znači, čim smo čuli da vođi bande pljačkaša nikada nisu saznali ime, da je ubijen u svečanoj pogrebnoj sali mrtvačnice i da nikada nije pronađen ni jedan jedini dolar od tog novca, je li tako? — navaljivao je Kodi.

— Tačno — priznao je Riči. — U svemu tome osećala se Tonerova ruka.

— Taj Toner — rekao je Kodi vrteći glavom sa osmehom na usnama. — Mora mu se priznati. Ejse, da je bio vrlo oštrouman čovek.

— Nikada nisam upoznao oštroumnijeg.

Obojica su izvesno vreme ćutali obuzeti mislima o Kletu Toneru, lupežu, izuzetno veštom pljačkašu banaka i jedno vreme svojzen zrtvoreničke karijere stanovniku ćelije broj 99 Državnog zatvora. Kao jedan od uspešnijih pljačkaša u Koloradu, smeli Klet Toner se nikada nije trudio da od sobnih drugova sakrije tajne svojih uspeha. On je stajao na stanovištu da, pošto ga je priroda obdarila izuzetnim razumom, ne treba da bude sebičan i zato je svoje metode često izlagao manje obdarenim lopovima kalibra Kodijs i Ričija i demonstrirao im tehniku i veštinu zločina, koja ga je učinila opasnom kugom društva i pretnjom svim poštenim ljudima.

— Nikada ne spavajte na istom mestu gde spremate sebi večeru, momci — govorio im je često. — Na račun te neopreznosti policajci su uhvatili mnogo dobrih momaka koji su hrkali pored vatre koja se može videti na deset milja daleko. Tako je uhvaćeno više spretnih lupeža nego na bilo koji drugi način.

Dobar savet za sigurnost u bekstvu. Ali, bilo je i drugih saveta da se preživi banditski život pun iskustvenja, kojih su se ova dvojica dobro sećali, a od svih setili su se naročito jednog saveta kada su, nekoliko meseci posle Tonerovog otpuštanja iz zatvora, čuli za veliku pljačku u Trinitiju.

— Nikada ne treba reći svoje ime ljudima sa kojima radite na istom poslu — učio ih je Toner u hladovitoj ćeliji broj 99. — Ime nikome ne treba reći. Na taj način, ako neki vaš hrabri ortak bude slučajno uhvaćen i kad pred žacama počne da peva kao slavuj, on neće znati da kaže vaše ime, koje bi posle telegrafom bilo poslato širom države pre nego što biste vi uspeli da potrošite ijedan dolar od novca koji ste digli. Nema imena, nema ni velikih, ružno odštampanih slika prikucanih za svako drugo drvo. Pre nego što sam se toga dosetio, moja slika visila je na svakom stubu i svakom drvetu. I evo gde sam stigao.

Posle izveštaja da niko živ nije bio u stanju da kaže ime vode napadača na banku u Trinitiju, sobni drugovi ćelije 99 Riči i Kodi načuljili su uši na sva govorkanja u Državnom zatvoru i kada su saznali da je nepoznati bandit ubijen u mrtvačnici, oni su se zamislili i dobro zapamtili tu činjenicu.

— Samo budala će pokušati da odmah posle obavljenog posla odmagli sa plenom — govorio je Klet Toner bezbroj puta. — Vešt i inteligentan lopov će negde skloniti novac i prošetace se po okolini nedužan kao ptičica sve dok se stvar ne stiša, a onda će se vratiti da uzme ono što je ostavio i da se lagano gospodski udalji.

— Ali, gde bi, do đavola, čovek mogao da skloni novac? — sećao se sada Ejs Riči svog pitanja. — Ako

bi ljudi u gradu znali da je novac sakriven negde u blizini, oni bi prevrnuli grad kuću po kuću, od podruma do tavana, sve dok ga ne bi našli.

— Čudna je stvar gde ljudi nisu sve u stanju da nešto sakriju i gde da nešto traže ili ne traže — ponovio je Toner više puta sa onim njegovim vraškim lopovskim izrazom lica, koji su vrlo dobro poznavali. — Ljudska priroda je takva kakva jeste, poštenih ljudi isto kao i onih van zakona, i stidljivo se kloni onih stvari i mesta koja ne voli, čak i onda kada bi razum morao reći da su baš to mesta koja bi morala da se uoče. Uzmite, na primer, nužnik. Ko će pretresati nužnik da pronade neku nestalu stvar, a i ko će u njemu nešto sakriti kad ima toliko lepih, čistih tavana koji po njihovom mišljenju isto tako mogu poslužiti svrsi? Momci, ja sam ovde da vam kažem da kad bih ja imao nešto da sakrijem i kad bih pri ruci imao neki zahod, to bi bilo mesto gde bih sakrio ono što imam. I sa deset prema pet dobio bih opkladu da niko tamo čak ne bi ni pogledao.

Bilo je to vešto smišljeno, morali su to da mu priznaju. No, Toner je tu temu i dalje razradio do razno-likih pojedinosti. Groblja su, na primer, bila mesta gde se svašta moglo sakriti, objasnio im je, zbog toga što niko nije spreman da pretresa i raskopava groblje ukoliko to nije zaista neophodno. A mratvački kovčeg? Do đavola! Kovčeg je nešto još i bolje. Kakav bi to bio čovek koji bi otvorio i preturao po kovčegu nekog mrtvaca? Koji bi častan i razložan čovek mogao da sanja da bi neko mogao pasti tako nisko da mrtvački kovčeg iskoristi kao skrovište?

— Ja bih naravno to uradio — Toner je široko razvukao lice u os-

meh. — Radio sam to i uspeo mi je — osmeh je nestao sa njegovog lica. — Poslednja lekcija za danas, momci. Imajte uvek pri sebi dovoljno novca za pristojan pogreb. Nemojte dopustiti da vas neko sahranjuje kao siromaha.

Set Kodi je uzdahnio i vratio se u stvarnost sanjive noći u salunu „Poslednja šansa”.

— Jadni stari Toner... takvi se više ne radaju — digao je obrve i pogledao svog nekadašnjeg zatvorskog druga. — Vidiš, mi smo pokušali da tamo u zatvoru nadmudrimo jedan drugog, Ejse. Ja sam računao da jedino ja znam šta se desilo ovde u Trinitiju i o tome nisam hteo ni jednu jedinu reč da poverim bilo kome. A ti? Ti si radio upravo isto. I tako smo mi postali ćutljivi i nepoverljivi jedan prema drugome, zatim smo se počeli svadati i za kratko vreme završili smo kao neprijatelji. Svaki od nas čekao je dan kad će biti pušten kako bi odmah pojurio da pronade Tonerovo skriveno blago i svaki od nas je verovao da jedini gaji tu nameru...

Kodi je raširio ruke.

— I tako smo nas obojica u razmaku od jednog dana dojurili ovamo i počeli da njuškamo i skupljamo obaveštenja o tome šta se desilo u toku te velike pljačke, pa smo obojica saznali da je one noći kada je Toner otišao u kapelu kod pogrebnika, tamo bio prazan još samo jedan kovčeg...

— U kome je on završio život — promrmljao je Riči ozbiljnog i mrkog grubog lica. — I pošto je Toner bio ubijen, niko nije našao ni jednog jedinog centa. Kodi, te je sasvim sigurno da je pre nego što je ubijen, Toner svakako sakrio... u kovčeg u kojem je kasnije sahranjen...

— U kovčeg u kojem je sahranjen.

Kodi je začuđeno odmahnuo glavom. Piće ga je počelo hvatati. Po prirodi bio je spreman na prevaru i zao kao gladna puma, ali tog momenta bio je pun bratske ljubavi.

Nagnuo se preko stola i gurnuo Ričija u rame. Na sreću, u zdravo rame.

— Ejse, stari moj druže, kakve smo mi budale bili što smo se svađali. Mi smo par promućurnih lafova, ti i ja. Dokazali smo to time što smo obojica istovremeno nanjušili veliki plen. Nije trebalo da pokušaš da umakneš i da pođeš u potragu pre mene, a ja nisam trebao da pucam na tebe kao što sam učinio. Ali, to je već davno prošlo. Mi smo se opet udružili u tandem, u stari tim. Toner je svakako smatrao da smo mi kvalitet za koji nas je on ocenio, inače se sigurno ne bi mučio da nas nauči tolikim lukavstvima i trikovima. I zbog svega onoga što nas je naučio i što nam je rekao, mi smo ovde nadomak deset hiljada dolara i samo malo noćnog kopanja deli nas od onoga što snove pretvara u javu. Mi smo par srećkaroša. Ejse, i mislim da ćemo srećkaroši biti sve dok se držimo zajedno. Daj ruku!?

Ejs Riči je prihvatio ponuđenu ruku. Salunska devojka koja ih je posmatrala uzdrhtala je, ali nije znala zašto. Neki podsvesni glas upozorio ju je da je bila svedok pogodbe između dvojice ljudi od kojih se ni jedan ne bi dva puta zamislio da li da onom drugom zarije čelično sečivo u srce istog trenutka kada blago Kleta Tонера bude pronađeno i ako mu se za tako nešto ukaže prilika.

Ali, sve stvari treba da idu redom, jedna po jedna.

Pre nego što bude moguće da dođe do prevare i izdaje, trebalo je

kopati. Kazaljke na starom satu marke „Set Tomas“, nalik na paukove noge, kretale su se ka brojcima devet.

Trebalo je stračiti još tri časa pre nego što Ejs Riči i Set Kodi pođu na izvršenje prve ozbiljne akcije koju će preduzeti od kako su napustili kamenolom u Državnom zatvoru.

*

Te noći sijao je pun mesec. Izašao je iza horizonta žućkast, ali je, ploveći lagano nebom iznad oblasti Trinita, postepeno pebeleo. Grad je počivao pod njim, krovovi kuća su se presijavali bleđim sjajem, a prazne ulice ličile su na obojene srebrnaste trake nasuprot tamnih senki kuća.

Tačno pred ponoć počeo je da duva vetar. Zanzihao je široko travno lice uspavane prerije i dugim širokim valovima zatalasao more zelene trave. Iskidani oblaci šarali su izdignuto pusto uzvišenje na kojem se nalazilo groblje.

Mesto mira i tišine po danu, groblje na brdu bilo je u noći ispunjeno neodređenim senkama i čudnim zastrašujućim šumovima.

— Ako bih ja imao pravo da odlučujem, šerife Longstrite — uzdahnuo je ključar Veselko Tali — ja mislim da bih radije bio na svakom drugom mestu na svetu nego ovde.

Stojeći u tami pored njega, Bak Longstrit je oštro progovorio.

— Ako samo još jednom pisneš, znaj da ćeš ostati ovde i kada sve bude završeno, Tali. I to zauvek!

Reči su zvučale tako kao da to zaista i misli. Veselko je ponovo zapao u mučno ćutanje i beli mesec je iznenada zašao za oblak i svet oko njih uronio je u tamu.

Uprkos pomrčini, Longstrit je mogao da vidi predmete jer su za tih nekoliko časova, koliko su

od dolaska noći njih dvojica proveli u grobnici Čarlija Perla, njegove oči navikle na tamu. Kroz malo odškrinute vratnice od kovanog gvožđa, mogli su ipak da vide okrnjeni nadgrobni spomenik neznanog bandita i obližnje nadgrobne ploče koje su ga okruživale. Ako bi se neko približio tom grobu čak i po potpunom mraku, on bi ipak bio primećen.

Grobnica Čarlija Perla bila je jedina prava grobnica na groblju. Osnivač i otac Trinitija, koji je, kako se pričalo stekao novac i bogatstvo prodajući za dug imanja udovica i zakidajući deci u svojoj trgovini, umro je dobro oskrbljen i bez naslednika. Najveći deo njegovog novca otišao je na izgradnju ogromne i smešne kitnjaste grobnice, koja je preko zime služila vrapcima kao skrovište, a ponekad, kao u ovoj noći, kao osmatračnica čuvarima reda i zakona.

Oblaci su se razmakli i senke na groblju su izbledele, ostavljajući jasno kao na dlanu senke dvojice ljudi koji su prilazili između grobova.

— Glavu gore, Veselko — izustio je Bak. — Izgleda da nam dolazi društvo.

— Gle, zaista! Pa to su one dve zatvorske ptice Riči i Kodi!

Ni traga od žalopojki i cmizdretnja, što je inače bio Talijev manir. Stajao je ispršen pored Longstrita, sa puškom u ruci, čvrst i nepokolebljiv kao nadgrobni spomenik. Talijeva dobra strana, koju su oštri kritičari često previđali, bila je da, kada se ostave po strani njegovo prenemaganje, prorokovanje i bujna uobrazilja, on zna da bude čovek na koga se u odsutnom času može osloniti.

Kao ljudi koji na umu imaju određeni cilj, noseći lopate, Riči i Kodi uputili su se odlučnim korakom

ka bezimenom grobu i odmah skinuli kapute sa leđa. Njihove tihe glasove povetarac je odneo do ljudi koji su ih iz grobnice motrili. Riči je pljunuo u šake, uzeo svoju lopatu i zario je u rastresitu zemlju. Stojeći sa druge strane groba, Set Kodi je pošao za njegovim primerom. Radili su ritmički ujednačeno, kao ljudi koje ništa obično ne može odvratiti od njihovog cilja.

Ali, „kolt“ kalibra 45 u ruci Bak Longstrita, koji je stajao u tami Čarlijeve grobnice i gledao kako crvena zemlja leti na sve strane, nije bio nimalo obična stvar.

— Hoćemo li sada, šerife? — šapnuo je Veselko.

Longstrit se kolebao. Bio je upola na ivici odluke da ih pusti da nastave sa kopanjem, u nadi da će njihov napor otkriti što je to što ih tera da rade taj sumoran i nedozvoljen posao. Ali se tome usprotivilo njegovo osećanje poštenja i dajući pokretom glave znak svom ključaru, on se provukao kroz gvozdena vrata i uputio se ka pregaočima.

Čuvari reda su stigli sasvim blizu prestupnika pre nego što su ovi primetili njihovo približavanje. Ejs Riči, koji je već imao posla sa Longstritom, zastao je kao sleden nevericom, držeći u ruci lopatu zakopan u zemlju. Ali je Kodi, posle jednog sekunda iznenadenja, izustio gadnu psovku i zamaknuo lopatom ciljajući na Longstritovu glavu.

Ono što se posle toga desilo odigralo se brzo.

Uzmaknuvši 'pred zamahnutom lopatom, Longstrit je preskočio odmah za njom i drškom svog „kolta“ tresnuo Kodiža u čelo. Ispustivši lopatu iz ruku, Kodi je pao na kolena, ali je pokušao da Longstrita uhvati za noge. Longstrit ga je odgurnuo šakom i ponovo ga

udario „koltom“ po glavi. Kodi je glavom pao napred u rupu koju su iskopali i ostao tamo da leži.

Ejs Riči je digao ruke uvis.

— Za nedoraslog psa-čuvara, dobro udarate, šerife Longstrite — izustio je.

— Samo ti nastavi, Riči — rekao je Bak.

— Da nastavim šta?

— Da pričaš. Imaćeš đavolski mnogo šta da ispričaš, mister.

Ali. Ejs Riči je bio rekao sve što je hteo da kaže, bar za sada. Sve što je smeo da kaže.

*

U ašćinici Grejvija Ejba bilo je sve toplije jer su sunčani zraci prodirali kroz prozore direktno na sto za kojim je, sa cigarom u ruci, sedeo Dok Holidej. Pred njim je stajala upola ispijena šolja iake kafe, a miris kafe i duvana lebdeo je u zagrejanom vazduhu.

Časovnik na zidu iza šanka pokazivao je jedanaest časova. Kasno za doručak, ali previše rano za ručak. Tako obično biva kada, posle dugotrajne partije karata, ujutru ostane dugo u postelji. No da nije bilo tako, on ne bi odmah saznao da su se njegova predviđanja događaja obistinila. Dvojica bivših kažnjenika uhvaćeni su na delu prilikom raskopavanja groba nepoznatog bandita i šerif Longstrit ih je uhapsio.

Taj mladi Longstrit bio je simpatičan čovek, ali i prilična šeprtlja. Jednostavno, nije bio dorastao komplikovanim situacijama, a ovaj drugi incident na groblju u toku nedelju dana ostavio je gorak ukus u ustima građana i zagrejao atmosferu pritiska na šerifa, koji nije znao da se snađe. Trebalo je biti samo malo strpljiviji i taina bi možda bila otkrivena. Ovako, bilo je pitanje da li će ikada saz-

nati šta su dvojica bivših kažnjenika tražili na groblju. Pretpostavka da su tražili opljačkani novac, koji je pre pet godina nestao, bila je suviše smela i ničim potkrepljena.

Prineo je cigaru usnama i pogledao kroz prozor. Preko ulice prelazio je niko drugi nego šerif Bak Longstrit. Izgledao je umoran i neveseo, i Holideja to nimalo nije čudilo. Trebalo je mnogo više energije da se izdrži ono što je šerifa pritiskalo.

Longstrit je prešao preko ulice i ušao u ašćinicu. Još sa vrata poručio je kafu i prišavši šanku, stao da čeka. Holidej je sačekao da se šerif okrene i pozvao ga pokretom ruke.

— Pridružite mi se, šerife — dozvao ga je. — Kafa će vam više prijati ako sedite.

Longstrit je umornim korakom prišao i sručio se na stolicu. — Već je prošlo deset časova od hapšenja, a oni uporno čute.

Holidej je klimnuo glavom. — I šta ćete raditi ako ne budu hteli da daju izjave?

— Još ne znam. U stvari, Riči tvrdi da su tražili njegov časovnik, koji je navodno izgubio one noći kada je na njega pucano!

Holidej ga je sa nevericom pogledao. — Verujete li vi u to?

Longstrit je izbegao njegov pogled. Teško mu je bilo da kaže kako ne veruje i da prizna svoju nemogućnost. — Naravno ne — prevajao je konačno preko usana. — Ali, ne znam šta da radim — dodao je mada se očigledno mučio da to prizna.

— Imate dve mogućnosti: da ih optužite ili da ih pustite na slobodu — rekao je Dok.

— Da ih pustim na slobodu!? — zgrnuo se šerif. — Zna li šta bi mi građani uradili?

Holidej je shvatio koliko bi za šerifa bilo riskantno primeniti „meki“ kurs i pustiti dvojicu uhapšenika. Mada je skrnavljenje grobova u Koloradu bila retkost, ipak je od javnog mnjenja smatrano kao izuzetno težak i sraman zločin, koji se često završavao linčom. Javnost u Trinitiju tražila je da Riči i Kodi budu strogo kažnjeni i Dok Holidej je očekivao da će šerif konačno popustiti opštem zahtevu. A to bi, po njegovom mišljenju, bila greška. Trebalo je, dakle, diskretno navesti Longstrita da učini suprotno.

— Rekao sam, to je samo jedna od mogućnosti — ponovio je Dok.

— Tačno. Druga je da pozovem sudiju. Mislim da ću to i učiniti.

Holidej se zamislio. Sada je trebalo odigrati kartu.

— Obzirom na krivicu i stanje duhova, oni će biti osuđeni. I šta onda? Otići će u zatvor a da nikada ne saznaju razlog njihovog takvog ponašanja. A razlog postoji, u to smo obojica sigurni.

Longstrit je snuždeno ćutao.

— Na vašem mestu, ja bih zagrizao do kraja, šerife. Rizikovao bih opšte negodovanje i pokušao bih da rešim problem. U slučaju uspeha, u koji malo sumnjam, vi biste bili slavljani više nego bilo koji šerif u istoriji Trinitija. Naravno, to je malo riskantno...

Longstrit je digao glavu i prekinuo ga. — To bi bilo pakleno. Znaite li vi da ni moja devojka ne bi govorila sa mnom? I šta bi bilo ako ne uspem, jeste li na to mislili?

— Rizik uvek postoji — prihvatio je Holidej — ali razmislite da su ova okorela bandita tako naivni da pokaju grešku ni zbog čega? Glupost, šerife, iza toga se nešto skriva to vam garantujem, možda nešto krupno, i ako tražite moj savet, ja bih vam rekao: samo hrabro napred! Pustite lupeže na slo-

vodu i motrite na njih. Kad-tad oni će otkriti karte. I još nešto — dodao je posle kratke pauze. — Mislim da bi bilo dobro poslati još jedan telegram upravniku zatvora. Ja bih od njega tražio da mi dostavi detaljne podatke ne samo o njihovom vladanju već i o tome s kim su se svadali i uopšte sve ono što ocrtava njihov život za poslednjih nekoliko godina. To bi moglo da bude vrlo interesantno.

Longstrit je zamišljeno ćutao. Srknuvši ohlađenu kafu, namrštio se i poručio drugu. U svakom slučaju, on sam nije imao nikakav plan šta da preduzme i Holidejev predlog učinio mu se kao slamka spasičenja. Tek što je Ejb doneo kafu i stavio je pred njega. Pored prozora je promakla mršava figura doktora Daltona, koji je odmah zatim ušao unutra. Vraćao se iz zatvora, gde je pregledao Kodijsa, koji se žalio na vrtoglavicu izazvanu udarcem pištolja.

— Nije ništa opasno sa tom tvrdjom tirkom i još jedan rok robljanja sigurno će ga izlečiti, šerife Longstrite. On samo peca sažaljenja. Moja žena zna mene jače da udari nego što ste vi udarili njega.

Bak je to poverovao. Časna misis Dalton imala je oko tri stotine funti težine i pesnice kao kovački maljevi.

— Pretpostavljam da vam ništa nisu rekli dok ste ih pregledali, doktore?

— Ni reč. Ali, mislim da ih je Randal malo uplašio, no...

— Randal? Zar je on tamo?

— Naravno, dojahao je odmah čim ste vi izašli — doktor se osmehnuo. — Bilo je to kao u stara dobra vremena, slušajući ga kako ih ispituje — osmeh mu je odjednom nestao sa usana: doktor Dalton se zagledao u Longstrita. — Nema opasnosti da će Randal Ford maziti tu dvojicu sknavitelja gro-

blja, jer to sigurno ne bi radio kad bi još nosio značku, Bak.

Svi su, dakle, sumnjali da će on biti blag prema bivšim osuđenici-ma, razmišljao je Bak trenutak kasnije, dok je suncem obasjanom ulicom išao ka zgradi zatvora. Nikome se to nije dopadalo, pa čak ni dobrodušnom doktoru Daltonu ili devojci sa kojom se voleo.

Zastao je na uglu ulice Kros i pogledao u oba pravca pre nego što je prešao ulicu. Ljudi su stajali u grupama na uglovima i pratili ga pogledom. Bak je u vazduhu osećao atmosferu zahlađenja. Glasovi su u Trinitiju brzo kružili i bilo je jasno da je vest kako je on naklonjen Ričiju i Kodiju već obišla prvi krug.

Bak se neveselo ošmehnuo i pošao dalje. Sreća da nije bilo vreme izbora, pomislio je. Sumnjao je da bi građani Trinitija bili raspoloženi da ga opet izglasaju sa onakvom većinom kakvu je dobio poslednji put ako bi se glasalo to popodne.

Kada se Bak približio zgradi zatvora, na vratima se pojavila visoka, ozbiljna figura Randala Forda. Jedan pogled na lice bivšeg šerifa uverio je Baka da ni on nije imao uspeha u pokušaju da slomije ćutanje bivših kažnjenika. Po izrazu Fordovog lica, on je uvek znao da kaže kada je Ford nespo-kojan, a sada je svakako tako izgledao.

— Pitao sam se kada ćeš se pojaviti, Bak — pozdravio ga je Ford zategnuto. U običnim situacijama Ford je nastojao da Baka Longstrita tretira kao mlađeg kolegu, a sebe kao starijeg u rang. Bila je to njegova stara navika, a navike se teško zaboravljaju, mislio je Bak i obično je puštao da ti isti ekscesi prođu bez zadnje namere. Ali, sada se osetio malo uvređenim.

— Trebalo je da zatražiš odob-

renje od mene pre razgovora sa tim ljudima, Randale — rekao je penjući se uz stepenice. — Biću ti zahvalan ako sledeći put tako uradiš.

Ford ga je uvređeno pogledao, ali Bak nije reagovao. Umesto da se povuče, on je netremice pogledao Forda u oči i konačno je Ford skrenuo pogled u stranu.

— Izvini, Bak. Sve je to zbog toga što sam čuo šta se desilo, pa sam pomislio da bi dobro bilo da dođem i vidim da li mogu pomoći da se ta neobična misterija razjasni — Ford je zakačio palčeve za opasač pištolja. — Na žalost, nisam imao sreće. Oni su skuvali svoju prču i odlučili su da je sve čvrsto drže.

Potrajalo je kratko vreme pre nego što je Bak odgovorio. Šerif je zapazio tanke, jedva vidljive nabore na uglovima Fordovih usana i brz, skoro nervozan treptaj njegovih očiju kada je bacao pogled na ulicu. Randal Ford je očigledno pokazivao znake napetosti i Bak nije mogao da shvati otkuda to potiče.

— Svi očekuju od mene da pozovem okružnog terenskog sudiju i zatražim da ih osudi, Randale. Pretpostavljam da si i ti, takvog mišljenja?

— Vrag me odneo ako jesam, sinko. Zašto bi se izlagali svim tim troškovima i trzavicama zbog dvojice prezrenih skrnavitelja groblja? Meni lično jasno je šta bih učinio sa njima da sam ja još uvek odgovoran.

— Šta to?

— Oterao bih ih iz grada, eto šta. Najozbiljnije bi ih upozorio da se klone Trinitija od sada pa za uvek, ili da ću u suprotnom primeniti zakon prema njima — Ford je učinio neodređen pokret rukom. — Nema smisla trošiti novac poreskih obveznika da bi se ratosi-

ljao tog šljama, Bak. Šljam treba jednostavno počistiti.

Nastalo je ćutanje.

Bak Longsrit je krajnje zbunjen stajao naslonjen na stub nadstrešnice verande, zagledan u Fordov profil. Randal ne samo da je bio nervozan, primetio je Bak, već se ponašao sasvim drugačije nego što bi za njegov karakter bilo dosledno. Jedini prekršioci zakona koje bi jedan odgovoran čuvar reda trebalo da progna iz grada mogli su biti sitni šibljivci, svadalice, pijanci, kavgadžije i njima slični. Sa drugim ljudima, koji bi počinili neki ozbiljniji prekršaj, kao što je na primer sknavljenje groblja, predstavnik zakona je morao postupiti drukčije; pustiti ih ako ne postoji uverenje da bi se na osnovu postojećih dokaza mogla obezbediti pravilna osuda, ili ih izvesti pred sud ako su činjenice dovoljno jasne.

U ovakvim slučajevima izgnanstvo iz grada nije dolazilo u obzir. To je bila jedna od brojnih lekciija koju je mladi šerif naučio ni od koga drugog već od Randala Forda lično.

— Randle — rekao je konačno — imaš li nešto na umu? Nešto što ja ne znam i o čemu bi možda želeo da porazgovaramo?

Ford se ljutito okrenuo ka njemu.

— Šta to sad, do đavola, znači, Bak? Da li ti to mene saslušavaš?

— Samo sam te pitao, Randle. Nema razloga za loženje.

— E pa dobro, ja se ložim — Ford je uperio kažiprst prema otvorenim vratima. — Ložim se zbog ove dvojice zlikovaca unutra i voleo bih da znam šta namera-
vaš da učiniš sa njima.

Bak se nije ustezao da mu odmah odgovori, jer je za vreme kratke šetnje od ašćinice Ejba Grejvija odlučio šta će učiniti sa Ejsom Ričijem i Setom Kodijem.

Bio je rešio da prihvati Holidejev savet.

— Pustiću ih, Randle — rekao je mirno. — Ubeden sam da nisu hteli da oskrnave grob, već da su samo tražili Ričijev sat: baš kao što su rekli.

Krv je nestala iz Fordovog lica, ali on nije progovorio ni reč. Okrenuo se i udaljio, ostavljajući za sobom samo odjek potpetica na drvenom trotoaru. Veselko se pojavio na vratima odeljenja sa ćelijama. Stajao je i buljio u Baka opuštene donje vilice.

— Jesam li dobro čuo, šerife Longstrite? Nameravate da pustite na slobodu one lupeže zbog kojih smo rizikovali glavu?

— Ne da planiram, Veselko, odlučio sam da ih pustim.

— Mislim da pravite veliku grešku, šerife.

— A ko tebe pita?

Sada više nije bilo nikakve sumnje. Napetost atmosfere očigledno je uticala na sve pa i na šerifa Baka Longstrita čim je tako mogao da se obrecne na svog ključara.

Obojica predstavnika zakona ušla su unutra ćutke i mrgodnih lica. Ali, dvojica ljudi iza rešetaka nisu mogli da prestanu da se osmehuju.

VI

Nag do pojasa, nagnut preko latora na umivaoniku ka ogledalu obešenom o zid hotelskog kupatila, Longsrit je prevlačio brijač preko glatkog lica kada se na vratima začulo kucanje.

— Napred — rekao je i nastavio da se brije.

Unutra je sa šeširom u ruci ušao Tali da podnese izveštaj. Riči i Kodi još uvek su igrali poker kod „Poslednje šanse”. Nisu bili pijani, ali nisu bili ni sasvim trezni. Igrali su samo njih dvojica zato

što niko drugi nije hteo da igra sa njima. Veselko je želeo da zna da li šerif želi da ih i dalje drži pod prismotrom, dodavši da njegov izašjas nije ništa bolje i da se pribojava da će se njegova žena možda ljutiti ako ostane duže.

— Ne, ti idi kući, Veselko — rekao je Bak ispirajući brijač u sapunjavoj vodi. — Ja ću odsad preuzeti stražarenje.

Završivši brijanje, Bak se popeo u svoju sobu, obukao sveže opranu sivu košulju i privezao maramu oko vrata. Onda je obukao kožni prsnik, pripasao opasač sa revolverom i stavivši šešir na glavu, izašao na ulicu.

Posle zalaska sunca nastupilo je uobičajeno večernje zahlađenje i kada je Longstrit pošao u večernji obilazak niz glavnu ulicu, vazduh je bio oštar i čist. Ljudi su stajali okupljeni u grupama na trotoarima duž centralnog bloka zgrada, naslonjeni na izloge trgovina ili privezišta za koja je bio vezan izvestan broj konja. Razgovarali su tiho, a tu i tamo zacrveneo bi se plamičak zapaljenog palidrvca, ili vrh užarene cigarete. Kada je Longstrit naišao, oni su začutali. Malo ko bi klimnuo glavom u znak pozdrava, a još ređe se dešavalo da neko progovori. Razgovor se nastavljao kada bi šerif prošao i udaljio se.

Zaista interesantno, razmišljao je Bak, kako se grad za tako kratko vreme mogao izmeniti. Još tog jutra on je tretiran kao neka vrsta heroja zbog toga što je prvo predvideo napad na groblje, a zatim uhapsio bivše robijšaše bez upotrebe oružja. Večeras, pak, sa njim je bilo isto kao sa davno mrtvim Betom Rafnerom na gradskom groblju... imao je vrlo malo prijatelja.

Zastavši na uglu da saviije i pripali cigaretu, Bak je prešao pro-

ko glavne ulice do prozora „Poslednje šanse” i kroz prašinom zamagljeno okno provirio unutra.

Ejs Riči i Set Kodi sedeli su za jednim stolom u pozadini, blizu klavira. Riči se osmehivao vučijim osmehom na dobitak koji je privlačio sebi, a Kodi, pak, nije bio previše zadovoljan što je on taj koji gubi. Međutim, kada je pružio ruku i prineo čašu usnama, izgledao je opušten i miran, kao čovek koji nema briga.

Bak je nastavio dalje i nekako se desilo da ga je put odveo niz ulicu do velike zelene kuće u sporednoj ulici, gde je, uz pomoć zamagljenog svetla koje je prodiralo kroz prozore, na terasi razabrao siluetu jedne žene koja se ljuljala u stolici za ljuljanje.

Kada je otvorio vratnice i pošao stazom, stolica za ljuljanje prestala je da škripi. Bilo je nečeg neodređeno pretećeg u tišini koja je vladala dok se peo na verandu, Bak je to osećao, i činilo mu se da bi, da je samo mogao jasno da vidi Džuline oči, one reflektovale onaj tamnozeleni sjaj kao i uvek kada je zbog nečega bila gnevna.

On se uvek divio njenom snažnom duhu koji se pokatkad graničio sa stoicizmom, ali takav duh mogao je biti pomalo neugodan kada bi se desilo da se osobe razliaze u mišljenjima. Kao što je slučaj bio sada.

Džuli je, naravno, bila čula za puštanje na slobodu Kodija i Ričija i bila je sve drugo samo ne zadovoljna. Ona je to i izrazila krainje jasnim rečima, tako neposredno i otvoreno da je Bak morao da je posavetuje da vođenje šerifskih poslova prepusti njemu. On njoj nije govorio kako da vodi svoj modni butik i zašto bi se ona trudila da mu daje savete u obavljanju njegovih dužnosti?

Nije nameravao da sve to kaže.

Došao je do njene kuće u nadi da će izgladiti razmirice do kojih je došlo te večeri. Ali, Džulino ponašanje ga je razdražilo i opšta napetost imala je uticaja i na njega.

Od tada je sve pošlo nizbrdo. Naprećac. Nijedna mlada osoba jakih ubeđenja kao Džuli Silver ne bi mogla izdržati da u takvim trenucima zadrži svoje mišljenje za sebe i da bi skinula teret sa duše, ona mu je rekla kako je pogrešio i kako nije trebalo da pokaže blagost prema zločincima koji su oskrnavili groblje. Izrazila je čak svoju sumnju da je to posledica nečijeg lošeg uticaja i nije se libila da za to okrivljuje Doka Holideja.

Stisnutih usana od gneva, Bak Longsrit nije izgovorio mnogo reči odgovora, ali ono što je rekao, imalo je svoju težinu. Mogao je možda da razume običnog čoveka sa ulice, uznemirenog onim što je smatrao nezadovoljavajućim obavljanjem njegovih dužnosti, ali je daleko više očekivao od devojke koju je nameravao da uzme za ženu.

— Nameravao. Vreme prošlo, Bak Longsrite — planula je Džuli i jurnuvši u kuću, zalupila vrata za sobom tako da se kuća zatresla.

Vrativši se nazad u glavnu ulicu, Bak nije imao mnogo vremena za svođenje računica o promenama ljudskog ponašanja uopšte, a o nestalnosti ženskog pola posebno. Čim je prošao pored hotela, do njega je dotrčao neki čovek i javio mu da se kod „Poslednje šanse” nešto opasno događa. Tamo je Randal Ford o dvojici bivših robijaša Kodiju i Ričiju govorio neke neznodne stvari, i to u njihovom prisustvu.

Pretrčavši pola bloka, Bak je ušao u „Poslednju šansu” i sa olakšanjem zapazio da se Ford i dvojica provalnika sa groblja nepri-

jateljski gledaju, ali samo to; pribojavao se da bi njihov sukob mogao biti i gori.

Nijedan od Longsritovih kritičara nije mogao da opovrgne da je šerif vrlo spretno smirio potencijalno eksplozivnu situaciju. Zakoračivši između zavađenih strana, on je sa nekoliko reči učutkao Ričija i Kodiju, a zatim uzeo Randalu Forda za ruku, izveo ga napolje na čist hladan noćni vazduh i očitao mu kratku lekciju kako treba održavati red i mir.

Scena ispred „Poslednje šanse” privukla je malu grupu ljudi i na licima prisutnih ukazala se zbunjenoost i neverica kada je Randal Ford ćutke prihvatio lekciju i posle toga prišao svom konju i odjahao iz grada.

Od tog momenta građani su Baka Longsrita gledali drugim očima. Možda sa bivšim robijašima nije postupio onako kako bi oni želeli, otkrivala su njihova lica, ali samo budala je mogla reći da je šerif izgubio svoju efikasnost. Bio je potreban neko izrazito energičan da Randalu Forda sredi onako kao mladi šerif i građani su sumnjali da bi ma ko drugi u Trinitiju mogao tako nešto izvesti.

Dok je išao ka telegrafskom uredu na zapadnom kraju glavne ulice, Bak je ćutao duboko zamišljen. Svaki put kada bi došao u vezu sa Ričijem i Kodijem, prisetio se bivši šerif je postupao na njemu nesvoistven način. Izgledalo je da Ford žarko želi da ti ljudi nestanu iz Trinitija i činilo se da je večeras pokušao da ih natera da napuste grad. Bak to nije razumeo. Bila je to još jedna od mnogih stvari koje tog trenutka nije razumeo.

Ali, bio je uveren da će u svoje vreme sve to svatiti. Ako ništa drugo, Bak je bio istrajan.

Na dugačak telegram koji je tog jutra poslao upravniku državnog zatvora, nije još bilo nikakvog odgovora, saopštio mu je telegrafista kada je stigao do njegovog biroa. Možda će odgovor stići do jutra.

Čuvši to, Bak se uputio nazad ka svojoj kancelariji.

Nije uistinu ni očekivao da će odgovor doći te večeri, jer je od upravnika zatvora tražio čitavo brdo obaveštenja o Kodiju i Ričiju. Shodno Holidejevom savetu, želeo je da sazna sve što je o toj dvojici upravnik zatvora mogao da mu kaže, njihove navike, prijatelje i neprijatelje koje su u zatvoru stekli, šta drugi kažu o njima, šta je on o njima znao, a šta je mogao samo da naslućuje.

U stvari, hteo je da pribavi kompletni profil bivših kažnjenika u nadi da će u tom izveštaju otkriti neki putokaz zbog čega su u stvari došli u njegov grad.

Jednoga je zasigurno bio svestan: da Riči i Kodi čvrsto veruju kako u mrtvačkom sanduku nepoznatog bandita ima nečega vrednog pljačke. Čovek neće dvaput pokušati da opljačka neki grob ni zbog čega. Bak je znao da je bezimeni vođa bande sahranjen u kovčegu vrednom petnaest dolara samo u odelu sa kojim će izaći na strašni sud, inače bi možda bio u ozbiljnom iskušenju da njegove ostatke otkopa i pregleda. No, ono što ga je interesovalo da zna, bilo je zašto su Riči i Kodi verovali u suprotno.

Svaki put kada bi zapao u razmišljanje o toj zagonetki, na um mu je dolazio Holidejev savet da ponovo prouči dosije o velikoj pljački banke i nestanku deset hiljada dolara. Nije li pustolov možda verovao da su bivši kažnjenici došli u Trinitu imajući u vidu taj novac? Ko bi to mogao da zna? Čitajući dosije, nije našao nikakav

putokaz, ali Holidej je, opet, bio suviše oštrouman tip da bi nešto rekao bez ikakvog razloga. Kad bi samo mogao otkriti šta ima na umu i šta misle skrnavitelji groblja, možda bi mu pošlo za rukom da otkrije neki putokaz do tih deset hiljada dolara.

I čudnije stvari su se događale u analima zločina, pomislio je u sebi dok se peo uz stepenice, mada je morao da prizna kako je to njegovo razmišljanje ipak daleka, daleka pretpostavka.

Još pre nego što je ušao u zgradu zatvora, osetio je miris sveže pripremljene kafe. U svojoj kancelariji zatekao je svog ključara i grobara Leroja Palmalija, koji su bili zaokupljeni pripremanjem kafe. Obojica su već bili popili izvesnu količina pića kod „Poslednje šanse“, pa je Tali odlučio da je za to potrebna ravnoteža u odgovarajućoj količini sveže kafe. Nadao se da šerif neće imati ništa protiv, rekao je.

— Ne, nemam ništa protiv ako i meni ponudite jednu šolju — rekao je Bak sa osmehom i zabacio šešir na čiviluk. — Lepo miriše.

— Pa, ako je neko zaslužio kafu, onda ste to vi, šerife — insistirao je Leroj zaplićući jezikom. — Hoću da kažem, zbog onoga kako ste sredili one nevaljalce i Randala Forda. To je bilo nešto što вреди videti, zar ne, Tali?

— Jasno, odsečno i autoritativno — rekao je Veselko Tali naličujući Baku kafu. — U stvari, baš smo o tome razgovarali Leroj i ja. Mnogo je čudno kako je mister Ford krenuo na onu dvojicu, zar ne mislite, šerife? Kao da je hteo da ih izazove.

Bak se oslonio na ivicu pisaćeg stola i okušao kafu. — To je nešto što ne liči na Randala Forda — primetio je.

— On je zabrinut čovek, šerife

— izjavio je Leroj. — Ja dobro znam Randalu Forda i nikada ga još nisam video tako nervoznog kao što je sada.

Bak se pomno zagledao u grobarovo dobro poznato lice. Leroj Palmali je izrekao o Randalu Fordu isto ono što je i on sam osećao. Pogledao je Talijsa, koji je progovorio.

— Svi pričaju o tome kako se mister Ford u poslednje vreme ponaša, šerife. I veruju da je sve zbog toga što su se dva dvojica ustremili na grob bezimenog bandita. Mislim da je zbog toga i počelo da se priča o onih nestalih deset hiljada... upravo o tome kako su nestali kao da ih je zemlja progutala...

— I priča se još i to kako je Randal Ford neposredno posle toga došao do onog svog nasleđstva i povukao se u penziju — dodao je Leroj govoreći brzo, kao da ga je stid onoga što namerava da kaže.

Bak je lagano spustio šolju na sto.

— Nisi mi bio jasan, Leroje. Šta si time hteo da kažeš?

— Ništa, šerife — ubacio je Veselko užurbano. — Stvarno ništa. Leroj je pijan kao čep i ne zna šta govori.

— Zna on to vrlo dobro — rekao je Bak naoštrenog izraza lica. — Šta si hteo da kažeš o Randalu Fordu i njegovom novcu, Leroje?

— Do vruga, mora biti da ste već do sada čuli govorkanja o tome — rekao je Leroj i nelagodno se promeškoltio.

— Ne, nije — izjavio je Veselko. — Nije zbog toga što se niko do sada nije usudio da pred šerifom kaže takvu glupost obzirom da svi znaju koliko on ceni mister Forda. Ti zaveži, Leroje.

Ali, Bak je već naslutio nešto u Lerojevim rečima i nije hteo da dopusti da se na tome završi. —

Reci mi šta si to hteo da kažeš, Leroje — ostao je uporan i prišao bliže grobaru. — Hoću da čujem sada i do kraja.

— Do vruga, šerife Longstrite, nisam ja počeo te priče. Nije moja krivica, što neki ljudi misle da je Randal Ford možda našao taj opljačkani novac te noći i da je jednostavno zaboravio da ga preda.

— Brbljivi idiote, Leroje Palmali — dreknuo je Džoe Tali videvši da je iz Longstritovog lica nestalo poslednje kapi krvi. — Ovo je bilo poslednji put da smo zajedno svratili na piće, da znaš. Nemojte ga ozbiljno shvatiti, šerife. Šerife...?

— Napolje — viknuo je Bak.

— Ali, šerife... — zaustio je Veselko, ali ga je Longstrit presekao besnim glasom.

— Gubite se odavde, obojica. I ako vas čujem, vas ili bilo koga drugog da u mom gradu priča takve priče, izdevetaću vas tako da ćete sve zvezde videti i zatvoriću vas u ćeliju na šest meseci. Kunem se da hoću. A sad, gubite se odmah da ne bih smesta prešao sa reči na delo.

Za pijanog čoveka, Leroj Palmali je pri izlaženju iz kancelarije ispoljio začuđujuću brzinu i okretnost, a u tome nije zaostajao ni Veselko, koji je pošao odmah za njim, pokazujući takođe mnogo pokretljivosti za čoveka koji pati od išijasa.

Bak se naslonio rukama na pišaći sto i zagledao se u uokvirenu povelju koju je Trinita poklonio Randalu Fordu na dan njegovog povlačenja. Deo povelje je glasio: „... u znak priznanja za deset godina izvanrednog nesebičnog rada na zaštiti reda i zakona, obeleženih njegovom velikom hrabrošću, iskrenom predanošću i neospornim poštenjem i savesnošću...”

— Kućkini sinovi! — procedio je Bak sebi u bradu. I to je bilo sve što je mogao da kaže a da ih ne opsuje.

*

— Je li još uvek tamo? — zapi-
tao je Kodi.

Riči je pustio da zavesa padne
na svoje mesto.

— Još je tamo — rekao je. —
Koliko je sati?

Set Kodi je pogledao na časov-
nik.

— Tri i deset.

— Sto mu gromova! — prasnua
je Riči izvadiвши opet cigaru iz
usta. — Pa on kao da ima nameru
da celu noć motri na hotel!

— Znaš šta, ja tek sada poči-
njem da shvatam zašto nas je juče
taj nedorasli šerif pustio na slo-
bodu onda kad smo već bili sigur-
ni da ćemo se opet naći u našoj
staroj velikoj kući, Riči. Mi smo
pomislili da je priglup i mekog sr-
ca, ali to nije tačno. Taj lupez nas
je pustio na slobodu da bi mogao
da motri na nas i da vidi šta će-
mo dalje preduzeti. Nije on prog-
tao našu besmislenu priču o tome
kako si ti izgubio tvoj sat. On nam
je samo pružio mogućnost da na-
stavimo ono što smo hteli i da se
eventualno nasankamo.

Riči je stajao držeći zapaljeno
palidrvce ispred vrha cigarete, obr-
va između očiju, duboko nabora-
nih od razmišljanja. Posle nekoliko
sekundi prineo je plamičak cigare-
ti, povukao duboko nekoliko puta
i odbacio dogorelo palidrvce. Prs-
tom je razmakao zavesu i bacio
pogled na glavnu ulicu. Nije mo-
gao da vidi Longstrita, ali je znao
da je negde na suprotnoj strani na
početku sporedne ulice. Satima je
već stajao tamo.

Okrenuo se zatim Kodiju. lica
tvrdog kao kremen ili komad gra-
nita od zida u državnom zatvoru.

— Da li još uvek veruješ da je
Toner sakrio novac u onom kovče-
gu u kojem je posle sahranjen,
Kodi?

— Verujem toliko čvrsto da bih
želeo lično da proverim, Ejse.

— A imaš li još uvek hrabrosti
da istraješ do kraja?

— Kad bih imao toliko novca
koliko imam hrabrosti, ja bih bio
bogat čovek, ortače. A šta je sa to-
bom? Jesi li još uvek rešen da na-
stavimo s tim?

— Znaš dobro da jesam — Riči
je prešao preko odaje ostavljajući
za sobom oblačiće duvanskog di-
ma. — Šerif je snažan i čvrst tip,
ali nemam utisak da je dovoljno
promućuran. Sve mi se čini da ga
neko poučava šta da radi. Bojim
se da to nije onaj bivši sa kojim
smo se sukobili u salunu. U sva-
kom slučaju, moramo nekako na-
ći načina da sat-dva budemo mirni
na groblju. Moramo ga nekako
udaljiti iz grada.

— To si dobro rekao, Ejse. Ali,
mislim da će u ovom trenutku biti
vrlo teško odvući ga odavde.

Riči ga je uporno gledao.

— Šta misliš, da li bi mala kra-
đa stoke pomogla?

— Možda bi, a možda ne bi.

— A šta misliš o pljački? Mogli
bismo nekog pasjeg sina pošteno
očerupati, sačekati da Longstrit ot-
perja iz grada i onda završiti po-
sao na groblju.

— Mislim da bi to morala biti
neka vrlo krupna pljačka, a u
ovom trenutku bilo bi za nas ris-
kantno da izvedemo neki takav
poduhvat.

— Pa šta onda misliš da preduz-
memo, pametnjakoviću?

— Polako, Ejse, polako. Nema
razloga za jetkost — Kodi je do-
dirnuo rukom dršku revolvera. —
Mislim da i ti dobro znaš šta bi
trebalo da učinimo kako bismo bi-

li sasvim sigurni da će Longstrit otići iz grada. Je li tako, ortace?

Riči je nervozno liznuo usne. On je bio okoreli hladnokrvni zločinac, ali ipak ne toliko okoreo i surov kao Set Kodi.

— Možda — rekao je.

Kodi se nasmejao. — Kladim se da sigurno znaš!

VII

— Svratite za trenutak, mister Holideje — pozvao je Bak Longstrit pustolova, koji je tog trenutka naišao pored zgrade zatvora. — Verovatno će vas interesovati da pročitate odgovor koji sam dobio od upravnika državnog zatvora. Znaite, ono u vezi sa Ričijem i Kodijem?

Holidej je ušao i seo, a Longstrit mu je pružio duguljast tanak list žućkastog papira. Papir je suvo zašuškao u Holidejevoj ruci. Jarki zraci prepodnevnog sunca probijali su se kroz prozore šerifske kancelarije. Longstrit se naslonio na ivicu stola i zagledao se radoznalo u pustolova.

— Da vidimo šta tu piše, šerife — progovorio je Dok pošto se udobnije namestio na stolici. — Evo šta kaže: „U odgovoru na vaša pitanja u pogledu prijatelja i neprijatelja Ričija i Kodija, obaveštavamo vas da ovih poslednjih ima veliki spisak, a da se stražari i nekadašnji sobni drugovi bivših kažnjenika sećaju samo jednog čoveka koji bi se mogao smatrati prijateljem te dvojice. Stop. To je neki njihov bivši sobni drug po imenu Klet Toner, pljačkaš banaka u Arizoni, koji je sa Ričijem i Kodijem delio zajedničku ćeliju broj 99 godinu dana pre nego što je otpušten iz kaznionice. Stop. Toner je bio vrlo lukav i oprezan lopov, star oko tridesetak godina, vitke

građe, visok, bez osobenih znakova na licu, svetlocrvene kose”.

Holidej je digao pogled sa telegrama i pogledao šerifa. — Da li vam to nešto govori, šerife? Sećate li se nekog zločinca koji odgovara ovom opisu? Ili ako se vi ne sećate, možda u službenom protokolu šerifa Forda postoji neki trag?

Longstrit je sačekao sa odgovorom sve dok nije proverio izveštaje šerifa Forda o pljački Južne depozit banke u novembru 1874. — Evo — rekao je pobedonosno. — Saslušajte ovaj opis bezimenog bandita, mister Holideje: visok, koščat, bez osobenih znakova na pravilnom licu, svetloruđa dugačka kosa — digao je pogled. — To je naš bezimeni pljačkaš. Sad sam siguran. Postoji veza. Toner je bio u zatvoru sa Ričijem i Kodijem i moja je pretpostavka da im je nabacio svoju nameru da opljačka ovdašnju banku. Možda su oni znali, ili misle da znaju, gde je Toner nameravao da sakrije novac koji opljačka iz Južne Depozitne.

— Tu smo, dakle, to bi moglo biti — rekao je Dok Holidej. — Vidite, šerife, ako dokažete da je bezimeni pljačkaš taj bivši kažnjenik Klet Toner i ako dokažete vezu između Tonera i ove dvojice, postići ćete uspeh koji niko pre vas nije ostvario. Šta mislite da učinite u vezi sa vašom pretpostavkom? — upitao je Dok nastojeći da zasluga za uspeh makar prividno u celini pripadne šerifu.

Bak je ustao na noge i uzeo svoj šešir sa stola.

— Idem da porazgovaram sa njima na osnovu ovoga što znam. Ko zna? Kada shvate da sam utvrdio vezu između njih i Tonera, možda će odlučiti da ostanu čisti i možda će nešto priznati.

— Ne verujem da će oni biti tako naivni, ali učinite kako najbo-

lje znate — rekao je Dok strepeći u duši da će mladi šerif upropastiti ono što je do sada postignuto. No, konačno, otkrivanje nestalog novca bila je stvar Trinitija a ne njegova.

— Može biti da te ptice znaju gde je opljačkani novac skriven i možda će me odvesti do njega — izrazio je svoje razmišljanje Longstrit. — Na kraju, to je bolje za njih, a imali bi pravo na nagradu koja pripada poštenom nalazaču. To nije mala svota.

Idući krupnim koracima niz glavnu ulicu, šerif Bak Lonstrit osećao se bolje nego ikada za poslednjih nekoliko dana. Ti dani bili su za njega vreme iskušenja, a svada sa Džuli i čudno ponašanje Randal Forda nisu mu život učinili lakšim. No, sada je osećao da je prebrodio vrhunac krize. Stvari su se kretale i on je bio njihov pokretač. On je zaista bio šerif sa smislom za, kako je Holidej rekao, „detektivski pristup“ istraži i njegov rizik sa Ričijem i Kodijem počeo verovatno da daje prve plodove.

Uputio se prema hotelu. Bio je prekinuo svoje noćno posmatranje bivših kažnjenika u uverenju da u toku dana oni neće preduzeti ništa značajno.

Po dolasku u hotel bilo mu je krivo što je tako učinio, jer je saznao da su Riči i Kodi pre pola časa odjahali iz grada. Vlasnik štale rekao mu je da su dvojica sumnjivih odjahali u pravcu malog naselja Holou Kros.

Bak se našao u dilemi. Sa jedne strane, želeo je da pođe za njima i da ih motri, a sa druge strane, nije mu se odlazilo iz Trinitija jer se plašio da u njegovom odsustvu dvojica nevaljalaca ne banu iznenađeno u grad.

Odlučio je da ipak ostane u gradu, jer ako su Riči i Kodi iskreni

no bili u uverenju da su deset hiljada dolara skriveni negde u Trinitiju, onda ih ni celo krdo divljih mustanga neće dugo vremena zadržati daleko od grada.

Vraćajući se nazad u svoju kancelariju, šerif se pitao kakav su posao Riči i Kodi mogli imati u Holou Krosu. U tom mestu jedva da je bilo tucе siromašnih kuća sa ne više od dvadesetak živih stanovnika.

Prolazeći pored butika mis Džuli, primetio je da ga devojka posmatra kroz izlog. Zapazio je kada je kolebljivo podigla ruku, brzo je spustila nazad, a onda je opet podigla i mahnula mu.

Bak joj je ozbiljno otpozdravio. Bio je zadovoljan što je Džuli, kako izgleda, prešla preko njihovog malog nesporazuma. Ali, nije se zaustavio. Hteo je da se vrati nazad u svoj ured i da u starim dosijeima potraži sve što bi mogao da iskopa o pljačkašu banaka Kletu Toneru.

Sem i Heti Smit živeli su na maloj farmi od četrdeset akara dve milje zapadno od Holou Krosa. Oni su bili već baka i deka, ali su se i dalje mnogo voleli i upravo toga jutro, pre nego što je otišla u Holou Kros da nešto kupi, Heti je obećala da će se vratiti kući u podne, jer čak i posle četrdeset godina braka, oni nisu voleli da budu dugo razdvojeni.

Sede ali još bujne kose koja se presijavala na sunču, debeljuškasti Sem Smit davao je zob konjima u ograđenom prostoru iza kuće. U tom blistavom prolećnom danu ništa nije nagoveštavalo da će se na tom komadu zemlje dogoditi tragedija, da će smrt pružiti svoju koščatu klopavaru ruku da još jedno ljudsko biće prigrli u svoja

naručje. Sunce je prosipalo svoje blistave zrake i Sem Smit je čuo samo cvrkut ptica i u nozdrvama osećao prijatan miris sена i konja. Bio je radostan jer se nadao da će za jedan čas Heti biti kod kuće.

Konjanici su odjednom izronili iz raseline na istočnoj strani od kuće, gde su od starčevog pogleda bili zaklonjeni nizom drveća. Zemlja je bila mekana da bi kopite odzvanjale na njoj i ono malo šumova koje je njihovo približavanje pričinilo bilo je prigušeno Semovim glasom, kojim se obraćao svojim konjima.

Sem nije znao šta ga je na to navelo, ali on se iznenada okrenuo onda kada su dva nepoznata čoveka na dobrim konjima, sa sjajnim kopčama na opasačima punim žutih metaka koji su se presijavali na suncu, izronivši između drveća, već prilazili ka njemu.

— Hej, zdravo! — doviknuo im je Smit.

Set Kodi je odmah potegao revolver i Sem se bacio iza pumpe tako brzo da je metak iz Kodijevoг revolvera udario u ručicu pumpe i zavijajući odleteo u vazduh.

Starac je puzeći obišao oko postolja pumpe i zgrabio svoju pušku. Ustao je i potrčao ka kući, a banditi su poterali konje u trk i jurеći uleteli u dvorište.

Sem je bežeći ispalio jedan metak preko ramena i to je na njega navuklo čitav plotun metaka. No, ubrзama se žurilo i starac je uspeo da stigne do kuhinje pre nego što ga je jedan Ričijev metak kalibra 45' pogodio u leđa i gurnuo ga kroz dovratka.

Farmer je shvatio da je u velikoj nevolji. Sama rana ne bi ga mnogo brinula, ali bio je zaprepашćen. Koliko je znao, nije imao nijednog neprijatelja na celom svetu i zašto bi onda neko želeo da ga

ubije? Kleknuo je pored prozora i stao da čeka.

Kodi je pešice prišao iza kuće i pritajio se. Još uvek na konju, Riči je jahao gore-dole ispred kuće, navlačeći starca da se pojavi. Pošto mu to nije uspelo, Kodi je postao nestrpljiv i sjahavši zakoračio na verandu.

Sem je čuo zveket čizama i prišavši do ulaznih vrata, prineo pušku ramenu i opalio na Kodija. Ali, Kodi je bio suviše hitar da bi ga jedan starac mogao pogoditi i metak je samo zviznuo kroz vazduh kada je zlikovac skočio u stranu uza zid.

— On je u kuhinji, Riči — povikao je. — Isteraj ga!

Zašto?

Ta reč odzvanjala je u glavi Sema Smita kao lupanje čekića. No, čuo je ipak da se drugi bandit približava. Zašto baš njega? Ko su bili ti ljudi i šta im je on učinio?

Vremena je bilo za postavljanje pitanja, ali ne i za odgovore. Ejs Riči se sada nalazio na prednjoj verandi. On je proturio „kolt” kroz prozor i nasumce ispalio tri hica u odaju. Jedan kuršum okrznuo je slučajno farmera po nozi. Sem Smit je bolno zgrčio lice, ustao i pokušao da kroz sporedna vrata izade u dvorište.

Tamo je iza ugla kuće vrebao Kodi.

Sem Smit je imao samo toliko vremena da u svesti registruje revolveraševo prisustvo, a onda je „kolt” planuo. Zaglušujući tresak prolomio je tišinu sunčanog dana i odbio se od zidova kuće da bi zaplivaо dalje niz preriju. Sem Smit pao je pred prag svoje kuće sa osećajem kao da ga je konj udario nogama. Uzdahnuo je kratko pre nego što je pao u prašinu; čuo je glas svoje žene kako mu obećava da će se vratiti u podne. Poslednjim podsticajem volje pokušao

je da digne pušku, ali nije imao dovoljno snage. Izdahnuo je tu gde je pao, a poslednja njegova misao bila je upućena njegovoj Heti.

*

Žena Randala Forda nije znala šta se tih dana događa sa njenim mužem. On nije spavao, jedva da je nešto jeo i žustro je reagovao na svaku sitnicu, tako da se ona jedva usuđivala da mu se obrati. Izgledalo je kao da mu je jedina želja da odjaše u Trinitu ili da lunja severno od ranča na Sultanu.

Stojeći pored kuhinjskog prozora, misis Ford je ugledala svog muža kada se pojavio iza šumarka kestenova. Bilo je kasno popodne i glatko očetkana, konjska dlaka kao da je buktala belim plamenom na popodnevnom suncu. Dok ga je posmatrala, zapazila je oblačić prašine iznad puta koji je vodio od grada. Malo kasnije ugledala je Baka Longstrita i sa olakšanjem se opustila.

Obradovala se što vidi Baka. Randal je tog mladića voleo najviše na svetu. Ako je neko mogao da ga razvedri, onda je to bio Bak.

Ali, to popodne Bak Longstrit nije doneo radosne vesti na ranč Kros Bar. Umesto toga, doneo je vest o svirepom ubistvu starog Sema Smita u Holou Krosu i jednu molbu. Želeo je da Randal Ford u njegovom odsustvu pazi na red u Trinitiju.

— Naravno da ću učiniti to što tražiš, Bak — bio je Fordov spreman odgovor. — Ali, otkuda to da zoveš mene? Zar nešto nije u redu sa Talijem?

— Ne, ni govora, Randle. On je sasvim okej, ali ti znaš kako je sa Veselkom. U stvari, mislim da je bio malo uvređen kada sam mu rekao da ću potražiti tvoju pomoć. Smatra da sam time pokazao kako nemam poverenja u njega.

— Pa, nije li tako?

Krajnje ozbiljnog lica, Bak je kresnuo palidrvce i primeo plamičak vrhu kratke crne cigare. Već više od dve godine u njegovom okrugu nije bilo ubistva; on lično nikada nije poznavao nekoga ko nije voleo i cenio Sema i Meti Smit.

Tihim glasom šerif je rekao. — Brinu me Riči i Kodi, Randle. Da nije njih dvojice lepotana, ja ne bih tražio pomoć od tebe. Ali, danas sam iz državnog zatvora dobio obaveštenje koje dovodi njih dvojicu u vezu sa vođom pljačkaša Južne Depozit banke, Kletom Tonerom...

— Klet Toner! Najzad si, dakle, saznao njegovo ime?

— Tačno, Randle. I pošto sam saznao da su se Toner, Riči i Kodi u zatvoru poznavali, ja sam sada više nego ikada uveren da njih dvojica traže nestali bančin novac. Motrio sam ih prošle noći i namećem da to isto radim i noćas. Ali, oni su jutros napustili grad, mada sam siguran da će se vratiti. Želeo bih da motriš na njih, Randle, i ako se pokažu odnekuda, preuzmi moj posao i dobro motri na njih.

Na Fordovom licu videlo se da se u njemu bore protivrečne misli i osećanja. Skrivajući zbrku u sebi, bivši šerif je pogladio Sultana po gubici i zagledao se u pravcu Trinitija.

— Možeš se osloniti na mene, sinko.

— Samo još nešto, Randle. Ne znam zašto si se kačio sa onom dvojicom u salunu, ali znam da bi takve kao što su oni sredio kada bi nosio ovu značku. Tražim od tebe reč da nećeš dopustiti da tvoja osećanja utiču na tvoje postupke dok me zamenjuješ. Tačnije rečeno, ne želim da im se nešto desi ili da se preplaše i pobjegnu, već

samo da budu pod prismotrom. Jesmo li se razumeli?

— Jesmo — Ford ga je pogledao. — To je, dakle, razlog što prema njima nisi preduzeo neku akciju, je li tako? Želeo si da se osecaju bezbedni kako bi mogao da saznaš šta u stvari nameravaju?

Penjući se u sedlo, Longstrit je klimnuo glavom.

— Bio je to dalekosežan potez, ali taj potez mogao bi se isplatiti, Randale. Hoćeš li onda otići u grad?

— Odmah čim osedlam konja. Nadam se da ćeš naći onoga ko je ubio starog Sema.

— Hvala, Randale. Znao sam da mogu računati na tebe.

— A čemu služe prijatelji? Jaši mirno, momče!

Zaklonivši šakom oči od sunca, Ford je pogledom ispratio Longstrita, koji se udaljio preko pašnjaka. On nikada nije imao dece, ali Longstrit je bio vrlo blizu da ispuni tu prazninu u njegovom životu, bliže nego ikog drugi. Ford je bio ponosan na njega skoro isto toliko kao da je njegova krv i meso; Longstrit je bio gord, hrabar, nepokolebljiv, što je sve bilo potrebno idealnom modelu šerifa. Istina, bio je neiskusna i ponekad spor u razmišljanju, ali Ford je verovao da će iskustvo učiniti svoje. U svakom slučaju, Longstrit je bio čovek na koga se moglo osloniti.

Dok je išao ka kući, na Fordovom licu odigrala se mala promena. Crte lica su mu se ukočile, a mišići na vilicama zgrčili. Izraz očiju dramatično mu se izmenio. Kada je stigao do kuće, on je bio preobražen u granitnog čoveka od akcije.

Njegova žena je sa strahom posmatrala kada je sa naslona na zidu iznad kamina uzeo pušku. Taj izraz na njegovom lice nije videla

još od onih dana kada je hodao glavnom ulicom sa metalnom zvezdom na prsima, kao otvorena meta revolveru svakog nevaljalca i revolveraša.

— Randale, šta nije u redu?

On je pošao napolje i dok je ga ona u stoku pratila, objasnio joj je nekoliko reči. Ona je stajala kod vratnica štale dok je pritezao kolan na sedlu svog ždrepcu i štrečnula se od odlučnosti kojom je gurnuo pušku u futrolu.

— Randale, više bih volela da ne ideš u Trinitu.

— Rekao sam Baku da ću ga zameniti.

— Ali... ti si u poslednje vreme tako čudan, uznemiren. Ti nisi više onaj isti, dragi. Sigurno da i Veselko Tali može to srediti.

— Ne — rekao je stavljajući nogu u uzengiju. Vinuo se u sedlo i namestio se udobnije, a ona ga je odjednom videla ogromnog i nekako zastrašujućeg. — Ne — ponovio je nešto blaže. — Ovo je moj posao.

Odjahao je prema putu za grad, a njegova žena ostala je sa osećanjem rastućeg nespokojsva i strave, čije uzroke nije mogla da razume. Posle izvesnog vremena okrenula se i videla da je pastuv posmatra iz korala. Njen muž zaboravio je da ga vrati u njegov boks u štali. Nije mogla da se seti da se to ikada ranije desilo i taj previd dokazivao je van svake sumnje da se nešto ozbiljno zbiva.

Ali, šta bi to moglo biti?

Razmišljala je o tome sve dok je glava nije zbolela. Onda je sve to odagnala iz svojih misli i izašla da Sultana vrati nazad u njegov boks, jer se nad oblast Trinitu spuštao sumrak.

Svetlost fenjera bacala je ogromnu Longstritovu senku na zid

Smitove kuće. Šerif je čučao i pokušavao da iz tragova dokuči šta se tu dogodilo.

— Dva čoveka — promrmljao je.

— Kao što sam vam rekao, šerife — rekao je čovek koji je držao fenjer. Mak Lejn je bio Smitov najbliži sused, čovek kome se zaprepasćena Heti Smit najpre obratila kada je našla telo svoga muža.

Bak je lagano klimnuo glavom i zagledao se u tamne mrlje sasušene krvi u prašini, gde je Sem Smit izdahnuo. Mak Lejn mu je rekao da je ranije u toku dana na mestu ubistva našao tragove dvojice ljudi, ali nije mu rekao da tragovi potiču od potkovanih čizama.

Potkovane čizme i kratko šišana kosa bile su oznake ljudi upravo puštenih iz zatvora. Obično su bivši kažnjenici nabavljali druge čizme što su brže mogli, ali Ričiju i Kodiju očigledno je nedostajao novac za tu svrhu jer su bili suviše obuzeti drugim mislima da bi imali vremena da pomišljaju na posao i način kako da zarade neku paru.

Sa osećanjem mučnine u želucu, Longstrit je bio skoro ubeđen da su svirepe ubice starog Sema Smita niko drugi nego Riči i Kodi. Ako on snositi deo odgovornosti za taj se pokaže da je to tačno, onda će i tragičan događaj. Jer, da je slušao druge, on bi se postarao da taj par zatvorskih ptičica ostane iza brave i ne bi ih pustio na slobodu da ubijaju kao besni psi.

Veselko Tali je sedeo na nakrivljenoj stolici, oslonjen leđima na zid i vrhovima čizama o pod. i masnom krpom nataknutom na metalnu šipku čistio cev svog „kolta“. Proverio je rezultat svog rada žmireći jednim okom kroz kao ogledalo sjajnu unutrašnjost cevi.

Sedeći nasuprot njega u stolici za ljuljanje pored peći, Leroj Palmali je bučno srkao kafu i posmatrao ga.

— Misliš li da ćeš možda biti u prilici da ga ubrzo upotrebiš, Veselko?

— Uvek, treba biti spreman — odgovorio je Tali stavljajući u magacin metke koje je uzeo iz tanjirica na stolu. — A ja ću biti spreman ako zatreba, iako neki ljudi nemaju dovoljno poverenja u mene.

— Još uvek te peče što je šerif doveo Randala Forda da bude u gradu dok je on u Holou Krosu, je li, Veselko?

— A kako i ne bi? Nisam li uvek odgovorio svojim obavezama kadgod je on bio odsutan?

— Može biti da je smatrao kako ti ovoga puta treba pomoć?

— Pomoć — prasnulo je Tali i raširio ruke. — Pitam ja tebe, Leroje, gde je sada ta moja pomoć? Šerif je sebe izložio nepotrebnom maltretiranju, a mene opet poniženju kada je otišao Fordu i tražio da mi pridržava ruku; a gde je on sada?

Grobar varoši Trinitij zavrteo je glavom i žuljevitim rukama ponovo digao svoj metalni vrč. Nije imao pojma gde bi Randal Ford mogao da bude. Niko to nije znao. Koliko je njemu bilo poznato, Ford nije viđen u Trinitiju nikako je u sumrak dojahao u grad. Izgledalo je Leroju da je šerif Longstrit slobodno mogao uštedeti sebi trud i ne tražiti od Forda da dođe i pruži pomoć Taliju.

VIII

Prestupnici su dobro osmotrili groblje pre nego što su dojahali do starih, rdom nagriženih vratnica i sjahali. Posle izvedene diverzije u

Holou Krosu, videli su kada je go-rostasni mladi šerif odjahao u su-mrak iz grada, ali ipak nisu hteli ništa da rizikuju. Posebno nije hteo Riči, koji je zbog dva loša isku-stva na staništu mrtvih bio sum-njičav kao stari iskusan pas u vi-sokoj travi iz koje može skočiti zmija. Uvlačeći se kroz vratnice koje su škripale, on je, držeći u ruci pušku na golovs, pogledom praćenim naperenom puškom, obu-hvatio groblje od ograde do ogra-de.

Natovaren opretnom za kopanje, Set Kodi se provukao pored njega. — Rekao sam ti da je vazduh čist, Riči. Nema ovde nikoga sem nas i nekoliko zmija. Mirno je kao na groblju. Ha, šta kažeš na to.

Ali, opreznost je naterala Ejša Ričija da ostane bez pokreta još izvesno vreme i da tek potom po-đe Kodijevim stopama ka nadgrob-noj ploči bez natpisa. Sve što je mogao da vidi, bili su kameni nad-grobni spomenici, nepomične sta-tue i trava koja se talasala sa šuš-tanjem noćnog povetarca.

Čim su stigli do groba koji su tražili, Kodi je skinuo svoj sako i pljunuo u šake, očigledno raspolo-žen da prione na posao. Osmehnuo se iskrivljenim zlobnim osmehom prema mesecu.

— Pa da počnemo, Ejše. Pitam se da li će naš stari Toner biti za-dovoljan što će nas posle toliko go-dina ponovo videti?

To, Riči mu nije odgovorio os-mehom. On je k'o tvrd i okoreo kao stari iznošeni don, ali ipak nije delio Kodijev izopačen smisao za humor. Istini za volju, ako prema mrtvima nije imao nikakvog poš-tovanja, groblja su u njega noću ipak unosila nespokojstvo.

Uzeo je čutke lopatu i počeo da kopa.

Leroj Palmali bio je popravio betu koju su grobu bezimenog

bandita prethodni put učinili, ali zemlja je ipak bila meka i rastre-sita, što je olakšavalo kopanje. Ri-či je s vremena na vreme prekidao kopanje da bi bacio pogled oko njih, ali Kodi je predano kopao, kao da je u državnom kamenolomu u zatvoru i da mu iznad glave sto-je zatvorski čuvari sa bičevima u rukama.

Set Kodi je kopao tako kao da je u rukama već osećao dodir de-set hiljada dolara.

Riči je nastavio da kopa i znoj je počeo da mu se sliva sa čela. U jednom momentu pogledao je Ko-dija i pogledi su im se sreli. Obo-jica su odjednom zastali opasno svesni svoje nezajažljive pohlepe i nepoverenja koje je svaki od njih gajio prema onom drugom.

Oni su se u zatvoru udaljili je-dan od drugog jer je svaki od njih hteo samo za sebe da sačuva taj-nu pljačke banke u Trinitiju, što je bez svake sumnje dokazivalo da je njihovo prijateljstvo bilo zas-novano samo na trenutnoj potrebi i ničem drugom.

To isto osećali su i sada.

Oni su bili spremni da za cenu jednog ručka pošalju čoveka na onaj svet; za deset hiljada dolara ne bi se ustezali da sebe prodaju davalu.

U Trinitiju oni su sklopili spo-razum i predano su radili da bi stigli do svog cilja. Ali, šta će biti od njihovog ortakluka ako iskopa-ju Tonerovih deset hiljadarki? Ko-ji će od njih prvi povući izdajnič-ki potez?

Koji od njih će umreti? Ili će možda obojica izgubiti glavu?

Kodi se usiljeno osmehnuo, ali nije uspeo da prikrije da je osmeh lažan i neiskren. Riči je samo žmirnuo očima i stisnuo usne u hladnu, tanku crtu. U tom jednom jedinom trenutku njih dvojica su se razumeli bolje nego ikada ra-

nije. Obojica su bili hladni, sračunati zločinci i znali su da će onog trenutka kada dođu do velikih para, poći svako za svojom računicom.

Jedna senka izdvojila se iz duge senke na jugoistočnom delu groblja i nečujno se počela prikradati dvojici ljudi obuzetih kopanjem.

Nijedan od dvojice kopača nije zapazio da se taj visoki krupni čovek tiho približava. Bili su suviše zauzeti svojim poslom i pogledima punim nepoverenja pratili su jedan drugog.

Nešto hladniji povetarac dunuo je grobljem i odsjaj mesečine blesnuo je na revolveru u uhodinoj ruci.

— Da znaš da u ovom gradu mrtvace zaista duboko zakopavaju — progundao je Riči.

— To je verovatno zato što žele da se osiguraju da se nikada više neće dići, Ejse. Mislim da ovi pošteni građani nikako ne bi želeli da Toner uskrsne kao Lazar, zar ne?

Gorostasni uhoda je sada bio pedesetak jardi daleko. Zatim četrdeset. Na sebi je imao skupocen šešir, finu lanenu košulju, sjajan kožni prsnik, tamne pantalone i dva opasača sa revolverima. Sve na njemu bilo je kvalitetno, pa čak i „koltovi“ teškog kalibra u njegovim rukama. Na sedefskim drškama revolvera zanatske izrade bili su utisnuti inicijali R. F.

Kopači su zastali da predahnu. Što su dublje prodirali u zemlju, tlo je bilo sve tvrđe. Odlučili su da se odmore i iskobeljali su se iz upola otkopanog groba. U tom trenutku čuli su krckanje suve grančice pod nečijom nogom.

Obojica su se okrenuli i mašili rukama za bedra. Stali su kao skamenjeni kada su u rukama krupnog čoveka, koji je stajao pored groba Beta Rafnera, nekih desetak

metara daleko, ugledali zapete revolvere.

Ejs Riči nije mogao da zadrži psovku na usnama.

— Neka vrug nosi ovo prokletu groblje! Kao da je neko bacio čini na mene. Svaki put kad dođem ovamo...

— Forde? — prekinuo ga je Kodijev glas. Kodi je držao desnu ruku samo nekoliko santimetara iznad drške revolvera. — Jeste li to vi, Forde?

Pitanje je ostalo bez odgovora. Ali kada je visoki uhoda lagano pošao napred, oni su u njemu prepoznali Forda. Pri svetlosti mesečine bivši šerif izgledao je krupniji i veći nego ikada. „Koltovi“ u njegovim rukama nisu podrhtavali, a lice mu je bilo bezizrazno kao da je od kamena. No, oči tog čoveka emitovale su nešto što je Kodi odmah shvatio i što njegov zločinački instinkt nije mogao da obesnaži.

— Riči — prošaputao je. — Ovaj kućkin sin će nas pobiti.

Ejs Riči je odrečno odmahnuo glavom. Nije verovao u to zato što nije želeo da veruje. Ford ih je držao na nišanu, bespomoćne, razmišljao je. On je bio bivši šerif, čovek reda i zakona. Zasto bi on želeo da ih pobije?

Ta misao još mu se motala po glavi kada su Fordovi revolveri planuli i uz topovski tresak Riči je osetio strahovite udare kuršuma koji su mu probijali telo.

Još dok su mu kolena klecala i dok je padao, Ejs Riči je znao da je mrtav čovek, znao je da je sve prošlo uprazno i shvatio je poslednju gorku ironiju svog života: ubijen je hladnokrvno od strane najviše uvažavanog čoveka u ovom smrdljivom gradu. — Prijavi... — izustio je pre nego što je pao li-

cem u raskopanu zemlju, zagušen sopstvenom krvlju.

Kodi nije video Ričijev pad, jer kada su Fordovi revolveri zagrmeli, on je skočio iz groba i rukom dohvatio revolver bacajući se istovremeno preko Tonerovog nadgrobnog spomenika u zaklon od metaka.

Budući jedan od najokretnijih ljudi koji su ikada na nogama imali robijaške čizme, Kodiju je skoro uspelo da se spase. Ali, Randal Ford je takođe bio brz na revolveru i uvek je bio odličan strelac, bilo sa „koltom“ ili puškom. Okrećući cev zadimljenog revolvera od Ričijevog beživotnog tela, Ford je dva puta opalio i oba kuršuma pogodili su Kodiju u leđa.

Istog trenutka kada su se tanad kalibra 45' zarila u njegovo telo, surovo i duboko kao ekseri na raspeću, Kodi je znao da je ta poslednja igra za njega završena. Ali, on nije bio od one vrste ljudi koji klonu duhom i nikada nije prestajao da se bori. Bauljajući po zemlji, on se zavukao iza nadgrobne ploče i legao u zaklon baš kad je Ford ponovo opalio. Usta zgrčenih u agoniji bola i smrti, on je očajnički pokušavao da nanišani.

Ali, revolver mu se činio čitavu tonu težak.

Dok su kuršumi kao zolje zujali oko nadgrobne ploče, Kodija je obuzeo bes. Bio je to hipokritski bes čoveka koji je sve do tog dana hladnokrvno uzimao ljudske živote, a sada se, opakim obrtom okolnosti, i sam našao žrtvom te iste zle sudbine.

— Prljava životinjo, Forde — besnio je — Mogao si nas lepo uhapsiti. Nisi morao da nas ovako usmrtiš.

— Ti si se i rodio za to da ovako završiš Kodi — „koltovi“ u Fordovoj ruci ponovo su zaplamteli i kuršumi su se zarili u zemlju

bliže do cilja. — Ti si hulja, Obojica ste hulje... baš kao i Toner.

Kodi se osvrnuo iza sebe. Nekoliko metara iza njega nalazili su se drugi nadgrobni spomenici. Moraće da pokuša da skoči do njih. Nije mogao ovako da leži i čeka smrt.

Pokušao je ponovo da dignu „kolt“ i nanišani. Ovaj put to mu je uspelo. Srce mu je živnulo nadom. Pruživši cev revolvera iza iverice nadgrobne ploče, opalio je dva puta nasumce, a zatim skočio na noge i posrćući potrčao.

Prinuden nasumce opaljenim hicima da klekne na koleno, Ford je opalio na siluetu koja je zamicala u mrak i postigao još jedan pogodak. Revolver je ispao iz Kodijevih mlitavih prstiju jer ga je metak pogodio u ruku. Ali, on je nastavio da beži i lelujavu kretanje učinilo je da je bio nezgodna meta bivšem šerifu iza sebe.

Opasno nestrpljenje zgrčilo je crte Fordovog lica dok je nervoznim pokretima ubacivao nove metke i ustao da pođe u poteru za svojom žrtvom.

Sve ovo trajalo je već suviše dugo. Grmljavina revolvera privući će svakog trenutka ljude iz grada. Trebalo je brzo završiti započeto. A sa razoružanim Kodijem biće lako i brzo.

Kodi je pao pored groba Bilija Dulina. S mukom je krenuo da puzi ostavljajući za sobom krvav trag. Sopstveni dah ga je žario kao vatru, a predmeti pred očima su mu se mnogostruko umnožavali. No, um mu je još bio bistar, a čulo sluha nepomućeno.

Ford mu je brzo prilazio, ne pucajući sve dok ne bude siguran u smrtnosni metak.

Kodi se sklupčao kao da je mrtav. Ali, ispod tela njegova desna ruka pružila se do sare čizme. Teški koraci bili su sve bliži kada je Kodijeva ruka dodirnula drš-

ku malog skrivenog pištolja. On se odjednom okrenuo na leđa sa pištoljićem u ruci. Ford je bio sasvim blizu. Mali „deringer“ je prasnio kao besan pas i Ford je ustuknuo korak jer ga je vrelo olovo okrnulo po vratu.

Ne čekajući da se protivnik pribere, Kodi se otkotrljao u stranu, a zatim se s mukom popeo uz niske stepenice do grobnice Džeremijaha Plejsa. Kuršumi su se odbijali od granitnog kamenja kada je Ford ponovo krenuo u napad. Opušten na hladnom podu, Kodi nije pucao. Osećao je da mu život izmiče; stvarnost oko njega je poigravala. Umirao je. Pištoljić mu je ispao iz ruke, ali Ford to nije znao. Nastavio je da zasipa grobnicu paljbom sve dok prvi građani na zahuktalim konjima nisu stigli do groblja. Kada su ljudi jurnuli kroz vratnice, Ford je ispred njih ugledao košcatu siluetu Džoa Talija. Ford je onda krenuo prema grobnici, ali je tamo Kodi opet došao svesti i dograbio svoj mali revolver. Ispalio je drugi, poslednji metak i Ford je opet morao da se vrati u zaklon.

— Forde! — povikao je Tali. — Šta se ovde događa?

Kodi je čuo glasove. — Ovamo — pokivao je i uspravio se i izašao iz grobnice tako da bi svi videli da je nenaoružan. — On... pobio nas je kao pse. — prokrkljao je promuklo. — Nije nam pružio šansu da se predamo. Takav je vaš heroj... hladnokrvni dželat...

— U bunilu je — rekao je Ford. — Umore i ne zna šta govori.

Set Kodi je bio blizu smrti, delio ga je od nje samo jedan korak. Ali, imao je dovoljno daha za poslednju reč.

— Tamo je dole sa Tonerom — izustio je okupljenim građanima, koji su ga iskolačenim očima gledali. Skljokao se na lakat košulje natopljene svezom krvlju, lica sivog kao prašina. — Tamo je dole, znam. Kod starog Tонера...

Životni sjaj nestao je iz njegovih očiju i on je klonuo na kameni pod. Građani su digli pogled sa njegovog mrtvog lica i smušeno se zagledali u Randala Forda.

*

Tri mrtva čoveka u jednom danu.

To je bio sumoran izveštaj koji je šerif Bak Longstrit uneo sledećeg jutra u službeni protokol šerifske kancelarije. Ali, u izveštaju bar nije bilo nikakvih nedoumica u pogledu smrti tih ljudi. Seta Kodija i Ejsa Ričija ubio je Randal Ford kada su po drugi put pokušali da oskrnave groblje, a otisci čizama poginulih bivših robijaša, upoređeni sa otiscima nađenim na farmi Sema Smita, potvrđivali su da su Sema ubili Kodi i Riči.

U svom izveštaju Longstrit se nije dvoumio da napiše zaključak da je Smitovo ubistvo bilo prost mamac smišljen da ga odmami iz Trinitija dok Riči i Kodi nastave svoj bezbožnički posao na groblju.

U izveštaj nije uključio reči koje je Kodi izrekao na samrtni pred Talijem i građanima koji su se našli na groblju, ali kada je pružio ruku i uzeo kafu koju mu je Tali pripremio, te reči su i te kako bile prisutne u njegovoj glavi.

„Tamo je dole kod Tонера...”

Bak je srknuo kafu i pogledao preko pisaceg stola do Talijevog

žalosno izduženog lica. Toga jutra Tali se još ni jednom nije požalio. Bilo je suviše mnogo drugih stvari koje su okupirale njegov duh. U stvari, duh i misli njih obojice.

Šta je to bilo dole kod Tонера? Bak je mislio da nije vredno nagrade nagađanje da dole može biti samo ono za čim su bivši kažnjenici hrlili. A to su mogli biti samo deset hiljada dolara. Riči i Kodi toliko su čvrsto verovali da je novac tu da su čak počinili ubistvo da bi ga se dočepali. Rizikovali su smrt zbog tog novca i smrt ih je odnela.

Kako su izgubili život, to je opet bilo nešto drugo, o čemu se tog jutra u šerifskoj stanici razmišljalo. Kodi je tvrdio da ih je Randal Ford pobio ne dajući im šansu da se predaju. Randal je, naravno, to poricao, tvrdeći da je nevaljalce iznenadio na njihovom nečasnom poslu i da su na njegov poziv da se predaju otvorili vatru i prinudili ga da se brani.

Pošto su Kodi i Riči bili mrtvi, a nije bilo ni očevidaca tog događaja, nije bilo mogućnosti da se Randalova izjava o obračunu na groblju obesnaži. U dubini duše Bak nije ni želeo da se Randalova priča ne prihvati. Ali, nikako nije mogao da zaboravi ono što je Kodi rekao.

U najmanju ruku izgledalo je čudno da čovek na samrti bezrazložno nekoga optuži. Od toga ne bi imao nikakve koristi.

— Dobro veče, šerife. Kladim se da znam o čemu razmišljate! — začuo se nečiji glas sa ulaznih vrata.

Bak se vratio u stvarnost i digao glavu. Na vratima je stajao Dok Holidej.

— Dobro veče. Otkud ti, mister Holidej?

— Vreme je za večernju partiju pokera. Bio sam u prolazu i video otvorena vrata.

— Lepo od vas. Što se tiče vaše opklade, nije ni teško pogoditi o čemu razmišljam.

Holidej se osmehnuo. — Slažem se. Na licu vam se vidi da ste obuzeti vašim poslednjim nerešenim slučajem. Šerife — nastavio je Holidej posle skoro celog minuta ćutanja. — Je li tačno ono što se priča: da je Riči bio pogođen sa četiri metka u grudi, a da nije ni izvadio revolver iz futrole? — zapitao je Dok.

— Istina je. To sam lično utvrdio.

Holidej je zamišljeno digao levu obrvu. — Čudno. Koliko sam čuo, Ford je izjavio da su Kod i Riči pripucali na njega i da nije imao drugog izbora nego da uzvрати vatom. Je li tako?

— Tačno, to i jeste ono što me buni.

— Izgleda da su bivši robijaši pali mrtvi pre nego što su uspeali da otkopaju grob. — Holidej je začutao ostavljajući da ideja o otkopavanju groba lebdi u vazduhu. — Šteta što ih nije pustio da završe posao.

Bak je digao glavu i značajno pogledao Holideja u oči. Holidej je izdržao njegov pogled i nastavio. — Pa da. Da se to desilo, sada bismo imali čistu situaciju. Znali bismo šta su hteli.

Bak ga je i dalje ćutke gledao. — Znam šta mislite, mister Holidej. Mislite da bi trebalo tu stvar izvesti do kraja i otkopati grob.

Holidej je nakrivio glavu na stranu i slegnuo ramenima. — Ta ideja vam zaista nije loša, šerife. Na vašem mestu ja se ne bih dvoumio da slučaj isteram do kraja. Zamislite ako bi se otkrilo da je

za ponašanje Kodija i Ričija postojao neki ozbiljan razlog. Ali, da pohitam, moji partneri će me čekati, a ja ne volim da kasnim. Do viđenja.

Rekavši to, Holidej se okrenuo i otišao, a Bak je ustao i prišavši vratima, pogledao na ulicu. Proteklih dvadeset i četiri časa bili su period najpuniji događajima za dve godine otkako nosi šerifsku značku i što je još važnije, naslućivao je da taj buran period još nije prošao. Riči i Kodi su, istina, bili mrtvi, ali njihova smrt nosila je sa sobom više pitanja nego što je izvesnost o njihovoj krivici za smrt Sema Smita davala odgovora.

Pitanja za koja je Bak Longstrit morao da nađe odgovore.

Dve starije žene sa korpama preko ruku prošle su pored zatvora vrlo ozbiljnog izgleda. Osgurd Hardi je prošao vodeći svoju tvrdoglavu mazgu, a i on je izgledao zabrinut kada je mahnulo rukom šerifu.

Bak je razumeo psihozu grada i znao je da je opravdana. Ti ljudi su ga plaćali da ih štiti i želeli su da znaju šta je u njihov grad dovelo bandite i tragične događaje koji su usledili. Želeli su da znaju zašto je jedan od njih optužio njihovog poštovanog građanina za hladnokrvno ubistvo. Svi u gradu znali su šta se dešavalo tih dana, a naročito prošle noći i razumljivo, želeli su da znaju zašto.

Bak je zatvorio vrata za sobom i pošao niz ulicu. Prolazio je pored pojedinaca i grupica ljudi pozdravljajući ih, ali odsutan duhom. Ni sam nije znao kako se desilo da je skrenuo u sporednu ulicu i našao se pred kućom. Leroja Palmalija. Ali ipak, nije hteo sebe da zavarava. Do Palmalijske kuće došao je sa određenim razlogom, koji je nosio u podsvesti. Hteo je da grobar završi jedan posao za njega.

Videvši Leroja, koji se pojavio iza ugla kuće, sa jedva приметnim mamurnim izrazom na licu, Longstrit je svoju podsvesnu nameru pretvorio u odluku. Nije verovao da će mu ta odluka bilo šta otkriti, ali bilo je to nešto što je morao da učini.

— Želite nešto od mene, šerife? — rekao je Leroj.

— Da, Leroje. Hoću da uzmeš alat i da se nađemo na groblju. Iskopaćemo kovčeg onog bezimenog bandita.

Leroj Palmali je trepnuo. Bio je uvek voljan da zakopa nekoga ako je to trebalo, ali otkopati nekoga, bilo je nešto sasvim drugo. Otvario je usta da nešto zapita, ali je odustao. Bak Longstri nije mu izgledao kao čovek raspoložen za razgovor. U stvari, nikada nije video šerifa tako ozbiljnog kao tada.

*

U polutruloj postavi kovčega našle su se tri zgužvane vlažne novčanice od deset dolara.

— Stari Monro Jungmen uvek je u svoje skupe kovčege stavljao dobar materijal — rekao je Palmali gledajući Longstrita i Talijsa, koji su razgledali nalaz sedeći u senci jednog drveta. — Ali, nikada nisam čuo da je kao postavu u kovčege stavljao novčanice, šerife. Šta mislite o tome?

— Još uvek razmišljara — rekao je Bak odsečno. Držeći između prstiju novčanice, pogledao je ponovo u otkopan grob. Prisećao se da je najveći deo od deset hiljada dolara ukradenih, opljačkanih iz Južne Depozit banke, bio u novčanicama od deset i dvadeset dolara.

— Ako su Riči i Kodi mislili da je plen sakriven u Fonеровом grobu, šerife — rekao je Veseli Tali — a ako smo mi našli samo tride-

set dolara, znači li to da je neko uzeo taj novac pre nas? Ili mislite da su tih trideset dolara slučajno zalutali u kovčeg i da nemaju nikakve veze sa novcem opljačkanim iz banke?

— Ima samo jedan način da to saznam — odgovorio je Bak. Glas mu je zvučao zabrinuto, što je u stvari i bio. Otkriće novčanica za koje je on već verovao da su deo opljačkanog novca, ponelo je njegove misli logičnom linijom razmišljanja, koju je izbegavao da sledi iako je znao da će morati da je sledi. Pogledao je Veselog Talija. — Predstoji nam još detektivskog posla.

— A gde ćete ga početi, šerife?
— U banci, to se razume.

Bankar Džed Heč bio je predsednik i menadžer Južne Depozit banke u Trinitiju punih deset godina. Bio je to omalen srdačan čovek sa čupavim bakenbardima i rumenim obrazima i preživio je težak udarac koji je banci zadala pljačka pre pet godina, uspevši potom da od nje napravi jedno od najuspešnijih preduzeća u zemlji.

Heč nije bio zaboravio pljačku banke. Nijednu pojedinost.

— Deset i dvadeset dolara, šerife, tačno tako — rekao je bankar.
— Zašto pitate?

Longstrit je izvukao iz džepa novčanice od deset dolara i pružio ih preko stola od mahagonija. Heč ga je za trenutak radoznalo pogledao, a onda se usredsredio na novac. Razrogačio je oči kada je pročitao broj serije. Istog trenutka je ustao i prišavši jednom ormariću, izvukao iz njega kožom ukoričenu knjigu. Doneo je knjigu do stola i otvorivši je, počeo da je lista. Stigao je do jedne određene strane, na kojoj je bio ispisan niz cifara, ponovo pogledao novčanice, a onda se lagano spustio u svoju stolicu

i začuđeno pogledao šerifa na drugoj strani stola.

— Ove novčanice su deo deset hiljada dolara koji su opljačkani pre pet godina. Za krupnije novčanice, kao što su ove, uvek vodi-mo evidenciju o broju i seriji. Kako ste došli do njih?

Bak mu je ispričao i Heč se još više iznenadio.

— Šta kažete, u kovčegu onog bandita... to su, znači, oni lupeži tražili na groblju.

— Riči i Kodi su u zatvoru bili sobni drugovi sa vođom bande Kletom Tonerom. Mora biti da im je on rekao kako namerava da opljačka vašu banku, ili su to oni kasnije izmudrovali, tek čim su pušteni iz zatvora, oni su se uputili u Trinitiju. Pretpostavljam da su se obojica nadali da će naći novac u Tonerovom mrtvačkom kovčegu. A možda je novac u jednom momentu tamo i bio, skriven u postavi, ali je uzet pre nego što je Toner sahranjen. Leroj Palmali tvrdi da od pogreba zemlja na grobu nije kopana. Kaže da bi on znao ako bi bilo dukčije. To onda znači da je novac bio skriven u postavi kovčega i da ga je neko našao i uzeo pre nego što je kovčeg položen u zemlju.

— Mislite neki građanin Trinitija?

— Tako bi izgledalo s obzirom da su ove novčanice deo tih deset hiljada.

— Vi ćete, naravno, nastaviti istragu, šerife?

— Naravno.

Heč je protirijao šake i ustao. On je po prirodi bio simpatičan čovek, ali budući po profesiji bankar, imao je skoro bezgranično poštovanje prema svemoćnom dolaru.

— Šerife, hoću da vas podsetim da ona nagrada od pet stotina dolara, raspisana za nalaženje novca

Južne Depozit banke od pre pet godina, još uvek važi.

— Sumnjam da postoji realna mogućnost da neko dobije tu nagradu, mister Heče.

— Znači li to da ne očekujete da ćete naći novac?

— Nadam se da ću otkriti ko ga je one noći uzeo iz mrtvačnice. Ali, ne očekujem da će deset hiljada dolara za svih ovih pet godina čekati netaknuti. Šta vi mislite, mister Heče?

Bankareve oči otkrile su njegovo razočarenje, a onda su ponovo živnule zbog jednog drugog osećanja.

— Pa i ako je tako, bar ćemo imati zadovoljstvo da će krivac biti u punoj meri kažnjen, šerife Longstrite. Ma ko da ga je uzeo iz mrtvačnice, taj je isto toliko kriv kao Toner i njegove ubice. Ne bih se iznenadio ako bi krivac za to zlo delo dobio smrtnu presudu.

— Najpre moramo da uhvatimo krivca, mister Heče — rekao je Bak kiselo i pošao ka vratima.

— Imam puno poverenje u vas, šerife Longstrite. Tako mi svega na svetu, čoveče, ako biste uspeli da rešite taj zločin posle punih pet godina, to bi bilo najbolje pero u vašoj ratničkoj kapi, krunsko dostignuće u vašoj karijeri šerifa.

Ali, najbolje pero i krunsko dostignuće nisu interesovali Baka Longstrita. Ni nagrada. On je jednostavno želeo da reši misteriju koja je punih pet godina kao taman oblak lebdela na inače vedrom nebu mirnog grada Trinitija.

IX

— Kažem vam da vam divno stoji, misis Ford — uveravala je Džuli Silver svoju klijentkinju. — A dva dolara i pedeset, to je jeftinoća, znajte.

Misis Ford je skinula šešir i namestila pramen prosede kose. — Dobro, uzeću ga, mis Silver.

Džuli se osmehivala dok je pakovala kupljenu robu. — Vidim da ste se danas dovezli sami. Je li mister Ford odsutan?

— Ne, u stvari moj muž je nešto izgubljen.

— Oh, žao mi je što to čujem. Verovatno reakcija na događaj od prošle noći?

— Možda — reči misis Ford nisu zvučale ubedljivo. — Recite mi, mis Silver, je li tačno da je šerif Longstrit našao neki novac u iskopa-
nom banditovom kovčegu?

Džuli je vratila ostatak novca i pružila paket.

— Istina je, misis Ford. Zašto pitate?

— Čini mi se da je ta novost najviše uzbudila mog muža, mada ne znam zašto. Šta vi mislite?

— Verujte da ne znam.

— Dobro, hvala vam, draga moja. Doviđenja.

— Doviđenja, misis Ford.

Isprativši kupca do vrata, Džuli se zamislila. Bilo je dosta toga u aferi sknavljenja groblja što nije shvatala, pa je čak došlo do nerazumevanja između nje i Baka Longstrita, što je žalila. Na licu joj se navukla senka brige kada se toga setila. Prišla je prozoru i pogledala prema zgradi zatvora. Sa zebnjom je pomislila da ga je možda izgubila, jer je posle njihove svađe nijednom nije posetio. Onda se prisetila da je svakako mnogo zauzet i lice joj je sinulo. Stvari će se vratiti na staru kolotečinu kada se stiša gužva zbog tih ubistava i opljačkanog novca, u to je bila sigurna.

Vrata zatvora su se otvorila i ona je ugledala Baka, Veselog Tatlja i starog Osgurda Hardija kako izlaze i kreću niz ulicu ka mrtvač-

nici. Stari Hardi je koračao važno ispršen iako više nije bio važna ličnost u životu Trinitija. No, nekada je bio. Pre pet godina Osgurd Hardi bio je gradonačelnik Trinitija.

On je bio taj koji je one noći kada je banka opljačkana stigao prvi posle šerifa Forda, koji je ušao unutra i našao mrtve vođu bandita i ukopnika Jungmena.

••

Bak je čuteći slušao Hardijevo pričanje o događajima one noći kada je opljačkana Južna Depozit banka, onako kako ih se on sećao. Hardi je bio ostareo, kljakav i upola gluv, ali mu je um bio nepomućen. Sećao se svakog detalja: gde su ležali leševi, gde je šerif Ford stajao kada je on ušao, gde su se nalazili kovčez, koliko ih je bilo. Bak je tada saznao i nešto što mu ranije nije bilo poznato. Posle ubistva u mrtvačnici, Hardi i ostali su cele noći čuvali mrtvačnicu za slučaj da je novac tu negde skriven i da eventualni saučesnici pljačkaša dođu da ga uzmu. To je govorilo da je novac uzet iz kovčega pre Hardijevog dolaska.

Pošto su Osgurd i Tali otišli, Bak je izašao napolje, gde je sunce blago sijalo i gde je život bujao ulicama Trinitija. Dok je hodao ulicom, Longstrit je otpozdravljao prolaznicima sa izgledom čoveka koji nosi veliki teret na plećima.

Longstritovo raspoloženje nije iznenadilo Doka Holideja, koji je, mada po strani događaja, zainteresovano pratio napore mladog šerifa da reši problem koji je već davnima pritiskao grad. Video ga je kada je sa Osgurdom i Talijem ušao u mrtvačnicu. Iako je još uvek tapkao u mraku, mladi Bak je počeo da odmotava klupko, ali

mu je trebalo još malo pomoći. Možda bi i on sam konačno učinio odlučujući potez, ali možda bi ga njegovo neiskustvo još izvesno vreme kočilo. Trebalo mu je ukazati na dalji put. Kada je pola časa kasnije, idući od mrtvačnice zanet u misli, Longstrit naišao pored saluna, na mišicu mu se spustila nečija ruka. Bak se okrenuo, a pogled mu se zadržao na čeličnoplavim očima Doka Holideja.

— Ah, baš dobro što sam vas video. Možda ne bi bilo nezanimljivo da malo porazgovaramo — rekao je Bak. — Imate li vremena?

— Želja je obostrana, šerife. Inače sam nameravao da vas potražim. Sasvim slučajno saznao sam nešto što bi vas možda interesovalo.

— Zaista? A šta to?

— Sinoć sam bio u salunu sa ovdašnjim beležnikom Stoubahom. Čudno kako je svet mali. U razgovoru uz čašicu ispostavilo se da imamo zajedničke poznanike u Ostinu.

— Daa... i šta ste to interesantno saznali?

— Dve stvari. Prvo, da Stoubah zna da razveže jezik kad više gucne. Istina, možda je bio govorniji nego obično zbog toga što sam ja stranac, pa nije nužno da bude preterano diskretan, a možda je tome doprinela i činjenica što imamo zajedničke prijatelje u Ostinu. Ljudi su tada manje uzdržani.

Longstrit ga je gledao sa neskriivenom strepnjom. — A šta je ono drugo?

Holidej je izvadio cigaru iz džepa prsnika i odgrizao vrh. — Pričali smo o svemu i svačemu, i naravno o glavnoj temi ovih dana. Zamislite, Stoubah mi je rekao da se u gradu svašta govorka, ali da sva govorkanja nisu neosnovana.

Longstrit je oborio pogled, a onda ponovo pogledao Holideja u oči.

— Na šta to mislite? Ako ciljate na govorkanja u vezi sa šerifom Fordom, onda znajte da su te priče sušta laž.

Holidej se značajno osmehnuo. — Nemojte biti previše sigurni. Svet je pun čudnih obrta i iznenađenja.

Longstrit je ćutao. Holidej je očigledno imao neki razlog za aluzije na Randala Forda, ali znajući za Longstritova osećanja prema svom starijem prethodniku, nije hteo da bude direktan. Ipak, crv sumnje već odavno je nagrizao branu u Longstritu i sve jasnija izvesnost počela se uobličavati u njegovoj glavi. Ipak, respekt prema Fordu pružio je u njemu poslednji otpor.

— Vi izgleda mislite kako bi trebalo da zvanično razgovaram sa Stoubahom i da kod njega proverim sve u vezi sa Fordovim nasleđem?

Holidej je napravio neodređen izraz lica. — Mislim da bi trebalo. U stvari, da budem sasvim otvoren — nastavio je Holidej videvši da se Longstrit koleba — Stoubah mi je rekao da Ford nikada nije dobio nikakvo nasleđe i da je svojevremeno to slučajno saznao u ostavinskom sudu za Kolorado u Denveru.

Longstrit je osetio grč mučnine u želucu. Ako se ispostavi da je to istina, ishod je mogao biti samo jedan. — Ako je tako, zašto to onda nije rekao? — progovorio je Longstrit ljut na advokata i ljut zbog onoga što je čuo.

Holidej je kresnuo šibicu i zapalio cigaru. Ponovo je progovorio tek kada je odbio nekoliko dimova. — To sam ga i ja pitao. Odgovorio je da to nije njegov posao i da ga se nije ticalo. Rekao je, sem toga, da nije povezao Randalovo iznenađno bogatstvo sa opljačkanim novcem i mislim da mu to možete

verovati. Ali, čitajući između redova, ja bih pre rekao da se bojao da nešto kaže.

— Bojao? Koga? Forda?

Pred Bakovim očima iznenada je iskrsla slika Ričija i Kodijsa opruženih u smrti na groblju Trinitija. — Da, mister Holideje — rekao je tiho — bojao se Randala. To mi je sada jasno.

Holidej je odbio dim i pogled mu je odlutao izvan grada, u pravcu gde se nalazio Fordov ranč.

— Šta sada nameravate da učinite, šerife?

— Šta mislite, kakav izbor imam?

— Samo jedan, kako mi se čini. Da razgovarate sa Stoubahom i Fordom.

— Tačno. Mada mislim da sa Stoubahom nemam razloga za razgovor. Verujem da je tačno sve što ste mi rekli. A sa Fordom? To je nešto drugo... no, mislim da bi trebalo pre toga da odem i vidim Džuli. Hteo bih da raščistim neke stvari sa njom za slučaj...

Bak nije rekao više ni reč, već se okrenuo i udaljio. Holidej je pogledao za njim. Novost o krivici Randala Forda bila je sigurno rđava, ali Longstritova odluka da pre toga poseti svoju prijateljicu imala je ozbiljno, čak možda tragično značenje.

Holidej je znao šta je Longstrit imao na umu kada je rekao: „za slučaj”. Hteo je da kaže: „za slučaj da se ne vratim”.

X

Na topot kopita Longstrit se okrenuo i ugledao Forda, koji je na konju odjednom izbio iza šumarka kestenova i uputio se ka ranč kući. Sultan je grabio krupnim skokovima i posle nepunog minuta Ford je zategao vođice na nekoliko me-

tara ispred Baka naslonjenog na ogradu.

— Halo, Randale — rekao je Bak, ali se nije osmehnuo.

— Zdravo, Bak. Šta te je dovelo na Kros Bar?

— Moram nešto da razgovaram s tobom, Randale.

— To mi zvuči nešto vrlo ozbiljno, sinko.

— I jeste. Da li bi hteo da za trenutak sjašeš?

— Sasvim mi je udobno i ovako kako sedim, Bak.

— Više bih voleo da sjašeš.

Fordov glas je odjednom postao oštiji. — Reci šta imaš da kažeš, ne obilazi, Bak.

Nastala je tišina. I jedan i drugi bili su svesni promene u njihovim odnosima. Ford je govorio oštro, a na Bakovom licu ogledala se odlučnost.

— Verovatno si čuo da sam iskopao Tonerov kovčeg? — zapitao je i kada je Ford klimnuo glavom, on je nastavio. — U postavi sam našao neki novac, Randale, tri novčanice od deset dolara.

— I to sam čuo.

— Ali, verovatno nisi čuo da sam novčanice odneo u banku i da je utvrđeno da su one deo opljačkanog novca — začutao je za trenutak pre nego što je nastavio. — Sem toga, znam sigurno da nisi čuo da je Stoubah dao neke izjave.

Randal Ford je čuteći sedeo u sedlu i smrknutih obrva, zasađenih očiju, stiskao vilice. Sultan je poigravao i krupnim iskolačenim očima gledao Baka. Sa verande ispred kuće posmatrala ih je Fordova žena i rukama ogrubelim od rada gužvala ubrus. Pre nego što je pretražio zgrade tražeći njenog muža, ona je razgovarala sa Longstrom. Osetila je njegovu napetost i to stanje je kao zaraza prešlo i na nju. Dok je posmatrala ukočenog

Forda, obuzimao ju je neki do tada njoj nepoznat užas. Konačno je Randal zabacio ramena i protegao ledne mišice. Dodirnuo je prstima zavoj na vratu i klimnuo glavom.

— Samo nastavi, Bak. Naslućujem da imaš još da kažeš!

— Otkuda ti novac, Randale?

— To se tebe ne tiče, Bak. Zbog čega misliš da bi to trebalo da me pitaš?

— Saznao sam da nisi dobio nikakvo nasleđstvo, Randale., O tome ne postoji dokaz u ostavinskom sudu u Denveru. To znači da ništa nisi nasleđio i da si novac dobio sa neke druge strane. Hteo bih da mi kažeš odakle.

— Govoriš tako kao da već imaš neku određenu ideju. Zašto je sam ne iskažeš?

Bak je pročistio grlo. — Dobro, sam si tražio, Randale. Evo šta ja mislim da se desilo na dan pljačke. Toner se sakrio negde u gradu i shvatio je da neće moći da se izvuče sa novcem. Otišao je zbog toga u mrtvačnicu kako bi pokušao da ga tamo sakrije i kasnije po njega došao. Našao je otvoren kovčeg i novac sakrio u postavu. Ali pre nego što je mogao da pobegne, naišao je Jungmen sa dvocevkom i oni su ubili jedan drugog. Tada si ti stupio na scenu.

— Nastavi, sinko.

— Stigao si prvi i našao dvojicu ljudi mrtvih i nešto što te je navelo da pogledaš u kovčeg. Našao si novac i sakrio ga negde pre nego što je naišao Osgurd Hardi i ostali. Kasnije, uzeo si novac i odneo ga na neko sigurno mesto, verovatno u zatvor. Toner je sutradan sahranjen, a potraga za deset hiljada dolara lagano se stišala. Tako si ti postao bogat čovek.

Ford je digao ruku. — Optužuješ me da sam uzeo taj novac, Bak?

— Poričeš li ti to, Randale?

Za trenutak je izgledalo da iz Randala nestaje njegove arogancije, ali to je trajalo samo kratko i taj njegov izgled je nestao da bi bio zamenjen prkosom.

— To su samo tvoja nagađanja, Bak. Ništa ne možeš dokazati.

— Randale, zar je to odgovor koji mi daješ? Da ne mogu ništa da dokažem? Zar nećeš to da pokažeš?

— Zašto bih poricao, to je istina — Ford je otkrio zube u ružan osmeh. — Božja pravda, Bak, ni ja sam ne bih mogao smisliti nešto bolje — pokretom ruke pokazao je imanje oko sebe. — Deset hiljada dolara kupili su sve ovo i još nešto mnogo više. Njima sam kupio sigurnost i mir posle svih onih godina životarenja i muke sa dronjavih pedeset dolara mesečno. Da su mi pošteno plaćali, možda ne bih došao u iskušenje. Ali kada sam video novčanicu u kovčegu i rasklonivši postavu našao svežnjeve novca, znao sam da ga moram uzeti. Posle pet godina bio bih šutnut sa penzijom od koje ni zec ne bi mogao da živi. To je bila moja nagrada za ono što sam učinio preko svojih dužnosti.

— Ne mogu da verujem, Randal. Zar ti lopov?

— Da li sam lopov, Bak? Pogledaj to i sa druge strane. Deset godina sam svakoga dana stavljao glavu u torbu za Trinitu. To je hiljadu dolara godišnje preko moje bedne plate. Dvadeset dolara nedeljno nagrade za čuvanje reda i zakona. Mislim da to nije previše.

— Ti znaš da ću morati da te uhapsim, Randale.

Sjajnih očiju, Ford se nagnuo u sedlu.

— Bak, kad sam bio bosonogo derle, stajao sam pokraj puta i gledao bogate ljude na ovakvim konjima — potapšao je Sultana po vratu. — Zakleo sam se da ću jednoga dana i ja jahati takvog konja i kiadim se da si i ti kao dete sanjao takve snove. Ali, vreme je prolazilo i ja sam se suočio sa penzijom i nedovoljno novca da platim čak i jedno obično putovanje. Sudbina mi je pružila šansu i ja sam je zgrabio. To nije zločin.

— To što kažeš je sramno, Randale. Tražim da mi predaš revolvere.

— Bak, Bak, ne budi lud. Uvek sam te smatrao za sina i sada sam

DRAGI CITAOCI!

Od juna meseca 1987. godine DOK HOLIDEJ izlazi dva puta mesečno i to svakog 7-og i 21-og u mesecu.

NE ZABORAVITE!

Od 4. aprila 1987. godine nova vestern edicija „KOLT“ izlazi svakog 4-og u mesecu.
CITAJTE „KOLT“.

spreman da to dokažem. Podeli sa mnom sve ovo, momče! Baci tu značku i dođi da živiš na mom ranču!

— Ne želim iako da živim, Randle — Bak je pružio ruku. — Daj mi svoje revolvere.

— Ne! — Fordovo lice se smračilo. — Svega mi na svetu, ti si glup, Bak, a ja sam te uvek smatrao bistrim. Odbacio si sve što sam ti ponudio i više voliš da pogineš.

Nastala je tišina. Fordove reči lebdele su u vazduhu, hladnoćom mrāza. Obojica su znali da je izazov pao i da predstoji obračun.

Bak Longstrit je zurio u čoveka koga je toliko dugo obožavao i poštovao. Sada je na njegovom licu video ono što nikada ranije nije zapazao: pohlepu, nadmenost, gordost i prezir drugih. No, Randal Ford je smetnuo s uma da postoje ljudi koji red i zakon cene iznad svega. A Bak Longstrit je bio takav čovek.

— Završili smo razgovor — rekao je napetim glasom. — Daj mi svoje revolvere.

Fordovo lice se skamenilo. — Ne prisiljavaj me da te ubijem, Bak. Učiniću to ako budem morao. A mogu jer sam još uvek najbolji na revolveru. Video si šta se desilo Ričiju i Kodiju.

— Ljudima koje si ubio?

— Ubio — progovorio je Ford s mukom. — To je ružna reč, Bak.

— Ali ti odgovara, Randle.

Bio je to prelomni trenutak, ona tačka u vremenu kada je u Baku Longstritu nestalo i poslednjih ostataka poštovanja prema čoveku koji je sedeo na konju ispred njega. Bak je to osetio, a Ford je to pročitao u njegovim očima. Istog tog trenutka Ford je znao da predstoji samo jedan način da razreši dilemu.

— Onda zbogom, Bak — rekao je i potegao revolver.

Randal Ford bio je još uvek vrlo brz. Toliko brz da je potegao revolver i ispalio hitac pre nego što je Longstrit izvukao svoj. Ali, iznenađan pokret konjanika, kao što otpuštena opruga pokreće mehanizam, izazvao je uznemirenog pastuva da poskoči i tako je metak namenjen da pogodi Baka Longstrita u grudi odleteo preko njegovog ramena.

Bakov „kolt“ kalibra 45' planuo je, ali je i njegov hitac promašio cilj. Sultan se digao visoko na zadnje noge i njisnuo. Boreći se jednom rukom da umiri konja, Ford je drugom rukom pripucao na Longstrita.

Bak se bacio u stranu i jedan za drugim ispalio tri hica u istom trenutku kada ga je vreli kuršum pogodio u slabinu. No, on je ipak ciljao samo da rani Forda, a ne da ga ubije, jer čak ni tada nije mogao da se pomiri sa mišlju da ubije starog prijatelja. Ali, pastuv je jurnuo napred u trenutku kada je Bak ponovo opalio i Randal Ford se stresao od pogotka teškog taleta.

— Sultane! — čuo je Bak njegov krik. — Oduzi me kući.

Najlepši ždrebac u oblasti Triniti jurnuo je vijoreći repom i grivom, sa iahačem koji se ljuljao u sedlu. Odjurio je kroz otvorene vratnice u pravcu zelenih pašnjaka, a on i konjanik ličili su u tom trenutku na heroje sa slika. Sledećeg momenta ta slika se raspala kao vizija iz sna jer se Ford srušio iz sedla. Pao je svom težinom i po tome kako je tresnuo na zemlju i otkotrljao se, oni koji su gledali znali su da je mrtav.

Sultan je nastavio da juri punim trkom, kao simbol divlje graciozne lepote i ne smanjujući brzinu,

stigao do vrha brežuljka. Na crvenkastom nebu zalazećeg sunca jasno se ocrtavala njegova silueta kao da leti. Bak Longstrit ga je posmatrao sa osećajem hladnog kamena u grlu i nadao se da, oslobođen okova pohlepe koja ga je uništila, duh Randala Forda leti isto tako lako i slobodno kao i njegov punokrvni ždrebac.

•

Leroj Palmali završio je posao oko nadgrobnog spomenika i povukao se da predahne u senku obližnje i jedine grobnice na groblju kada se iz pravca Trinitija pojavila grupa ljudi.

Bio je to treći dan posle sahrane Randala Forda i prvi dan kalendarskog leta. Palmali je ustao i polako prišao nadgrobnoj ploči na kojoj je do tada radio kada je Bak Longstrit, hramljući na jednu nogu i pomažući se štapom od bambusove trske, došao stazom koja je vijugala između grobova. Iza njega išli su lagano Veseli Tali i Džuli Silver.

— Dobar dan, narode — pozdravio ih je Palmali raspoloženo. Pokretom ruke pokazao je prema nadgrobnoj ploči. — Pa, šerife, šta mislite o mom poslu?

Zastavši ispred nadgrobne ploče, Bak se naslonio na štap i glasno pročitao sveže uklesan natpis:

„Klet Toner

5. novembar 1874. godine

ubijen pri pljački Južne depozitne banke.

R. i P.”

Nikakve druge oznake, niti bilo šta o životu Kleta Toneru nije bilo upisano na ploči. Ali, to nije značilo da je nešto ostalo zagonetka. Nepoznati bandit konačno je dobio svoje ime i položen je da mirno leži do kraja sveta i veka, a sa ti-

me, jednom za svagda, bila je rešena misterija pljačke banke.

— Odlično si uradio, Leroje — pohvalio ga je Bak. Zatim se okrenuo i pogledao jednu drugu nadgrobnu ploču. Nije bio u mogućnosti da prisustvuje pogrebu zbog rane na kuku koja ga je zadržala u krevetu. Pridržavajući ga za lakat, Džuli je rukom pokazala mermernu nadgrobnu ploču i oni su svi zajedno lagano došli do nje. Bak se naslanjao na Džuli i bio je zadovoljan što joj može dopustiti da mu pomogne. Ta pomoć vredela mu je mnogo ne samo zbog rane na nozi već još više da mu povрати spokojstvo i duhovnu stabilnost. Onoga dana kada je otišao na Fordov ranč, Džuli i Veselko organizovali su grupu koja je pošla da mu pomogne za slučaj ako mu pomoć bude potrebna. Na to ih je, istina; upozorio Dok Holidej, ali u ovom trenutku on nije bio važan.

Sa tih nekoliko gestova, oštroumna i energična Džuli jasno mu je pokazala šta oseća za njega. Što se njega tiče, on je uvek dobro znao šta oseća za nju.

Zaustavili su se ispred najsvježijeg groba na groblju Trinitija. Na njemu je pisalo:

„Ovde leži Randal Ford,

šerif Trinitija od 1864. do 1873.

Prestavio se gospodu.”

Ni pomena o zločinima Randala Forda. Bak Longstrit je na tome insistirao, a složio se čak i bankar Heč, pošto je prethodno od njegove udovice dobio čvrsto obećanje da će „investicija” od deset hiljada dolara, uložena u ranč, biti vraćena banci kada ranč bude prodat.

Bak je izvesno vreme pognute glave stajao pored groba, a onda je stavio šešir na glavu i uputio se ka izlazu iz groblja. — Sve je završeno, Džuli — rekao je mirno. — Trajalo je pet godina, ali sada je

sve svršeno. Misliš li da će grad preći preko toga i zaboraviti kao da ništa nije bilo?

— Uverena sam da hoće.

Bak joj je stisnuo ruku i njih dvoje su tako držeći se izašli kroz vratnice. — Umoran sam, medena. Sada želim samo da izvesno vreme provedem sa tobom, da se malo odmorim i da posle toga doživim da se u Triniti vrati normalno stanje.

— Hoće li mi neko već jednom pomoći da se popnem na ovu prokletu ragu? — začuo se odjednom iza njih nečiji glas pun žalbe. — Leđa me pakleno bole, a noge i koljena kao da su mi isklesane od stena. Sad sam konačno uveren da su mi se sve kosti cementirale.

Bak i Džuli su se osvrnuli i po-

gledali Veselog Talijsa, a zatim su se zagledali i glasno nasmejali. Po žalbama Veselog Talijsa, izgledalo je da se Triniti već vratio u normalno stanje.

To isto mislio je i Dok Holidej kada je te večeri sa prozora svoje sobe ugledao šerifa Longstrita kako, hramljući glavnom ulicom, dostojanstveno otpozdravlja prolaznicima. Bak Longstrit je izgledao kao čovek pun samopouzdanja, ponosa i zadovoljstva.

Doku Holideju je tada palo na um da je po prvi put po dolasku u neki novi grad ostao učesnik događaja u senci, miran i spokojan. Po prvi put nije bio primoran da potegne svoj „kolt“.

I on je imao razloga da bude zadovoljan.

KRAJ

HOGAR STRAŠNI

by
DICK BROWNE

DRAGI ČITAOCI

U junu 1987. godine

NOVA EDICIJA VESTERN ROMANA

WESTERN BESTSELER

Edicija od četiri uzbudljiva romana
pružiće vam pravu avanturu
i zadovoljstvo prilikom čitanja.

U julu 1987. godine

NOVA EDICIJA LJUBAVNOG ROMANA

*Harold
Robins*

vam predstavlja:

Četiri izuzetno zanimljiva
ljubavna romana
zabaviće vas na pravi način.

**PROČITAJTE
I UVERITE SE !**

WESTERN BESTSELER

NOVA EDICIJA WESTERN ROMANA

Potražite kod vašeg prodavca novina
4 uzbudljiva romana edicije

WESTERN BESTSELER

ZA SAMO 600 dinara
WESTERN BESTSELER
pružice vam uzbudljivu avanturu
i zadovoljstvo prilikom čitanja!

FORUM - MARKETPRINT